

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Julia Sipola

Käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden edellytykset elinkeinoverotuksessa

Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu -tutkielma
Kauppatieteiden maisteriohjelma

Vaasa 2024

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Julia Sipola
Tutkielman nimi:	Käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden edellytykset elinkeinoverotuksessa
Tutkinto:	Kauppatieteiden maisteri
Oppiaine:	Talousoikeus
Työn ohjaaja:	Siru Kaunisto
Valmistumisvuosi:	2024
Sivumäärä:	95

TIIVISTELMÄ:

Tutkielmassa käsitellään käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden edellytyksiä. Käyttöomaisuus määritellään laissa elinkeinotulon verottamisesta (24.6.1968/360) 12-12a §:issä. EVL 12 §:ssä määritellään, että käyttöomaisuutta ovat esimerkiksi arvopaperit, rakennukset ja koneet, jotka on tarkoitettu pysyvään käyttöön. EVL 12 a § tarkentaa 12 §:ää vielä sen osalta, että EVL 12 §:ssä mainittu muu omaisuus on sellaisia varoja, jotka on tarkoitettu yhteisön toimintaan ja niitä ei lueta elinkeinotoiminnan rahoitus-, vaihto-, sijoitus- tai käyttöomaisuuteen. Käyttöomaisuusosakkeen verovapaa luovutus puolestaan määritellään EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Kyseisen kohdan mukaan veronalaista tuloa eivät ole ”muun kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön tai osuuskunnan sekä säästöpankin ja keskinäisen vakuutusyhtiön saamat käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutushinnat siten kuin 6 b §:ssä säädetään.”

Käyttöomaisuusosakkeen verovapaus tuli lakiin elinkeinotulon verotuksesta vuonna 2004. Tätä ennen laissa käyttöomaisuusosakkeen luovutus on ollut täysin veronalainen ja joinain vuosina käyttöomaisuusosakkeen luovutus on ollut verovapaata viiden vuoden omistuksen jälkeen. Käyttöomaisuusosakkeen verovapaaseen luovutukseen on vaikuttanut elinkeinoverolain uudistukset, joista viimeisimpänä vuoden 2020 uudistus.

Tutkielmassa on tarkasteltu käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden edellytyksiä lain, lain esitöiden ja oikeuskäytännön, sekä oikeuskirjallisuuden avulla. Merkittävimpinä lähteinä ovat laki elinkeinotulon verotuksesta (24.6.1968/360), korkeimman hallinto-oikeuden antamat ratkaisut, hallituksen esitys 92/2004 vp, ja verohallinnon ohjeistukset käyttöomaisuusosakkeiden verovapaisiin luovutuksiin liittyen, sekä oikeuskirjallisuus. Tutkielman tutkimuskysymykset ovat: ”Mitä tarkoitetaan käyttöomaisuusosakkeella?” ja ”Millä edellytyksillä käyttöomaisuusosakkeen luovutus on verovapaa?”. Tutkimusmenetelmänä tässä tutkimuksessa on oikeusdogmaattinen tutkimus.

Tutkielmassa tarkastellaan 26.3.2024 korkeimman hallinto-oikeuden antamia kolmea ratkaisua. Kyseiset ratkaisut liittyvät käyttöomaisuusosakkeiden verovapaisiin luovutuksiin ja ovat ensimmäiset korkeimman hallinto-oikeuden antamat ratkaisut, johon sovelletaan tulolähdejaon muutosta, sillä ratkaisut liittyvät 2021 ja sitä myöhemmille verovuosille. Kyseiset ratkaisut poikkeavat aiemmasta oikeuskäytännöstä, sillä niissä ei ole annettu enää painoarvoa toiminnalliselle ja hallinnolliselle yhteydelle, vaan ratkaisuissa on painotettu yritysten välistä liiketoiminnallista yhteyttä. Yksi ratkaisuista on myös vahvistanut sitä tosiseikkaa, että myös pörssiyhtiön osakkeet voivat olla strategisia sijoituksia ja verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita.

AVAINSANAT: käyttöomaisuusosake, käyttöomaisuus, verovapaus, elinkeinoverotus, oikeuskäytäntö

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Johdatus aiheeseen	6
1.2	Tutkimuskysymys ja aiheen rajaus	7
1.3	Tutkimusmetodi ja tutkielman rakenne	8
1.4	Keskeiset oikeuslähteet ja kirjallisuus	9
2	Käyttöomaisuusosake ja sen verotus	11
2.1	Käyttöomaisuusosakkeen määritelmä	11
2.2	Lainsäädännön historia käyttöomaisuusosakkeesta	13
2.2.1	Vuoden 2004 uudistus verovapaiden luovutusten osalta	16
2.2.2	Tulolähdejaon poistuminen vuonna 2020	19
2.3	Lainsäätäjän tarkoitus	21
3	Käyttöomaisuusosakkeen verovapauden edellytykset	26
3.1	Yleisesti kriteereistä	26
3.2	Yhtiön sijainti	30
3.3	Omistusosuus	34
3.4	Omistusaika	36
3.5	Toiminnallinen yhteys	45
4	Uudet ratkaisut käyttöomaisuusosakkeiden verovapaudesta	54
4.1	Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut	54
4.1.1	Osakevaihdolla muodostettu konsernisuhde ja konsernin hallintopalveluja tuottava emoyhtiö: KHO 2024:41	54
4.1.2	Osakevaihdolla muodostettu konsernisuhde ja osakkeenomistajien sijoituksia hallinnoiva emoyhtiö: KHO 2024:42	61
4.1.3	Pörssiyhtiö, strateginen sijoitus ja omistusaika: KHO 2024:43	68
4.2	Ratkaisujen eroavaisuus aiempaan käytäntöön	76
4.3	Ratkaisujen vaikutus	80
5	Yhteenveto ja pohdinta	88

Lähteet	92
Oikeustapausluettelo	95

Lyhenteet

- EVL Laki elinkeinotulon verottamisesta (24.6.1968/360)
KHO Korkein hallinto-oikeus
OYL Osakeyhtiölaki (21.7.2006/624)
TVL Tuloverolaki (30.12.1992/1535)
VML Laki verotusmenettelystä (18.12.1995/1558)

1 Johdanto

1.1 Johdatus aiheeseen

Tämän tutkielman aiheena on käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden edellytykset elinkeinoverotuksessa. Tutkielmassa perehdytään käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden kriteereihin. Kriteereitä tarkastellaan esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen avulla. Korkein hallinto oikeus on antanut 27.3.2024 kolme uutta ratkaisua aiheeseen liittyen¹. Tarkastelemalla lain sisältöä ja esitöitä, sekä KHO:n aiempia ratkaisuja, päästään tutkielmassa pureutumaan siihen, että onko jotain muuttunut KHO:n uusimmissa ratkaisuissa. Ratkaisuja käsittelemällä päästään mahdollisesti käsiksi myös siihen, mikä on voimassa olevaa oikeustilaa käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden osalta.

Käyttöomaisuus määritellään laissa elinkeinotulon verottamisesta (24.6.1968/360, EVL) 12-12a §:issä. EVL 12 §:ssä määritellään, että käyttöomaisuutta ovat esimerkiksi arvopaperit, rakennukset ja koneet, jotka on tarkoitettu pysyvään käyttöön. EVL 12 a § tarkentaa 12 §:ää vielä sen osalta, että EVL 12 §:ssä mainittu muu omaisuus on sellaisia varoja, jotka on tarkoitettu yhteisön toimintaan ja niitä ei lueta elinkeinotoiminnan rahoitus-, vaihto-, sijoitus- tai käyttöomaisuuteen.

EVL 6 § säättää siitä, mikä ei ole veronalaista tuloa elinkeinoverotuksessa. EVL 6 §:n mukaan veronalaista tuloa ei ole esimerkiksi käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutushinnat osakeyhtiöillä, osuuskunnilla, säästöpankeilla ja keskinäisillä vakuutusyhtiöillä, jotka eivät harjoita pääomasijoitustoimintaa. Verovapaus ei siis koske elinkeinoyhtiöitä tai yksityisiä elinkeinoharjoittajia, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaa². EVL 6b § säättää vielä tarkemmin käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutushinnan verovapaudesta.

¹ Uudet ratkaisut ovat KHO 2024:41, KHO 2024:42 ja KHO 2024:43.

² HE 92/2004 vp, s. 32.

Käyttöomaisuusosakkeiden verovapaudesta on säädetty vuonna 2004. Tarve käyttöomaisuusosakkeiden verovapaudelle on nähty erityisesti Suomen kilpailukyvyn kannalta. Uudistuksen yhteydessä on kuitenkin esitetty huolta myös siitä, että käyttöomaisuusosakkeen verovapaus saattaisi lisätä verosuunnittelua ja toisi merkittävän aukon veropohjaan.³ Käyttöomaisuusosakkeen historiaa käsitellään lisää tämän tutkielman luvussa kaksi. Luvussa kaksi käsitellään myös tulolähdejaon poistumista vuonna 2018, ja tämän seurauksena EVL:ään lisättyä muun omaisuuden -omaisuuslajia.

Tutkielman luvussa kolme käsitellään käyttöomaisuusosakkeiden verovapaiden luovutusten edellytyksiä. Edellytyksistä käsitellään esimerkiksi yleisesti kriteereitä. Tutkielman luvussa neljä puolestaan käsitellään korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 antamia kolmea ratkaisua. Luvussa neljä käsitellään myös kyseisten ratkaisuiden eroavaisuutta aiempaan käytäntöön, sekä ratkaisuiden mahdollisia vaikutuksia. Tutkielman luku viisi sisältää yhteenvetoa tutkielmasta ja pohdintaa.

1.2 Tutkimuskysymys ja aiheen rajaus

Tutkielman tarkoituksena on selvittää tämänhetkinen vallitseva oikeuskäytäntö ja lain-tulkinta käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden edellytyksistä elinkeinoverotuksessa. Tutkimus on ajankohtainen korkeimman hallinto-oikeuden antamien uusien ratkaisuiden myötä. Tutkimuksessa onkin tarkoitus selvittää, onko uusilla ratkaisuilla vaikutusta vallitsevaan oikeuskäytäntöön.

Tutkimuskysymyksiä ovat: ”Mitä tarkoitetaan käyttöomaisuusosakkeella?” ja ”Millä edellytyksillä käyttöomaisuusosakkeen luovutus on verovapaa?”. Tutkielmassa käsitellään lainsäädäntöä, lakien esitöitä, verohallinnon ohjeistuksia ja oikeuskäytäntöä. Kyseisten

³ VaVM 12/2004 vp, s. 6.

lähdemateriaalien avulla pyritään määrittelemään käyttöomaisuusosakkeen käsite, sekä käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verovapauden kriteereitä.

Tutkielmassa on käsitelty ainoastaan käyttöomaisuusosakkeiden verovapaita luovutuksia elinkeinoverotuksessa. Tässä tutkielmassa ei siis paneuduta esimerkiksi kirjanpitoon ja käyttöomaisuuden määritelmään kirjanpidossa. Tutkielmasta on rajattu pois myös pääomasijoitustoimintaa harjoittavien yhtiöiden osakeluovutusten verotus.

1.3 Tutkimusmetodi ja tutkielman rakenne

Tutkimus on oikeusdogmaattinen, eli lainopillinen tutkimus. Oikeusdogmaattisella tutkimuksella tutkitaan voimassa olevaa oikeutta ja myös sitä, miten muut oikeuslähteet vaikuttavat tulkintaan. Oikeusdogmaattisessa tutkimuksessa selvitetään voimassa olevien oikeusnormien sisältöä. Myös oikeusperiaatteiden punninta on osa lainopillista tutkimusta⁴. Lainopin voidaan sanoa olevan myös voimassa olevan oikeuden systematisointia ja tulkintaa, kuin myös oikeusperiaatteiden punnintaa⁵. Vero-oikeustutkimuksesta suurin osa on myös lainopillista tutkimusta. Ensisijaisesti tehtävänä on selvittää voimassa olevan oikeuden mukainen tilanne, joka käytännössä yleensä tarkoittaa sitä, että selvitetään, mikä on voimassa olevan oikeuden mukainen kanta käsiteltävänä olevaan tulkintaongelmaan.⁶

Oikeusdogmatiikan voidaan katsoa rakentuvan voimassa olevien oikeuslähteiden varaan. Näitä oikeuslähteitä oikeusdogmatiikka käyttää etusija- ja käyttäjärjestyssääntöjen osoittamassa järjestyksessä. Lainopilla pyritään vastaamaan siihen, että kuinka aktuaalisessa tilanteessa tulisi toimia voimassa olevan oikeuden mukaisesti. Keskeisiltä osilta lainoppi

⁴ Hirvonen, 2011, s. 21–24.

⁵ Siltala, 2003, s. 67.

⁶ Myrsky, 2011, s. 49–50.

on oikeusjärjestykseen kuuluvien sääntöjen tutkimusta ja erityisesti niiden sisällön selvittämistä ja tulkittamista.⁷ Tässä tutkielmassa tutkitaan voimassa olevaa oikeuskäytäntöä analysoimalla muun muassa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja. Lisäksi tutkielmassa käydään läpi voimassa olevaa oikeutta ja verrataan kevään 2024 ratkaisuja aiempiin vastaaviin korkeimman hallinto-oikeuden linjauksiin.

1.4 Keskeiset oikeuslähteet ja kirjallisuus

Keskeisinä oikeuslähteinä tutkielmassa toimivat laki elinkeinotulon verotuksesta (24.6.1968/360), sekä siihen liittyvät lain valmisteluaineisto. Esimerkiksi hallituksen esitys 257/2018 vp, hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Myös muut lakiin vaikuttaneet hallituksen esitykset, joissa on käsitelty käyttöomaisuusosakkeita ja verovapaita luovutuksia, on otettu oikeuslähteiksi tähän tutkielmaan.

Lisäksi lähteenä toimii Verohallinnon antamat ohjeistukset aiheeseen liittyen. Verohallinto antaa ennakkoratkaisujen lisäksi myös ohjeistuksia, jotka ovat Verohallinnon sivuston kautta kaikkien käytettävissä. Verohallinnon ohjeistuksilla on oikeudellinen merkitys verotusmenettelylain ja hallintolaissa säädetyn luottamuksensuojan vuoksi. Verohallinnon ohjeistukset ovat kuitenkin ainoastaan ohjeita, eivätkä sitovaa normistoa. Ohjeistukset eivät myöskään korvaa lainsäädäntöä.⁸ Nykäsien mukaan Verohallinnon ohjeistuksilla on kuitenkin oma ja erityinen asema vero-oikeudellisessa tutkimuksessa. Oikeuslähteitä voidaan ryhmitellä usealla eri tavalla, mutta perinteisin tapa ryhmitellä lähteitä on jakaa ne vahvasti velvoittaviin, heikosti velvoittaviin ja sallittuihin oikeuslähteisiin. Jaottelu perustuu siihen, miten oikeuslähteet velvoittavat tuomioistuimia, sekä muita viranomaisia

⁷ Husa ym., 2010, s. 20.

⁸ Malmgren & Myrsky, 2020, s. 24.

heidän ratkaisutoiminnassaan. Edellä esitetty huomioon ottaen Verohallinnon ohjeistusta ei voida pitää vahvasti velvoittavan oikeuslähteenä, mutta toisaalta ei myöskään heikosti velvoittavana oikeuslähteenä.⁹

Kirjallisuutena tässä tutkielmassa on käytetty teoksia, joissa käsitellään lakia elinkeinotulon verottamisesta, sekä käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksia. Esimerkiksi Kukkosen ja Waldenin teokset, sekä Malmgrenin ja Myrskyn teos. Kirjallisuudessa käyttöomaisuusosakkeita ja niiden verovapaata luovutusta on käsitelty oikeustapausten, lain ja hallitusten esitysten kautta. Suurin osa kirjallisuudesta pohjautuu samoihin huomioihin aiheeseen liittyen. Vero-oikeudellisella kirjallisuudella on merkitystä, kun selvitetään voimassa olevaa oikeustilaa, sillä kirjallisuudesta saadaan perusteltuja kannanottoja. Esimerkiksi tilanteessa, jossa mietitään sitä, mikä merkitys on uudella ratkaisulla, kun arvioidaan voimassa olevaa oikeustilaa.¹⁰

⁹ Nykänen, 2020, s. 627–628. Ks. myös Siltala, 2024, s. 424.

¹⁰ Myrsky, 2011, s. 51.

2 Käyttöomaisuusosake ja sen verotus

2.1 Käyttöomaisuusosakkeen määritelmä

EVL 12 § määrittelee käyttöomaisuuden. EVL 12 §:n mukaan:

Käyttöomaisuutta ovat elinkeinotoiminnassa pysyvään käyttöön tarkoitetut maa-alueet, arvopaperit, rakennukset, koneet, kalustot ja muut esineet, patentit ja muut erikseen luovutettavissa olevat aineettomat oikeudet sekä soran- ja hiekanottoaikat, kaivokset, kivilouhokset, turvesuot ja muut sellaiset hyödykkeet. Maa-alue, arvopaperit ja muut sellaiset hyödykkeet ovat kulumatonta käyttöomaisuutta.

Tyypillisesti käyttöomaisuusosake on hyödyke, joka palvelee käyttöarvollaan verovelvollisen elinkeinotoimintaa. Esimerkiksi tilanteessa, jossa osakkeiden omistuksen on tarkoitus edistää yrityksen menekkiä tai helpottaa tarvittavien tuotannontekijöiden hankkimista, ovat osakkeet käyttöomaisuutta. Esimerkiksi tytäryhtiöosakkeet ovat tyypillisesti käyttöomaisuusosakkeita.¹¹ Verohallinto ratkaisee tapauskohtaisesti eri tekijöitä kokonaisarvioimalla, kuuluuko luovutuksen kohteena oleva osake käyttöomaisuuteen¹².

Hallituksen esityksessä vuonna 2008 käyttöomaisuuden edellytykseksi on mainittu hyödykkeen tarkoitus palvella käyttöarvonsa kautta verovelvollisen elinkeinotoimintaa. Käyttöomaisuuden on määritelty eroavan pitkäaikaisesta sijoituksesta sillä, että käyttöomaisuuden hankintameno kohdistuu varsinaiseen suoritetuotantoon ja on sen kannalta välttämätön.¹³ EVL määrittelee 12 §:ssä käyttöomaisuuden, kuten edellä on kerrottu.

Hallituksen esityksessä on määritelty vuonna 2018 muun omaisuuden omaisuuslaji, jolla on pyritty estämään perusteettomia etuja. Ilman tätä määritelmää erilaiset osakesijoitukset luettaisiin käyttöomaisuudeksi silloinkin, kun ne eivät liity yhteisön varsinaiseen liiketoimintaan. Tätä kautta siis myös muutkin kuin tosiasialliset käyttöomaisuusosakkeet

¹¹ Kukkonen & Walden, 2020, s. 420.

¹² Verohallinto, 2023, kohta 3.1.

¹³ HE 176/2008 vp, s. 5.

olisivat kuuluneet käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksen verovapauden piiriin. Näin ol-
len säännös olisi ristiriidassa alkuperäisen tarkoituksensa kanssa. Hallituksen esityksessä
onkin esitetty muun omaisuuden määritelmäksi hyödykkeitä, jotka eivät ole käytössä yh-
teisön tulonhankkimistoiminnassa.¹⁴ Samassa esityksessä on esitetty myös käyttöomai-
suuden käsitteen pysymistä samana. Käyttöomaisuuden sisältö säilyi siis ennallaan.¹⁵

Elinkeinoverolain vuoden 2019 uudistuksessa muutettiin yhteisöjen tulolähdejaottelua.
Uudistus koski yhteisöjen verotusta¹⁶. Ennen uudistusta tulolähdejaolla on ollut kaksi
epäkohtaa. Epäkohdat ovat olleet ne, että eri tulolähteiden laskentasääntöjen poikkea-
vat toisistaan ja toisena epäkohtana on voitu katsoa olevan tappiontasauksen tulolähde-
sidonnaisuus. Vuoden 2019 EVL:n uudistuksen tarkoituksena on ollut yhteisöverotus,
jossa kaikki toiminta ja tulot kuuluisivat maataloutta lukuun ottamatta elinkeinotoimin-
nan tulonlähteisiin.¹⁷

Tulolähdejaon poistumisella on ollut vaikutusta käyttöomaisuusosakkeiden luonteeseen.
Tulolähdejaon poistumisen kautta lakiin elinkeinotulon verottamisesta lisättiin muun
omaisuuden määritelmä, joka selkeytti käyttöomaisuusosakkeen määritelmää. Mikäli
muuta omaisuuslajia ei olisi määritelty lakiin elinkeinotulon verotuksesta, eri osakesijoi-
tukset tulisi lukea pääsääntöisesti käyttöomaisuudeksi, vaikka ne eivät liittyisi yhteisön
varsinaiseen liiketoimintaan. Tätä kautta yhtiö pääsisi hyödyntämään verovapaiden käyt-
töomaisuusosakkeiden luovutusvoiton verovapautta. Verovapaan käyttöomaisuusosak-
keen luovutuksen tarkoituksena ei ole ollut mahdollistaa kyseisen kaltaista toimintaa,
vaan tehdä konsernien toimintaympäristöstä kansainvälisesti kilpailukykyisempi.¹⁸

Uudistuksen kautta myös kiinteistöt, jotka yhteisö omistaa sijoitustarkoituksessa, sijoi-
tettaisiin muuhun omaisuuteen. Tämä ei kuitenkaan koske vuokraustoimintaa, joka ei

¹⁴ HE 257/2018 vp, s. 23.

¹⁵ HE 257/2018 vp, s. 25.

¹⁶ Penttilä, 2019, s. 133.

¹⁷ Penttilä, 2019, s. 134. Ks. myös Torkkel, 2023, s. 53.

¹⁸ HE 257/2018 vp, s. 23.

jatkossakaan kuuluisi elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen. Tätä kautta sijoituskiinteistöjen luovutusvoitot eivät ole siis verovapaita, mutta toisaalta niiden luovutustappiot ovat vähennyskelpoisia.¹⁹ Kiinteistöomistusten luovutustappiot ovat siis uudistuksen kautta laajemmin vähennyskelpoisia. Tätä kautta myös tulkintakysymykset verotuksessa helpottuvat, sillä kiinteistöomistusten luovutuksen mahdollinen tappio olisi helpommin vähennettävissä jatkossa, riippumatta siitä, kuuluuko se mihin omaisuuslajiin.²⁰

Tulolähdejaon poistumisen seurauksena yhteisöt, joilla ei uuden lain myötä ole muun toiminnan tulolähdettä, saavat lain voimaantulon jälkeen olla vähentämättä muuhun toimintaan kuuluvia luovutustappioita. Jatkossa vähentämättä jääneet luovutustappiot olisi mahdollista vähentää elinkeinon tulolähteestä samansuuruisina, kuin ne olisi voitu vähentää muun toiminnan tulolähteestä. Ensisijaisesti vähennykset tulee tehdä muun omaisuuden luovutusvoitoista. Toissijaisesti vähennykset tehdään käyttöomaisuusosakkeiden veronalaisista luovutusvoitoista.²¹

2.2 Lainsäädännön historia käyttöomaisuusosakkeesta

Elinkeinotulon verottamisesta säädetään laissa elinkeinotulon verottamisesta. EVL sisältää yleiset säännökset elinkeinotulon verottamisesta, säännökset tulon veronalaisuudesta ja menon vähennyskelpoisuudesta, säännökset tulojen ja menojen jaksottamisesta, käyttöomaisuuden ja muun omaisuuden hankintamenojen jaksottamisen säännökset, vähennyskelpoiset varaukset, erityisiä säännöksiä ja voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Laki sellaisenaan on säädetty vuonna 1968. Muutoksia siihen on tehty useita kertoja.

Alun perin elinkeinoverolaki on ollut suurimmaksi osaksi verotuksellisia etuja säättävä laki, erityisesti 1960- ja 1970-luvulla. Lakia tehdessä on sen tarkoituksena ollut asettaa yritys-

¹⁹ HE 257/2018 vp, s. 23.

²⁰ HE 257/2018 vp, s. 32.

²¹ HE 257/2018 vp, s. 26.

toimintaa helpottavia säännöksiä. Elinkeinoverolaki onkin voitu alun perin kuvailla elinkeinonharjoittamista tukevana lakina, joka on myös ohjannut verohuojennuksia.²² Lain tarkoituksena on ollut myös helpottaa yritystoimintaa, kuin myös edistää työllisyyttä, sekä investointeja²³.

Luovutusvoittojen verovapauden vuoden 2004 uudistus ei ole täysin uusi asia, sillä vuoteen 1986 saakka vähintään viisi vuotta omistetut käyttöomaisuusosakkeet on saanut luovuttaa verovapaasti. Verovapaus koski luovutushintoja ja näin ollen myös luovutusvoittoja.²⁴ Vuoteen 1985 saakka EVL on ollut tiivistettynä suppeasti määritellyn tulokäsitteen mukainen yritysten verolaki, jossa on ollut laaja veronminimointimahdollisuus. Vuodesta 1993 lähtien astui voimaan uusi eriytetty tuloverojärjestelmä. Kyseisen järjestelmän myötä yritysverotuksen pyrkimyksenä oli alhainen verokanta ja lisäksi laaja veropohja. Myös varaus- ja poistomahdollisuudet vähenivät vuodesta 1993 lähtien.²⁵

Ennen vuoden 2004 uudistusta voimassa on ollut laki, jonka mukaan elinkeinotulonlähteeseen kuuluvat arvopaperit ovat olleet luovutushinnaltaan kokonaan veronalaisia ja puolestaan arvopapereiden luovutustappiot ovat olleet ilman rajoituksia vähennyskelpoisia. Kyseiset säännökset ovat olleet voimassa vuodesta 1993 lähtien. Vuoteen 1986 asti elinkeinoverolain 6 §:n 1 momentin 1 kohta säänteli, että käyttöomaisuuteen kuuluvat arvopaperit ovat viiden vuoden omistamisen jälkeen verovapaasti luovutettavia. Puolestaan vuodesta 1986 vuoteen 1992 verovapaus oli säännelty osittaiseksi.²⁶

Ennen vuoden 2004 lakiuudistusta elinkeinoverolaki säänteli elinkeinotulonlähteeseen kuuluvat arvopaperit veronalaisiksi luovutushinnan osalta ja luovutustappiot rajoituksetta vähennyskelpoisiksi. Laissa tämä näkyi silloisen elinkeinoverolain 5 §:n kohdassa, jossa säädettiin luovutushinnan veronalaisuudesta. Silloisen elinkeinoverolain 8 §:n 1 ja 2 kohdat puolestaan säätivät hankintamenon vähennyskelpoiseksi. Puolestaan silloisen

²² Kukkonen & Walden, 2020, s. 21.

²³ HE 172/1967 vp, s. 1–2.

²⁴ Kukkonen, 2007, s. 15.

²⁵ Kukkonen & Walden, 2020, s. 21.

²⁶ HE 92/2004 vp, s. 10.

elinkeinoverolain 42 §:n 2 momentti, 28 §:n 1 momentti ja 29 §:n 1 momentti säätivät tuloutus- ja vähennysajankohdista.²⁷

Kyseinen voimassa ollut laki mahdollisti myös käyttöomaisuusosakkeiden realisoitumattomien arvonalentumisten vähennyskelpoisuuden. Kyseinen voimassa ollut elinkeinoverolain 42 §:n 1 momentti säätii, että arvopapereiden hankintamenoista voitiin tehdä poisto, joka alensi poistamalla olevan hankintamenon osan käyvän arvon suuruiseksi. Edellytyksenä oli, että verovelvollisen tuli osoittaa se, että käypä arvo on ollut verovuoden päättyessä hankintamenoa, tai aiemmin tehdyillä poistoilla vähennettyä hankintamenoa, olennaisesti pienempi. Kyseinen ennen vuotta 2004 voimassa ollut laki ei kuitenkaan sallinut vastaavalla tavalla realisoitumattomien arvonalentumisten verotusta. Silloin voimassa ollut EVL 5 a §:n 4 kohdan perusteella käyttöomaisuuden hankintamenosta 42 §:n 1 momentin perusteella tehty poistoa vastaava määrä oli veronalaista tuloa niiltä osin, kuin omaisuuden käypä arvo oli verovuoden päättyessä poistamatta olevaa hankintamenoa olennaisesti isompi.²⁸

Kyseinen voimassa ollut elinkeinoverolaki on sisältänyt säännöksiä myös sijoitusomaisuuteen liittyen, sekä niiden arvonmuutoksista. Lisäksi laissa on säädetty vaihto-omaisuuteen liittyen. Voimassa olleita elinkeinoverolain säännöksiä, myös käyttöomaisuuteen liittyen, on sovellettu kaikkiin Suomessa verovelvollisiin elinkeinoharjoittajiin, joiden kotipaikka on Suomessa tai jonka osakkeet kuuluvat Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan. Yhteisöihin liittyen laissa ei ole ollut erityissäännöksiä. Veronalaisuuteen ei ole kyseisessä laissa vaikuttanut se, että onko omistettu yhtiö ollut ulkomaalainen.²⁹

²⁷ HE 92/2004 vp, s. 10–11.

²⁸ HE 92/2004 vp, s. 11.

²⁹ HE 92/2004 vp, s. 11.

2.2.1 Vuoden 2004 uudistus verovapaiden luovutusten osalta

Käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoiton verovapaudesta on säädetty vuonna 2004. Tällöin valtionvarankunnan mietinnössä on mainittu, että uudistus on merkittävä Suomen kilpailukyvyn kannalta. Tällöin valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat myös tuoneet esille mielipiteensä siitä, että muutos tuo merkittävän aukon veropohjaan ja lisää verosuunnittelua. Lisäksi asiantuntijat ovat toisaalta esittäneet kommenttinsa myös siitä, että verovapauden seurauksena tulevat tiukemmat vähennysrajoitukset.³⁰ Vuoden 2004 uudistus on ollut käytännössä yhteydessä myös osinkotulojen verotusratkaisujen muutoksiin, sillä osinkojen ja luovutusvoittojen voidaan ajatella muodostavan yhtenäinen tarkasteltava kokonaisuus suorasijoitusosakkeiden osalta³¹. Suorasijoitusosakkeilla tarkoitetaan yleensä sitä, että omistusosuus yhtiöstä on vähintään kymmenen prosenttia³².

Osakkeiden luovutusvoiton verotus on vuonna 2004 muutettu samalla, kun osinkotulojen verotusta, sillä ne liittyvät toisiinsa. Osinkojen hyvitysjärjestelmästä luovuttiin vuoden 2004 uudistuksen yhteydessä. Tästä syystä tarvittiin ratkaisu siihen, että miten osinkoihin liittyvä ketjuverotus saadaan poistettua. Ketjuverotus ei ole ainoastaan osinkoihin liittyvä kysymys, vaan myös yhteisöjen omistamien osakkeiden osinkotuotot ja osakkeiden tuottamien osinkojen ja osakkeiden luovutusvoittojen verotus liittyvät toisiinsa. Arvonnousun ja osingon voidaan katsoa muodostavan tuottokokonaisuus.³³

Konsernitilanteessa tytäryhtiön ollessa erillinen verovelvollinen, tulee sen saama tulo verottavaksi tytäryhtiön tulona. Tytäryhtiön osakkeiden arvonnousun voidaan katsoa perustuvan tytäryhtiön tuloihin ja odotettavissa oleviin tuloihin. Näin ollen tytäryhtiön arvonnousun verottaminen emoyhtiön verotuksessa aiheuttaisi kahdenkertaisen verotuksen. Tästä syystä moni maa olikin jo vuonna 2004 päätyneet poistamaan ketjuverotuksen.

³⁰ VaVM 12/2004 vp, s. 6.

³¹ HE 92/2004 vp, s. 7.

³² Knuutinen, 2020, s. 269.

³³ HE 92/2004 vp, s. 28.

Kuitenkin yhtenä tärkeänä syynä luovutusvoiton verovapaudelle on pidetty kansainvälisessä verokilpailussa pärjääminen. Ennen Suomen vuoden 2004 uudistusta todella moni muu EU:n jäsenvaltio oli jo siirtynyt luovutusvoittojen verovapauteen.³⁴

Käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden on mainittu lisäävän Suomen kansainvälistä kilpailukykyä. Valtiovarainkunnan mietinnössä todetaan, että kyseisen mietinnön aikaan useat maat ovat jo pitäneet käyttöomaisuusosakkeiden myyntivoittoja verovapaina.³⁵ Hallituksen esityksessä onkin todettu, että suurimmassa osassa EU:n jäsenvaltioista on ollut käytössä luovutusvoittojen verovapaus, jonka on voitu ajatella olevan pääsääntö jo vuonna 2004 EU:n jäsenvaltioissa. Näin ollen Suomen kilpailukyky olisi heikompi muihin maihin verrattuna, kun kansainvälisen yrityksen miettivät sijoittautumistaan, mikäli Suomi ei tekisi muutoksia luovutusvoittojen verotukseen.³⁶

Hallituksen esityksessä mainitaan vuoden 2004 uudistuksen taustaksi myös silloin ympäri Eurooppaa kiristynyt verokilpailu osinkoverotuksen osalta. Verokilpailun johdosta myös luovutusvoittojen verotus on muuttunut useissa maissa.³⁷ Luovutusvoittojen verotusta ei ole kuitenkaan säädetty Euroopan yhteisön lainsäädännössä. Verosopimusten määräyksetkään eivät yleensä ole rajoittaneet luovutusvoiton saajaan kohdistuvaa verotusoikeutta.³⁸ Jo 2000-luvun alussa suurin osa EU:n jäsenvaltioista oli siirtynyt systeemiin, jossa verovapaita luovutuksia olivat suojasijoituksiin liittyvät luovutusvoitot ja samalla myös luovutustappiot olivat vähennyskelvottomia.³⁹

Hallituksen esityksessä on kaavailtu, että yritykset sijoittaisivat tytäryhtiöitään omistavia holding-yhtiöitä edullisemman verokohtelun maihin, mutta verovapauden ansioista myös pääkonttoreita saatetaan siirtää eri valtioihin. Hallituksen esityksessä on myös ar-

³⁴ HE 92/2004 vp, s. 28.

³⁵ VaVM 12/2004 vp, s. 4–5.

³⁶ HE 92/2004 vp, s. 31.

³⁷ HE 92/2004 vp, s. 7.

³⁸ HE 92/2004 vp, s. 31.

³⁹ HE 92/2004 vp, s. 7.

veltu, että poikkeavuudet eri maiden verokohteluissa saattavat vaikuttaa siten, että kansainväliset yritykset sijoittavat luovutusvoitot- ja tappiot niihin maihin, joissa verokohtelu on yritykselle edullisempaa. Tällöin luovutusvoittojen verotettavuus voi tuottaa enemmän fiskaalista tappiota valtiolle, kuin luovutusvoittojen verottamattomuus.⁴⁰

Valiokuntamietinnön perusteluissa on kerrottu hallituksen esittävän, että käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinta ei ole veronalaista tuloa, eikä hankintameno vähennyskelpoista, kun osakkeet ovat verovapaasti luovutettavia. Edellytyksenä näille on se, että verovelvollinen on omistanut vähintään 10 prosenttia osakepääomasta yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Omistus on saanut päättyä aikaisintaan vuosi ennen luovutusta. Näin ollen luovutettujen osakkeiden tulee siis kuulua omistettuihin osakkeihin.⁴¹

Vuoden 2004 uudistuksella on ollut suuri merkitys elinkeinoverolain verosuunnittelun osioista. Esimerkiksi konsernien kohdalla verovapaat käyttöomaisuusluovutukset saattavat mahdollistaa verovapaat tytäryhtiökaupat. Verovapautta ei kuitenkaan ole rajattu ainoastaan kansainvälisille konserniyhtiöille, vaan kaikki EVL-yhtiöt voivat kyseistä säädöstä hyödyntää. Tämä hyödyttää erityisesti suuria kansainvälisiä yrityksiä joustavissa omistusrakenteiden muutoksissa. Verovapaus ei kuitenkaan koske, esimerkiksi kiinteistöjä tai kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeiden luovutuksia.⁴²

Luovutusvoiton verovapaudesta seuraa se, että osakkeista maksettu luovutushinta ei ole vähennyskelpoinen. Näin ollen myös verotus on yhdenkertaista. Tästä johtuu kuitenkin myös se, että mikäli sijoitus onkin tappiollinen, ei tappiota ole mahdollista vähentää verotuksessa. Myös liiketoiminnan yhdistämistilanteessa osakkeiden purkutappioita ei ole mahdollista vähentää verotuksessa. Näin ollen tappiotilanteessa luovutusvoiton verovapauden aiheuttamat vähennyskeltottomuudet voivat muodostua yritykselle todella ankaraksi verotuksellisesti.⁴³

⁴⁰ HE 92/2004 vp, s. 7.

⁴¹ VaVM 12/2004 vp, s. 6.

⁴² Kukkonen & Walden, 2020, s. 412.

⁴³ Kukkonen, 2007, s. 21.

Luovutusvoiton verovapauden taustalla on ollut myös ketjuverotuksen estäminen, erityisesti osakeyhtiöiden välillä. Ketjuverotusta tapahtuu yritysten siirtäessä osinkoja yhtiön sisällä, mikäli yhteisölle jo kertaalleen voittona verotettua tuloa jaetaan yhteisömuotoiselle osakkaalle ja tätä tuloa verotetaan. Tämä ongelma kuitenkin ratkaistiin ennen vuoden 2004 uudistusta vanhalla hyvitysjärjestelmällä. Vuoden 2004 uudistuksen jälkeen tuli miettiä, miten hyvitysjärjestelmä korvattaisiin ja miten ketjuverotus poistettaisiin. Vuoden 2004 uudistus osakeluovutusten verovapausjärjestelmästä mahdollistaa myös joustavammat muutokset yritysten omistusrakenteissa. Rakennejärjestelyistä ei aiheudu verotettavaa arvonnousua, eikä verotus näin ollen hankaloita liiketoiminnan tarvitsemia muutoksia.⁴⁴

Vuoden 2004 uudistuksella on myös ollut kääntöpuolena voimistuva verosuunnittelu. Yhteisöjen verosuunnittelussa on sovellettu 2004 vuoden uudistuksessa rinnakkain kahta erillistä verotusperiaatetta. Sovellettavana on ollut täysi verovapaus ja täysi verollisuus. Järjestelmän kautta välillisen ja välittömän omistuksen tilanteet ovat olleet epäneutraaleja. Pääsääntönä on kuitenkin voitu pitää sitä, että mikäli omistajayrittäjä on omistanut itse osakeyhtiön osakkeet, on luovutus verollista. Mikäli kuitenkin osakkeet ovat konsernin EVL-yhtiön omistuksessa, on luovutus pääsääntöisesti verovapaata. Näin ollen omistaja on saanut siirtää verovapaasti luovutusvoiton itselleen.⁴⁵

2.2.2 Tulolähdejaon poistuminen vuonna 2020

Vuonna 2020 lakia elinkeinotulon verottamisesta uudistettiin. Kyseisellä uudistuksella oli vaikutusta myös käyttöomaisuusosakkeiden verovapaaseen luovutukseen. Uudistuksessa sisällytettiin lakiin uusi omaisuuden laji, muu omaisuus⁴⁶. Kyseinen uudistus näkyy

⁴⁴ Kukkonen, 2007, s. 143–144.

⁴⁵ Kukkonen & Walden, 2020, s. 412.

⁴⁶ HE 257/2018 vp, s. 1.

elinkeinoverolaissa muun muassa EVL 12 a §:ssä. Kyseinen pykälä määrittää muun omaisuuden omaisuuslajista: ”Muuta omaisuutta ovat 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen yhteisön toimintaan kuuluvat varat, joita ei ole luettava elinkeinotoiminnan rahoitus-, vaihto-, sijoitus- tai käyttöomaisuuteen.”

Hallituksen esityksen 257/2018 vp mukaan muun omaisuuden omaisuuslajin määrittely lakiin elinkeinotulon verotuksesta on ollut tarpeen, esimerkiksi perusteettomien etujen estämiseksi. Hallituksen esityksessä on mainittu esimerkkinä tilanne, jossa ilman muun omaisuuden omaisuuslajia erilaiset osakesijoitukset luettaisiin käyttöomaisuuteen myös silloin, kun ne eivät kuulu yhteisön varsinaiseen liiketoimintaan. Tätä kautta yhtiöiden kautta tehtävät osakesijoitukset pääsisivät käyttöomaisuusosakkeiden verovapaiden luovutusvoittojen piiriin. Kyseinen menettely olisi ristiriidassa vuoden 2004 lain uudistuksen kanssa, jossa käyttöomaisuusosakkeiden verovapautta ei oltu ajateltu esimerkiksi holdingyhtiöiden hyödynnettäväksi.⁴⁷ Vuoden 2020 uudistus on siis tehnyt selkeämmäksi lajittelun siitä, mikä on käyttöomaisuutta, kun muulle omaisuudelle on saatu oma omaisuuslajinsa.

Hallituksen esityksen mukaan muun omaisuuden omaisuuslajiin kuuluisivat sellaiset hyödykkeet, joita ei ole käytetty yhteisön tulonhankkimistoiminnassa. Esimerkiksi siis osakkaan yksityiskäytössä ilman käypää vastiketta oleva hyödyke. Muuhun omaisuuteen on ajateltu lukeutuvan siis sellainen omaisuus, joka ei palvele yhteisön tulonhankkimistoimintaa. Sijoitustarkoituksessa omistetut kiinteistöt kuuluisivat myös muuhun omaisuuteen. Näin ollen sijoitustarkoituksessa omistetut kiinteistöt eivät jatkossakaan ole elinkeinotoiminnan käyttöomaisuutta. Muun omaisuuden käsite mahdollistaa sen, että omaisuserien luovutuksista johtuvat tappiot ovat vähennyskelpoisia ja toisaalta myös voitot verotettavaa tuloa.⁴⁸

⁴⁷ HE 257/2018 vp, s. 23.

⁴⁸ HE 257/2018 vp, s. 23–24.

Hallituksen esitys 257/2018 vp on käsitellyt myös sitä, että miten tulolähdejaon muuttuminen vaikuttaisi. Esityksessä on mainittu, että tulolähteiden yhdistäminen ja uusi muun omaisuuden omaisuuslaji eivät vaikuttaisi vakiintuneisiin tulkintoihin omaisuuslajien sisällöstä. Esityksessä on mainittu myös käyttöomaisuuden sisällön pysyvän jatkossa samana. Hallituksen esitys on ottanut kantaa myös siihen, että käyttöomaisuusosakkeen käsite säilyisi ennallaan ja myös aikaisempi oikeuskäytäntö olisi edelleen sovellettavissa, kun ratkaistavana on kysymys siitä, että kuuluvatko osakkeet käyttöomaisuuteen. Myös verovapaasti luovutettavien osakkeiden luovutuksista syntyvät voitot ja tappiot kohdeltaisiin jatkossakin verotuksellisesti samalla tavalla.⁴⁹

2.3 Lainsäätäjän tarkoitus

EVL 6b §:n mukaan luovutettavien osakkeiden luovutushinnasta veronalaista tuloa on luovutushinnan ja poistamattoman hankintamenon erotus, mikäli se johtuu EVL 42 §:n 1 momentissa tarkoitettusta hankintamenosta tehdystä poistosta, tai hankintamenosta tehdystä varauksesta, tai EVL 8 §:n 1 momentin 2 kohdan tarkoitettusta avustuksesta. Luovutushinnasta täytyy maksaa veroa myös tilanteessa, jossa osakkeita on aiemmin luovutettu konserniyhtiöiltä toiselle, ja tästä on syntynyt vähennyskelpoista luottotappiota. Mikäli verovelvollinen ei ole omistanut osakkeita yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan, kun vähennyskelpoista luovutustappiota lasketaan, vähennetään verovelvollisen luovutetulta yhtiötä osakkeiden omistusaikana saatu osinko, tai konserniavustus tai muu näihin verrattava erä, josta on aiheutunut vähentymistä yhtiön varallisuuteen. Luovutus ei kuitenkaan ole vähennyskelpoinen, mikäli luovutuksen kohteen yhtiö on muussa maassa kuin Suomessa, eikä yhtiöön ole sovellettavissa Euroopan yhteisöjen neuvoston eri jäsenvaltioissa sijaitsevien emo- ja tytäryhtiöihin sovellettava yhteisestä verotusjärjestelmästä annettu direktiivin 2 artikla.

⁴⁹ HE 257/2018 vp, s. 25.

Säädettäessä lakia luovutusvoiton verovapauden osalta, on hallituksen esityksessä käsitelty myös sitä, että miten verojärjestelmä pysyisi symmetrisenä, huolimatta luovutusvoittojen verovapaudesta. Jotta verojärjestelmä pysyisi symmetrisinä vapauttaessa luovutusvoitot verovapaudesta, tulisi myös luovutustappiot ja niihin rinnastettavat erät säättää vähennyskelvottomiksi. Täydellinen verovapausjärjestelmän symmetrisyys on haastavaa, mutta välttämätöntä. Luovutusvoittojen verovapaus kannustaa verovelvollista realisoimaan tulonsa mahdollisimman suurilta osin verovapaana. Puolestaan luovutustappioiden vähennyskelvottomuus kannustaa järjestelmään tappiot jossain toisessa muodossa hyödynnettäväksi. Tästä syystä kyseisiä verosuunnittelumahdollisuuksia on pyritty torjumaan sulkusäännöksillä jo lain suunnitteluvaiheessa.⁵⁰

Luovutustapahtumana pidetään osakkeiden omistusoikeuden luovutusta, esimerkiksi osakkeiden kauppa tai vaihto. Luovutus voi tapahtua myös, kun osakeyhtiö hankkii tai lunastaa omia osakkeitaan tai luovuttaa osakkeita osinkona. EVL 6 b §:n mukainen luovutusvoitto voi syntyä lisäksi myös osakeyhtiön pääoman alentamisen yhteydessä. Lisäksi osakkeiden luovutukseksi katsotaan myös osakeyhtiön purkautuminen.⁵¹

Vastaavasti kyseisten osakkeiden luovutustappiot eivät ole kyseisille yhtiöille vähennyskelpoisia. Myös realisoitumattomien arvonalentumisten perusteella tehtävät verovähennykset eivät ole mahdollisia kyseisistä osakkeista yhtiöille. Hallituksen esitys myös ehdotti tyyppillisten verosuunnittelumahdollisuuksien torjumista erityyssäännöksillä. Esityksessä on mainittu, että voittojen verovapautta ja tappioiden vähennyskelvottomuutta on mahdollista turvata soveltamalla keinotekoisin järjestelyihin verotusmenettelyssä annetun lain (1558/1995, VML) 28 §:n veron kiertämistä koskevaa säännöstä.⁵² VML 28 § tarkoituksena on turvata lain tarkoitusta ja pyrkiä torjumaan esimerkiksi hinnoittelupoikkeamilla tavoitellut veroedut. Verojärjestelmän voidaan ajatella olevan uudistuksen jälkeen oikeudenmukaisempi pienempiä vain Suomessa toimivia yrityksiä kohtaan, kun

⁵⁰ HE 92/2004 vp, s. 31.

⁵¹ Verohallinto, 2023, kohta 2.3.

⁵² HE 92/2004 vp, s. 31.

niillä on yhtäläiset mahdollisuudet hyödyntää luovutusvoittojen verovapautta, kuin kansainvälisilläkin yrityksillä.⁵³

Luovutusvoiton verovapaus on jo hallituksen esityksessä tarkoitettu rajattavaksi käyttöomaisuusosakkeisiin. Hallituksen esityksessä luovutusvoiton verovapaus on rajattu tilanteisiin, joissa kyse on pitkäaikaisesta, omistajayhtiön liiketoimintaan liittyvästä osakeomistuksesta. Lyhytaikaisista sijoituksista saadut voitot on rajattu verovapauden ulkopuolelle.⁵⁴ 2004 vuoden uudistuksen jälkeen muut kuin käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutusvoitot olivat kuitenkin edelleen veronalaisia ja niiden luovutustappiot sekä arvonalenemiset vähennyskelpoisia. Rahoitusomaisuutta ei otettu verovapauden piiriin, sillä kyseisissä omistuksissa kyseessä on yleensä nimenomaan lyhytaikaisista omistuksista.⁵⁵

EVL 12 §:ssä määritellään käyttöomaisuusosake. Muita EVL:n omaisuuslajien osakkeita ovat sijoitusomaisuus, vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus. EVL 53 §:ssä säädetään siitä, milloin omaisuus kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. EVL 53 §:n mukaan kiinteistöt, joita käytetään ainoastaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa välittömästi tai välillisesti edistävästi, kuuluvat kiinteistöt tällöin elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Esimerkiksi henkilökunnan sosiaalitarkoituksiin käytettävä kiinteistö. Lisäksi muutkin hyödykkeet ja kiinteistöt, joita käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa, kuuluvat elinkeinotoiminnan tulolähteeseen.

Hallituksen esityksessä on todettu, että luovutusvoittojen verovapaus tulisi rajata ainoastaan osakeomistuksiin, jotka liittyvät yhtiön liiketoimintaan. Tällä tarkoitetaan siis käyttöomaisuusosakkeita. Hallituksen esityksessä on kerrottu, että käyttöomaisuusosakkeen kriteerinä pidetään sitä, että hyödyke palvelee käyttöarvollaan verovelvollisen elinkeinotoimintaa. Esimerkiksi osake, jonka omistuksen avulla yritys helpottaa tarvittavien

⁵³ HE 92/2004 vp, s. 31.

⁵⁴ HE 92/2004 vp, s. 31.

⁵⁵ HE 92/2004 vp, s. 32.

tuotannontekijöiden hankkimista, on käyttöomaisuusosake. Useimmiten käyttöomaisuusosake on tytäryhtiön tai omistusyhteisöyrityksen osake. Käyttöomaisuuteen saataan lukea myös niin sanottuja strategisia osakeomistuksia. Esimerkiksi läheisellä alalla toimivan yrityksen osakkeet. Pääsääntöisesti käyttöomaisuusosakkeet on hankittu omistettavaksi pitkäaikaisesti ja omistuksen ensisijainen tarkoitus ei ole osinkotuotto tai lyhyen ajanjakson arvonnousu.⁵⁶

Hallituksen esityksessä on määritelty käyttöomaisuusosakkeen verovapaan luovutuksen osakkeiden omistusosuutta- ja aikaa. Omistusosuudessa on määritelty kymmenen prosentin rajasta. Lisäksi omistusrajan osuutta esitetään katsottavaksi aina verovelvolliskoh- taiseksi, ei konsernikohtaisesti tarkasteltavaksi. Hallituksen esityksessä on kuitenkin myös esitetty minimiaikaa omistukselle, jotta voidaan estää lyhytaikaisista omistuksista aiheutuva verovapaus, sekä osakkeenomistajien eriarvoinen verokohtelu.⁵⁷

Hallituksen esityksessä esitetään verovapautta sellaisiin osakkeisiin, jotka muiden kriteeriden lisäksi, ovat olleet verovelvollisen omistuksessa välittömästi ennen luovutusta, yhtäjaksoisesti, vähintään yhden vuoden ajan. Lisäksi ehtona on vähintään kymmenen prosentin omistusosuus kyseisen vuoden aikana. Luovutettavien osakkeiden tulee kuu- lua yhden vuoden aikana omistettuun kymmeneen prosenttiin.⁵⁸ Verohallinnon ohjeis- tuksessa on määritelty omistuksesta, osakkeiden äänivallalla ei ole merkitystä, vaan ai- noastaan yhtiön omistuksella osakepääomasta. Mikäli 10 % omistusosuus ja muut kri- teerit täyttyvät, ei osakkeita kuitenkaan ole pakko myydä kerralla.⁵⁹ Omistusosuuden ol- lessa esimerkiksi 20 %, voi yritys myydä ensin verovapaasti 5 %, jonka jälkeen toiset 5 %. Kaikkea ei siis tarvitse myydä kerralla, jotta verovapautta voi käyttää.

Niskakangas käsittelee artikkelissaan muun muassa sitä, että mistä syystä vuoden 2004 uudistusta on lähdetty tekemään. Niskakangas mukaan lainsäätäjällä on ollut paineita,

⁵⁶ HE 92/2004 vp, s. 32.

⁵⁷ HE 92/2004 vp, s. 33.

⁵⁸ HE 92/2004 vp, s. 33.

⁵⁹ Verohallinto, 2023, kohta 5.1.

jotta se saisi tehtyä kunnollisia ja tehokkaita rajoitteita, jotta veropohja ei kuitenkaan tarpeettomasti reikiintyisi. Niskakangas kuitenkin ajattelee verosystemaattiset syyt ja neutraalisuusnäkökulman esteenä sille, että käyttöomaisuusosakkeen verovapautta ei ole annettu ainoastaan kriittisessä verokilpailutilanteessa oleville yrityksille. Tästä syystä hallituksella ei ole ollut mahdollisuutta säätää lakia koskemaan esimerkiksi ainoastaan suuria konserneja.⁶⁰

EVL 6 § ja 6 b §:ien säännösten voidaan ajatella olevan muihin EU-valtioihin verratessa suhteellisen tiukat. Säännökset ovat yksityiskohtaisia mutta toisaalta niissä on myös yleispiirteisiä elementtejä. Lainsäätäjän voidaankin katsoa käyttäneen tarkkaa harkintaansa muotoillessaan säännöksiä.⁶¹

⁶⁰ Niskakangas, 2007, s. 9.

⁶¹ Keskitalo & Wisa, 2012, s. 358.

3 Käyttöomaisuusosakkeen verovapauden edellytykset

3.1 Yleisesti kriteereistä

Laki elinkeinotulon verottamisesta säättää käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden edellytyksistä. EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan veronalaista tuloa eivät ole ”muun kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön tai osuuskunnan sekä säästöpankin ja keskinäisen vakuutusyhtiön saamat käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutushinnat siten kuin 6 b §:ssä säädetään.” EVL 6 b § pykälä puolestaan sisältää määritelmät sille, minkä ehtojen tulee täytyä, jotta osakkeet voi luovuttaa verovapaasti. Osakkeet ovat verovapaasti luovutettavia, mikäli verovelvollinen on omistanut ne vähintään vuoden ajan ja kyseinen omistus saa olla päättynyt enintään vuosi ennen luovutusta. Osakkeista tulee omistaa vähintään 10 prosenttia ja luovutettavien osakkeiden tulee kuulua kyseiseen omistukseen. Luovutuksen kohteena oleva yhtiö ei voi olla kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiö, tai osakeyhtiö, jonka toiminta on tosiasiallisesti pääasiallisesti kiinteistöjen omistamista tai hallintaa. Luovutuksen kohteena olevan yhtiön tulee olla kotimainen, tai yhtiö, jota on tarkoitettu Euroopan yhteisöjen neuvoston eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä antaman direktiivin 2 artiklassa. Luovutuksen kohteena oleva yhtiö voi myös olla sellainen, jonka asuinvaltion ja Suomen välillä on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämisen sopimus ja tätä sopimusta sovelletaan yhtiön jakamaan osinkoon.

Hallituksen esityksessä on käyttöomaisuuden luovutusvoittojen verovapautta säädettäessä todettu, että luovutusvoitot säädettäisiin verovapaiksi osakeyhtiöiden, osuuskuntien, säästöpankkien ja keskinäisten vakuutusyhtiöiden verotuksessa⁶². Verohallinnon ohjeistuksessa on mainittu, että luovutusvoiton verovapaus koskee ulkomaisia yhteisöjä. Ehtona on kuitenkin, että ulkomaisen yhteisön luovuttamat käyttöomaisuusosakkeet kuuluvat Suomessa olevan kiinteän toimipaikan varallisuuteen.⁶³

⁶² HE 92/2004 vp, s. 31.

⁶³ Verohallinto, 2023, kohta 2.2.

EVL 6b §:n mukaan luovutuksen kohteena olevien osakkeiden edellytyksiksi voidaan katsoa seuraavat: osakkeiden tulee kuulua luovuttavan osapuolen elinkeinotoiminnassa käyttöomaisuuteen, yhtiön tulee olla kotimainen, tai emotytäryhtiödirektiivin 2 artiklan mukainen, tai yhtiön asuinvaltion ja Suomen välillä tulee olla verosopimus, jota sovelletaan yhtiön jakamassa osingossa. Lisäksi luovuttavan yhteisön tulee olla omistanut osakkeista vähintään 10 % osuus yhtiön osakepääomasta ja luovutettavien osakkeiden tulee lukeutua näihin osakkeisiin. Osakkeiden omistusaika voi olla päättynyt enintään vuosi ennen luovutusta. Osakkeet eivät myöskään saa olla kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiön osakkeita, tai sellaisia osakeyhtiön osakkeita, jonka toiminta on pääsääntöisesti kiinteistöiden omistamista tai hallitsemista. Mikäli kaikki edellytykset eivät täyty, on osakkeiden luovutushinta kokonaisuudessaan veronalainen⁶⁴. EVL 6b §:n osakemyynnin verovapaus koskee pitkäaikaisia osakkeita, jotka liittyvät luovuttavan yhtiön liiketoimintaan. Osuus kuntien osuuksia ei luota tällaisiin osakkeisiin, eli niiden luovutus ei ole verovapaata.

Kukkonen ja Walden jakavat kirjassaan verovapaan osakeluovutuksen edellytykset seitsemään eri tasoon. Ylemmän tason kriteereiksi voidaan luokitella myyjän yhtiömuoto. Verovapaus on vain yhtiömuotoisilla luovuttajilla. Toisena ylemmän tason kriteerinä voidaan pitää myyjäyhteisöön sovellettavaa verolakia. Käytännössä siis verovapaus koskee ainoastaan EVL-yhteisöjä, jotka eivät siis ole pääomasijoittajia. Kolmantena ylemmän tason kriteerinä voidaan pitää tulolähdettä, eli verovapaata osakeluovutusta sovelletaan ainoastaan EVL-tulolähteeseen. Neljäntenä ylemmän tason kriteerinä pidetään omaisuuslajia, eli verovapaa osakeluovutus koskee ainoastaan käyttöomaisuusosakkeita. Viidentenä ylemmän tason kriteerinä voidaan pitää osakeluovutuksen osuutta kokonaisjärjestelyyn. Osakeluovutuksen tarkoituksena ei siis saa olla veronkierto EVL:n tarkoittamana.⁶⁵

⁶⁴ Kukkonen & Walden, 2020, s. 420.

⁶⁵ Kukkonen & Walden, 2020, s. 413.

Erityisen tason kriteerinä voidaan pitää myynnin kohdetta, eli myytävien osakkeiden tulee olla muuta kuin kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiön osakkeita, jotta osakeluovutus on verovapaa. Toisena erityisen tason kriteerinä voidaan pitää omistusosuutta- ja aikaa. Osakkeiden täytyy olla omistettuna vähintään yhden vuoden ajan ja myyntihetkellä tulee myydä vähintään 10 prosenttia.⁶⁶

Tapauksessa KHO 2005:74 on käsitelty käyttöomaisuusosakkeen luovutusta pääomasijoitustoiminnan ja välillisen omistamisen kautta.

A Oy:n osakekannasta noin 80 prosenttia omisti kaksi pääomasijoitusrahastoa. A Oy, joka oli konsernin emoyhtiö, omisti suoraan tai välillisesti useita samalla toimialalla toimivia yhtiöitä. A Oy ja sanotut yhtiöt muodostivat A -konsernin. A Oy ei harjoittanut aktiivista liiketoimintaa, eikä sen palveluksessa ollut henkilökuntaa. A Oy:n osakkeenomistajien kesken oli solmittu osakassopimus, jonka mukaan A Oy:n sijoitusten muodostama kokonaisuus realisoidaan viiden vuoden kuluessa sijoitusten tekemisestä. A Oy:n katsottiin harjoittavan pääomasijoitustoimintaa elinkeinotoiminnan verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Kun A Oy luovuttaa tytäryhtiöidensä osakkeet, sen osakkeista saamat luovutushinnat olivat veronalaista elinkeinotuloa. Ennakkoratkaisu verovuosille 2005 ja 2006.

Korkein hallinto-oikeus on perustellut ratkaisua keskusverolautakunnan päätöksen perusteluine ja sovellettuine säännöksineen. Keskusverolautakunta on perustellut päätöstään muun muassa sillä, että hallituksen esityksessä käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden ulottumattomuus pääomasijoitustoimintaan on perusteltu seuraavasti. Käyttöomaisuusosakkeiden verovapaussäännösten tarkoitus ei ole vapauttaa verosta tietyn toimialan yritystoimintatuloja, vaan helpottaa ensisijaisesti yritysraenteiden muutoksia. Lisäksi keskusverolautakunta perustelee ratkaisuaan sillä, että pääomasijoitustoiminnassa on ominaista, että osakkeita ei hankita pysyvää käyttöä varten, vaan jo alun pitäen osakkeet on tarkoitus myydä tietyn ajanjakson jälkeen.

Edellä kerrotussa tapauksessa on arvioitu yrityksen ja sen tekemien sijoitusten luonnetta. Yrityksen ollessa selvästi päätoiminen sijoitusyritys, ja lisäksi sen osakkaiden tekemä sopimus osakkeiden myynnistä viiden vuoden kuluessa, osoittaa osakkeiden luonteeseen olevan sijoitusta varten. Lisäksi A Oy:llä ei ollut liiketoimintaa tai henkilökuntaa, joka tuki

⁶⁶ Kukkonen & Walden, 2020, s. 413.

myös sitä tosiasiaa, että yritys toimi täysin puhtaasti sijoitusmielessä, eivätkä osakkeet olleet käyttöomaisuutta. Näin ollen osakkeet eivät voi olla käyttöomaisuutta ja käyttöomaisuusosakkeiden verovapaan luovutuksen piirissä.

Pääomasijoitustarkoituksessa ostetuista osakkeista ostajan on aina tarkoitus irtaantua tietyn ajanjakson kuluttua. Yleensä omistava yritys ei välttämättä hyödy omistetuista osakkeista ennen niiden myyntiä. Tuottoa osakkeista saadaan siis vasta myyntihetkellä. Ei siis ole tarkoituksenmukaista, että tällainen liiketoiminta jätettäisiin kokonaan verottamatta, mikäli osakkeet luettaisiin käyttöomaisuusosakkeiksi. Pääomasijoitustoimintaa varten perustetut yhtiöt onkin perustettu nimenomaan tätä tarkoitusta varten, eikä niillä yleensä ole mitään muuta elinkeinotoimintaa. Pääomasijoitustoiminnan kriteereiksi luetaan yleensä esimerkiksi sijoituksen tilapäisyys (noin 3-5 vuotta) ja sijoituksen passiivisuus.⁶⁷

Helsingin hallinto-oikeudessa on 8.10.2010 ratkaisussa HAO 10/1509/3 käsitelty käyttöomaisuusosakkeiden luovutusta. Tapauksessa oli kyse C Oy:stä, joka oli konsernin emoyhtiö. Yhtiön päätoimialana oli pääomarahastojen hallinnointi, joka tapahtui suurimaksi osaksi tytär- ja osakkuusyhtiöiden kautta. Tytäryhtiöt puolestaan hallinnoivat henkilöyhtiömuodossa olevia pääoma- ja kiinteistösijoitusrahastoja muun ohella toimimalla lisäksi niiden vastuunalaisena yhtiömiehenä. C Oy:n tuotot koostuivat suurilta osin tuloista, jotka tulivat tytär- ja osakkuusyhtiöiden pääomasijoitustoiminnasta. Nämä tulot siirrettiin konserniavustuksella, osingonjaolla ja korkotuotolla C Oy:lle. C Oy sijoitti myös itse tytäryhtiöiden hallinnoimiin 2001 jälkeen perustettuihin pääomarahastoihin. C Oy toimi näissä rahastoyhtiöiden äänettömänä yhtiömiehenä. Näin ollen C Oy:tä oli pidettävä yhtiönä, johon ei voitu soveltaa EVL 6 b §:n säännöstä käyttöomaisuusosakkeiden myynnin verovapaasta luovutuksesta. Näin ollen myös yhtiön ulkomaisen kumppanuusyhtiön osakkeista saatu luovutusvoitto ei ollut verovapaa, vaikka kyseessä ei ollut suoraan pääomasijoitustarkoitukseen tarkoitettujen osakkeiden myymisestä.

⁶⁷ Kukkonen & Walden, 2011, s. 164–165.

Tapausta on käsitelty myös korkeimmassa hallinto-oikeudessa 19.12.2013, taltionumero 588. Päätöksen lopputulosta ei muutettu. Tapauksessa saadaan esimerkki käyttöomaisuusosakkeiden verovapaiden luovutusten yleisistä edellytyksistä, eli siitä, että voidaan osakkeiden ajatella täyttävän käyttöomaisuusosakkeen kriteerit. Tässä tapauksessa yhtiön päätoimena oli pääomarahastojen hallinta. Mikäli yhtiön toimialana on pääomarahastojen hallinta, on hyvin hankala ajatella yrityksellä olevan myös käyttöomaisuusosakkeita. Hallinto-oikeuden tapauksesta on kuitenkin tulkittavissa, että mikäli konserni olisi harjoittanut jotain toista toimialaa, jolloin sillä olisi voinut olla käyttöomaisuusosakkeita, olisi yhtiön ulkomaisen kumppanuusyhtiön osakkeista saama luovutusvoitto ollut verovapaata. Tässä tapauksessa luovutusvoitto ei kuitenkaan ollut verovapaata, koska C Oyj:tä pidettiin yhtiönä, johon ei voitu soveltaa EVL 6b §:n säännöksiä käyttöomaisuusosakkeen verovapaasta luovutuksesta.

Ratkaisuun on siis varmasti vaikuttanut se, että yhtiön päätoimialana on ollut pääomarahastojen hallinnointi, joka on tapahtunut tytär- ja osakkuusyhtiöiden kautta. Lisäksi C Oy:n tuotot ovat koostuneet tuloista, jotka ovat olleet tytär- ja osakkuusyhtiöiden pääomasijoitustoiminnan tuottoja. Näin ollen on ollut hyvin haastava etsiä tapauksesta sellaisia seikkoja, jotka olisivat puoltaneet luovutettujen osakkeiden käyttöomaisuusluonetta. Yrityksen toimiessa pääomasijoitusyhtiönä, on osakkeet helppo katsoa nimenomaan sijoitusmielessä hankituiksi osakkeiksi, eikä käyttöomaisuusosakkeiksi.

3.2 Yhtiön sijainti

EVL 6 b § säättää yhtiön sijainnista seuraavaa:

luovutuksen kohteena oleva yhtiö on kotimainen tai sellainen yhtiö, jota tarkoitetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä antaman direktiivin 2 artiklassa, taikka yhtiön asuinvaltion ja Suomen välillä on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus, jota sovelletaan yhtiön jakamaan osinkoon.

Jotta käyttöomaisuusosake voidaan luovuttaa verovapaasti, tulee muiden ehtojen lisäksi luovuttajan täyttää seuraavat ehdot. Luovuttajan täytyy olla osakeyhtiö, osuuskunta, säästöpankki tai keskinäinen vakuutusyhtiö. Mikäli vastaavat kriteerit täyttää ulkomaalainen yhtiö, jolla on Suomessa kiinteä toimipaikka, jonka kiinteään toimipaikkaan osakkeet kuuluvat, myös se täyttää edellytykset luovuttajalle. Lisäksi luovuttaja ei saa harjoittaa pääomasijoitustoimintaa. Sillä, onko luovuttava yhtiö julkisesti noteerattu vai noteeraamaton, ei ole merkitystä luovuttavan yhtiön kannalta. Myös konsernin sisäiset kaupat voivat olla käyttöomaisuusosakkeiden osalta verovapaita muiden kriteereiden täytyessä.⁶⁸

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2007:30 on muun ohella käsitelty käyttöomaisuusosakkeen verovapaata luovutusta yrityksen kiinteän toimipaikan vaihtuessa. Asiassa on haettu keskusverolautakunnalta päätöstä, jonka jälkeen veroasiamies on haakenut korkeimmalta hallinto-oikeudelta päätöksen muuttamista. Korkein hallinto-oikeus on hylännyt veroasiamiehen valituksen ja pitänyt voimassa keskusverolautakunnan päätöksen perusteluineen. Ratkaisu KHO 2007:30 on ollut seuraavanlainen:

Suomessa rekisteröity eurooppayhtiö E SE harkitsi sääntömääräisen kotipaikkansa siirtämistä Suomesta Luxemburgiin Euroopan unionin neuvoston asetuksen N:o 2157/2001 8 artiklan mukaisesti.

Ennakkoratkaisuna vuosilta 2006 ja 2007 toimitettavia yhteisön tuloverotuksia varten lausuttiin seuraavaa.

Jos E SE:lle kuuluvien ulkomaisten tytär- ja osakkuusyhtiöiden käyttöomaisuusosakkeet lakkaavat E SE:n kotipaikan siirtymisen johdosta kuulumasta E SE:n Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan EVL 52 e §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, osakkeiden kohdistamiseen Suomessa olevan kiinteän toimipaikan ulkopuolelle sovelletaan EVL 6 ja 6 b §:n säännöksiä edellyttäen, että niiden yleiset soveltamisedellytykset täyttyvät, ja näiden osakkeiden hankinta-ajankohtana pidetään hetkeä, jolloin E SE on ne hankkinut.

E SE voi vähentää verotettavasta tulostaan tytäryhtiölleen D Oy:lle antamansa konserniavustuksen sinä verovuonna, jolloin sääntömääräisen kotipaikan rekisteröiminen tapahtuu, siltä osin kuin on kyse Suomeen rekisteröidyn yhtiön verotettavasta tulosta ja siltä osin kuin on kyse Suomeen muodostuvan kiinteän toimipaikan tulosta, korkeintaan määrään, joka ei ylitä Suomeen rekisteröidyn E SE:n ja myöhemmin Luxemburgiin rekisteröidyn E SE:n Suomeen muodostuvan kiinteän toimipaikan yhteenlaskettua elinkeinotoiminnan tulosta ennen konserniavustuksen vähentämistä.

⁶⁸ Immonen, 2018, s. 89.

E SE:n Suomessa olevan kiinteän toimipaikan tuloverotuksessa sovelletaan Suomen ja Kiinan välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen 23 artiklan 1 kappaleen e-kohdassa tarkoitettua periaatetta, kun E SE saa Kiinasta rojaltiltuloa, josta Kiina perii lähdeveroa, ja kyseinen tulo kohdistuu E SE:n Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan.

Tapauksessa käy ilmi se, että yrityksen kiinteän toimipaikan muuttuessa, sovelletaan verotusta kuitenkin tässä tapauksessa käyttöomaisuusosakkeen osalta. Oikeuskäytäntöä rajat ylittävistä tapauksista ei ole kovinkaan paljoa.⁶⁹ Yhtiö saa luovuttaa käyttöomaisuusosakkeitaan verovapaasti edellytysten täytyessä ja hankinta-ajankohdaksi katsotaan hetki, kun E SE on osakkeet hankkinut, eikä esimerkiksi kotipaikan siirron ajankohtaa. Tämä on verovelvolliselle edullinen ratkaisu. Korkein hallinto-oikeus on päättänyt pitämään voimassa keskusverolautakunnan ratkaisun perusteluineen.

Edellä esitetty tapaus on päädytty ratkaisemaan kyseisellä tavalla varmasti siitä syystä, että esimerkiksi tuloverolain (30.12.1992/1535, TVL) 8 a §:n 1 momentin mukaan kyseisen lain osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä tulee soveltaa myös eurooppayhtiöihin. Siihen, että ratkaisu on päädytty ratkaisemaan juurikin kyseisellä tavalla on varmasti vaikuttanut muun muassa ne seikat, että ulkomaalaisten tytär- ja osakkuusyhtiöiden käyttöomaisuusosakkeiden lakatessa kuulumasta kotipaikan siirtämisen jälkeen Suomen kiinteään toimipaikkaan, tulee kiinteässä verotuksessa soveltaa EVL 52 e §:n 2 momentin periaatteita omaisuuden luovutukseen liittyen. Tästä johtuu se, että käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinta ei ole veronalaista tuloa kiinteälle toimipaikalle ja tätä kautta myös osakkeiden hankintameno ei ole vähennyskelpoista menoa, mikäli osakkeet täyttävät EVL 6 b §:n verovapaan luovutuksen ehdot.⁷⁰

Yrityksen kannalta myönteiseen ratkaisuun on vaikuttanut varmasti myös se tosiseikka, että vaikka yhtiön kotipaikka siirtyykin Luxemburgiin, ei kyseinen seikka vaikuta yhtiön identiteetin muutokseen ja näin ollen yhtiöiden osakkeiden omistajakaan ei vaihdu. Tästä syystä osakkeiden hankinta ajankohdaksi on katsottu se ajankohta, jolloin yhtiö on

⁶⁹ Holkeri, 2021, s. 470.

⁷⁰ KHO 2007:30.

alun perinkin hankkinut kyseiset osakkeet. Lisäksi EVL 52 g §:n 2 momentin mukaisesti, kun eurooppayhtiön sääntömääräinen kotipaikka siirtyy Suomesta toiseen jäsenvaltioon, verotuksessa vähentämättä olleet esimerkiksi hankintamenot voidaan vähentää niiltä osin, kuin ne on tosiasiasa jäävät liittymään Suomeen muodostuvaan kiinteään toimipaikkaan, samalla tavalla, kuin ne olisivat vähennetty, mikäli kotipaikkaa ei olisi siirretty.⁷¹ Näiden seikkojen valossa keskusverolautakunnan ratkaisu on hyvinkin järkevä ja perusteltu. Myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistessa asian keskusverolautakunnan kanssa samoilla perusteilla, on selvää, että ratkaistussa asiassa ei ole ollut hirveästi epäselvyyksiä tai tulkinnanvaraisuuksia.

Keskusverolautakunnan ratkaisussa 2010/24 käsitellään kiinteistöyhtiöitä omistavaa holdingyhtiöitä ja lisäksi käyttöomaisuusosakkeen verovapaata luovutusta. Tapauksessa on kyse siitä, että A Oy omisti X Corp.:n. X:n kotipaikka oli Brittiläisillä Neitsytsaarilla. X:ää oli verotettu A Oy:n välilyhteisönä. X aikoi myydä kyproslaiset omistamansa osakkeet yhtiöistä B Ltd, C Ltd ja D Ltd.⁷²

X:ään sovellettiin EVL:n säännöksiä määriteltäessä tuloa, joka katsottaisiin A Oy:n verotuksessa välilyhteisölain mukaiseksi osuudeksi ulkomaisen välilyhteisön tuloon. X:n luovuttaessa kyproslaiset osakkeet, sovellettiin siihen EVL 6b §:n säännöksiä. Näin ollen osakkeiden luovutus voitiin katsoa A Oy:n välilyhteisötuloa tarkasteltaessa EVL 6 §:n 1 momentin ja 6 b §:n mukaiseksi verovapaaksi luovutukseksi, mikäli lainkohtien edellytykset muutoin täyttyivät.⁷³

D Ltd:n ollessa holdingyhtiö, jonka omistuksessa oli kahdeksan kiinteistöyhtiöitä ja ei muuta toimintaa, ei D Ltd:tä voitu pitää EVL 6b §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisena osakeyhtiönä. Näin ollen D Ltd:n osakkeita ei voitu katsoa verovapaaksi luovutukseksi A

⁷¹ KHO 2007:30.

⁷² KVL 2010/24.

⁷³ KVL 2010/24.

Oy:n väliyhteisötulossa. KHO ei ole muuttanut keskusverolautakunnan ratkaisua 23.2.2011 tuomiossaan 450.⁷⁴

Tapauksessa on siis tulkittu säännöksiä niin, että suomalainen yhtiö voi myös hyödyntää käyttöomaisuusosakkeiden verovapaata luovutusta väliyhteisötulossa. Verovapauden hyödyntäminen riippuu toki siitä, että täyttääkö yhtiö muut käyttöomaisuusosakkeen verovapaan luovutuksen kriteerit, ja myös osakkeiden tulee olla säädösten mukaiset. Tapauksessa on päädytty kyseiseen ratkaisuun, sillä X:ään on sovellettu EVL:n mukaisia säännöksiä määriteltäessä tuloja. Tätä kautta X:ään on mahdollista soveltaa myös EVL 6 b §:n mukaisia säännöksiä.⁷⁵ Näin ollen osakkeet olivat verovapaasti luovutettavia, mikäli osakkeet täyttivät käyttöomaisuusosakkeiden kriteerit ja verovapaan luovutuksen edellytykset.

Kappaleessa käsitellyistä esimerkeistä onkin huomattavissa, että myös ulkomaalaisten tytäryhtiöiden tai vastaavien ollessa mukana käyttöomaisuusosakkeen luovutuksessa, on yrityksen mahdollista hyödyntää verovapautta. Tämä toki edellyttää, että yritys ja osakkeet täyttävät verovapauden edellytyksen kriteerit, ja osakkeet tosiasiaassa ovat käyttöomaisuusosakkeita.

3.3 Omistusosuus

EVL 6 b §:n mukaan osakkeet ovat verovapaasti luovutettavia, mikäli verovelvollinen on omistanut ne vähintään vuoden ajan ja kyseinen omistus on päättynyt enintään vuosi ennen luovutusta. Osakkeista tulee omistaa vähintään 10 prosenttia ja luovutettavien osakkeiden tulee kuulua kyseiseen omistukseen. Hallituksen esityksessä 257/2018 kymmenen prosentin omistusosuudesta puhuttaessa, kerrotaan kymmenen prosentin määritelmän koskevan noteerattuja arvopapereita. Mikäli noteeratusta arvopaperista ei omisteta vähintään kymmentä prosenttia, ei arvopaperi tällöin kuulu käyttöomaisuuteen.

⁷⁴ KVL 2010/24.

⁷⁵ KVL 2010/24.

Noteeratun arvopaperin tulee kymmenen prosentin omistusosuuden lisäksi olla omistavalla yhteisöllä tarpeellinen liiketoiminnan kannalta. Noteeraamattomat osakkeet kuuluvat pääsääntöisesti aina käyttöomaisuuteen.⁷⁶

Niin sanottujen suorasijoitusosinkojen rajana käytetään kansainvälisestikin 10 % rajaa. Esimerkiksi osakeyhtiölaissa vähemmistönsuoja perustuu 10 % omistukseen. Ratkaisevaa omistusosuudessa on nimenomaan 10 %:n osuus yhtiön osakepääomasta. Ainoastaan rajan ylittävä äänivaltaosuus ei oikeuta verovapauteen. Lisäksi omistusosuutta tarkastellessa tarkastellaan omistajakohtaisia prosentteja, ei konsernin tasoisia prosentteja.⁷⁷ Mikäli edellytykset täyttyvät, ja yhtiö omistaa vähintään 10 %, ei sen tarvitse kerralla kuitenkaan myydä vähintään 10 % osuutta, vaan pienempikin luovutus voidaan tehdä verovapaasti. Mikäli omistusosuus laskee kuitenkin alle 10 % ja yhtäjaksoinen omistusomistusaika on päättynyt enintään vuosi ennen luovutusta, voidaan myös jäljelle alle 10 % omistuksen osakkeet luovuttaa verovapaasti vuoden sisällä siitä, kun omistus on laskenut alle 10 % rajan.⁷⁸

Tapauksessa KVL 2012/19 oli kyseessä yrityskokonaisuus, omistusosuudet ja käyttöomaisuusosakkeen verovapaus. Tapauksessa yritys A Oy oli viestintäalan konsernin emoyhtiö. A Oy:llä oli kymmeniä tuhansia osakkaita. Suurimmalla osakkeenomistajalla oli alle seitsemän prosenttia A Oy:n osakkeita. A Oy:hyn kuului neljä tytäryhtiötä, jonka lisäksi yhtiöllä oli myös osuudet viidestä osakkuusyhtiöstä. A Oy:n operatiivinen toiminta oli siirretty vuonna 2007 B Oy:hyn. A Oy omisti B Oy:stä 30 prosenttia. A Oy oli myös B Oy:n suurin osakkeenomistaja. A Oy:ssä oli kaksi henkilöä palveluksessa, jotka olivat toimitusjohtaja ja talouspäällikkö. Nämä henkilöt olivat myös osallistuneet B Oy:n päätöksentekoon hallituksen jäseninä. A Oy:n toimitusjohtaja toimi myös B Oy:n hallituksen puheenjohtajana.⁷⁹

⁷⁶ HE 257/2018 vp, s. 14.

⁷⁷ Kukkonen & Walden, 2011, s. 179.

⁷⁸ Engblom ym., 2020, s. 546–547.

⁷⁹ KVL 2012/19.

A Oy:n tytäryhtiö C Oy tuotti B Oy:lle sen yleisölle tarjoamia palveluita. D Oy puolestaan tuotti suunnittelu-, tutkimus- ja kehityspalveluita B Oy:lle. Nämä olivat 30 prosenttia D Oy:n liikevaihdosta. Lisäksi A Oy vuokrasi B Oy:lle neljää toimialakiinteistöä, jotka olivat A Oy:n omistamia.⁸⁰

Keskusverolautakunta on edellä esitettyjen seikkojen valossa katsonut, että A Oy:n tytär- ja osakkuusyhtiöt muodostivat yrityskokonaisuuden, ja tämän johdosta B Oy:n osakkeita voitiin pitää A Oy:n pysyvässä käytössä olevina käyttöomaisuusosakkeina. Näin ollen A Oy:n luovuttaessa B Oy:n osakkeet, oli luovutushinta verovapaan käyttöomaisuusosakkeen luovutus, mikäli osakkeet on omistettu vähintään vuoden ajan.⁸¹

Keskusverolautakunnan ratkaisussa on havaittavissa, että myös laajalla ja moninaisella omistus pohjalla on mahdollista kuitenkin olla käyttöomaisuusosakkeita. Keskusverolautakunnan tapauksessa A Oy:n omistus B Oy:stä oli kuitenkin selvä, A Oy:n omistaessa B Oy:stä 30 prosenttia. Tapauksen käyttöomaisuusluonteeseen vaikutti toki myös A Oy:n ja B Oy:n välillä oleva toiminnallinen yhteys. Ratkaisuun on vaikuttanut myös se tosiseikka, että A Oy muodosti tytär- ja osakkuusyhtiöiden kanssa viestintäalan yrityskokonaisuuden. Tätä kautta B Oy:n osakkeet katsottiin A Oy:n pysyvässä käytössä olevaksi käyttöomaisuudeksi.⁸² Tapauksessa on siis ollut havaittavissa selkeitä toiminnallisen yhteyden merkkejä, josta syystä osakkeet on luettu käyttöomaisuusosakkeiksi. Toiminnallinen yhteys on siis edesauttanut sitä, että myös laajalla omistus pohjalla on mahdollista omistaa käyttöomaisuusosakkeita.

3.4 Omistusaika

EVL 6 b §:n mukaan osakkeiden tulee olla lisäksi omistettuna vähintään vuoden ajan yhtäjaksoisesti ja osakkeiden omistus saa olla päättynyt enintään vuosi ennen luovutusta.

⁸⁰ KVL 2012/19.

⁸¹ KVL 2012/19.

⁸² KVL 2012/19.

Tällä on pyritty varmistamaan sitä, että verovapaus kohdistuu ainoastaan pysyväisluontoihin osakesijoituksiin. Omistusaikaa laskettaessa aloitetaan ja lopetetaan laskeminen yleensä siihen, kun molempia osapuolia sitova luovutussopimus on tehty. Mikäli kyseessä on perustettu yhtiö, alkaa omistusaika siitä, kun osakkeet on merkitty, eli perustamissopimus on allekirjoitettu. Osakkeita myydessä ei yli 10 % omistusosuutta tarvitse myydä kaikkea kerralla, vaan omistusosuuden pysyessä yli 10 %:ssa, on osakkeet mahdollista myydä useammassa erässä.⁸³

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2021:93 on käsitelty käyttöomaisuusosakkeen omistusaikaa.

A Oy oli hankkinut B Oy:n koko osakekannan vuonna 2011. Sekä A Oy että B Oy olivat harjoittaneet operatiivista liiketoimintaa. B Oy järjesti A Oy:lle suunnatun osakeannin, joka liittyi A Oy:n erään liiketoimintakokonaisuuden luovutukseen. A Oy luovutti 1.6.2015 sanotun liiketoimintakokonaisuutensa B Oy:lle ja sai vastikkeena B Oy:n liikkeeseen laskemia uusia osakkeita. Liiketoimintakokonaisuuden luovutukseen sovellettiin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain liiketoimintasiirtoa koskevaa 52 d §:ää. A Oy luovutti 1.10.2015 B Oy:n koko osakekannan konsernin ulkopuoliselle yhtiölle.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko A Oy omistanut osakemerkinnän perusteella 1.6.2015 saamansa ja kaupalla 1.10.2015 luovuttamansa B Oy:n osakkeet elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 b §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A Oy oli omistanut nämä osakkeet sanotussa lainkohdassa tarkoitetulla tavalla, koska yhtiö oli 1.6.2015 toteutetussa liiketoimintakokonaisuuden luovutuksessa merkinnyt uusia osakkeita aiemman omistusosuutensa mukaisessa suhteessa. Näin ollen A Oy:n B Oy:n osakkeista sama luovutus-hinta oli kokonaisuudessaan verovapaata tuloa. Verovuosi 2015.

A Oy:n verotuksessa oli lisätty elinkeinotoiminnan tuloon 3 947 500 euroa verovuodelta 2015 luovutuksesta johtuen. A Oy vaati verotuksen oikaisulautakunnalta oikaisua verotukseen. A Oy vaati yhtiön verotukseen lisätyn summan alentamista 575 110 euroon ja samalla myös veronkorotuksen määrän alentamista. Perusteena A Oy kertoi virheellisesti lasketun luovutusvoiton määrän. 5.4.2019 verotuksen oikaisulautakunta on poistanut yhtiön veronalaisesta tulosta 3 947 500 euroa ja poistanut määrätyn veronkorotuksen. Yhtiö valitti tästä päätöksestä 15.7.2017 hallinto-oikeuteen.⁸⁴

⁸³ Kukkonen & Walden, 2011, s. 180.

⁸⁴ KHO 2021:93.

Helsingin hallinto-oikeus on hyväksynyt valituksen ja saattanut voimaan A Oy:n vuoden 2015 verotuksen. Osakkeiden luovutusvoiton verotus ja veronkorotus saatiin siis takaisin voimaan. Hallinto-oikeus hylkäsi A Oy:n valituksen koskien verotuksen oikaisulautakunnan päätöstä 15.6.2017.⁸⁵

Asiassa on siis kyse siitä, että onko A Oy:n 31.8.2015 tekemä B Oy:n osakekannan luovutus ollut verovapaa EVL 6 b §:n 2 momentin mukaan niiltä osin, kun luovutus on kohdistunut 1.6.2015 liiketoimintasiirron vastikkeena saatuihin osakkeisiin. Kyse on erityisesti siitä, että täyttyykö yhden vuoden omistusaika. Toissijaisesti asiassa on ratkaistu se, että mikäli osakkeet eivät täytä verovapaan luovutuksen edellytyksiä, onko osakekannan luovutukseen perustuvan luovutusvoiton veronalainen määrä laskettu oikein.⁸⁶

A Oy on pyytänyt valituslupaa hallinto-oikeuden ratkaisusta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituksessaan A Oy on vaatinut, että korkein hallinto-oikeus kumoaisi hallinto-oikeuden päätöksen. Lisäksi A Oy on vaatinut saattamaan voimaan verotuksen oikaisulautakunnan 5.4.2019 annetun päätöksen ja poistamaan määrätyt ylimääräiset veronkorotukset. A Oy on perustellut vaatimustaan muun muassa sillä, että EVL 6 B §:ssä ei ole määritelty miten yhden vuoden omistusaika lasketaan. Liiketoimintasiirtoon ei sovelleta samoja säännöksiä, kuin esimerkiksi yritysjärjestelyyn. Yritysjärjestelyyn sovelletaan osakeomistuksen osalta jatkuvuutta esimerkiksi sulautumistilanteessa. Jatkuvuus osakkeiden omistuksessa ei kuitenkaan sovellu liiketoimintasiirtoon.⁸⁷

Korkein hallinto-oikeus hyväksyi A Oy:n valituksen ja kumosi hallinto-oikeuden päätöksen, sekä saattoi voimaan verotuksen oikaisulautakunnan 5.4.2019 antaman päätöksen. Korkein hallinto-oikeus perusteli ratkaisuaan esimerkiksi sillä, että lain esitöissä yhden vuoden omistujan vaatimusta on pidetty suhteellisen lyhyenä erityisesti osassa yritysjärjestelytilanteista. Lain esitöissä mainitaankin, että tilanteessa, jossa luovutusta ennen

⁸⁵ KHO 2021:93.

⁸⁶ KHO 2021:93.

⁸⁷ KHO 2021:93.

on tehty liiketoimintasiirto, tulee tehtyjä järjestelyjä tarkastella kokonaisuutena. Mikäli järjestelyt vaikuttavat siltä, että ne on tehty ainoastaan lähinnä veronvapautuksen takia, on tilannetta mahdollista arvioida veronkiertosäännös huomioiden, vaikka yhden vuoden omistusaika olisikin täyttynyt luovutushetkellä. Korkein hallinto-oikeus perustelee ratkaisuaan sillä, että A Oy on omistanut B Oy:n koko osakekannan vuodesta 2011 lähtien. Suunnatussa osakeannissa yhtiö on merkinnyt uusia osakkeita samassa suhteessa aiempaan omistukseensa nähden. Tästä johtuen yhtiön on katsottu omistaneen kaikki 1.10.2016 luovutetut B Oy:n osakkeet EVL 6 b 2 §:n 2 momentin 1 kohdan tavalla. Vähintään yhden vuoden omistusaika on siis täyttynyt ja osakkeet ovat olleet verovapaata käyttöomaisuusosakkeen luovutusta.⁸⁸

Tapauksesta on havaittavissa se, että yhden vuoden omistusaikaa voidaan tulkita niin sanotusti verovelvollisen eduksi myös yritysjärjestelytilanteissa, mikäli järjestelyistä ei ole havaittavissa se, että ne olisi toteutettu nimenomaan veronkiertotarkoituksessa. Tämä on yritysten kannalta hyvä tilanne, sillä tarpeellisia yritysjärjestelyitä ei tarvitse jättää toteuttamatta, vaikka osakkeet olisikin tarkoitus myydä lähitulevaisuudessa. Immonen toteaa kirjassaan, että omistusajan tulkintaan sovelletaan yleisiä periaatteita. Siirtävän yhtiön saadessa apportin vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakeantiosakkeita, ja merkintä tehdään vanhan omistuksen suhteessa, liiketoimintasiirron ei katsota aloittavan uuden omistusajan laskentaa. Immonen kirjoittaakin, että osakevaihtokin katsotaan luovutukseksi, vaikka luovutusvoiton verotusta ei toteutetakaan samalla hetkellä, jolloin osakkeet luovutetaan. Tästä syystä osakevaihdon katsotaan katkaisevan omistusajan vaihtoon luovutettavan verovelvollisen verotuksessa. Osakkeet hankkineen yhtiön kannalta kysymys on kuitenkin apporttisaannosta. Tästä syystä osakevaihdolla saaduista osakkeista omistusaika lasketaan luovuttaessa siitä, kun osakevaihto on tehty, eli apporttiosuus on otettu vastaan.⁸⁹

Ratkaisun lopputulokseen on vaikuttanut se tosiseikka, että osakevaihtoa tarkastellaan edellä esitetyllä tavalla. Tästä syystä ei jää epäselvyyttä siitä, että yritys on omistanut

⁸⁸ KHO 2021:93.

⁸⁹ Immonen, 2022, s. 116.

osakkeet vähintään vuoden ajan ennen luovutusta. Korkein hallinto-oikeus ei myöskään ole tarkastelussaan havainnut veronkiertotilannetta, joka olisi esteenä käyttöomaisuusosakkeiden verovapaalle luovutukselle. Yritys on myös omistanut luovutettavan yhtiön osakekantaan jo usean vuoden ajan ennen osakevaihtoa ja sen jälkeen tehtyä käyttöomaisuusosakkeiden myyntiä. Näin ollen korkeimmalle hallinto-oikeudelle ei ole jäänyt epäilystä siitä, että osakevaihtoa olisi toteutettu veronkiertotarkoituksessa.

Yritysjärjestelytilanteet aiheuttavatkin eniten kysymysmerkkejä omistusaikaa laskettaessa. Muuten omistusaajan määritelmä lienee melko yksiselitteinen. Pääsääntöisesti sulautumis- ja jakautumistilanteissa myöhemmin luovutettavien käyttöomaisuusosakkeiden omistusaika lasketaan omaisuuden saannosta ennen tehtyä järjestelyä, edellyttäen että yritysjärjestelyn edellytykset ovat lain mukaan täyttyneet. Liiketoimintasiirroissa ja purkutilanteissa siirrettyjen osakkeiden omistusaika lasketaan saannosta, joka on tapahtunut järjestelyjen yhteydessä. Puolestaan osakevaihtotilanteessa saatujen osakkeiden omistusaika aletaan laskemaan siitä hetkestä, kun osakevaihto on tehty. Lisäksi TVL 24 §:n mukaisesti tehdyt toimintamuodon muutokset aiheuttavat omistusaikaan sen, että se aletaan laskemaan hetkestä, jolloin aiempi saanto on tapahtunut.⁹⁰

Keskusverolautakunnan ratkaisussa KVL 2005/12 on käsitelty pääoman palautuksen vaikutusta verovapaaseen luovutukseen. Tapauksessa B Oy omisti tytäryhtiön A Oy. A Oy:n osakkeet kuuluivat B Oy:n käyttöomaisuuteen ja B Oy oli omistanut ne yhtäjaksoisesti yli vuoden ajan. A Oy:n tarkoituksena oli alentaa sidottua omaa pääomaa. A Oy aikoi palauttaa ylikurssirahaston ja osan osakepääomasta osakkeenomistajille. Osakepääoman alentamisen A Oy aikoi tehdä osakkeiden nimellisarvoa alentamalla. Pääomanpalautus rinnastetaan käyttöomaisuusosakkeiden luovuttamiseen. Näin ollen A Oy:n palauttaessa sidottua omaa pääomaa alentamalla osakkeiden nimellisarvoa sekä ylikurssirahastoa, ei

⁹⁰ Kukkonen & Walden, 2011, s. 181.

B Oy:lle alentunut osakkeiden hankintameno ollut verotuksessa vähennyskelpoista meno. Myöskään palautettava rahamäärä ei ollut B Oy:lle veronalaista tuloa. Tämä perustuu EVL 6 § ja 6b §:iin.⁹¹

Tapauksessa on siis täyttynyt yhden vuoden omistusaika. Ratkaisussa huomioimisen arvoista on myös se, että käyttöomaisuusosakkeen verovapaa luovutus on sovellettavissa myös pääoman palautuksen tilanteessa. Ei siis ole välttämätöntä, että osake nimenomaisesti myydään kokonaisuudessaan, vaan myös pääoman palautuksen tilanteessa verovapaussäännös voi tulla kyseeseen, muiden kriteereiden täytyessä. Palautukset siis rinnastetaan käyttöomaisuusosakkeisiin kuuluvien osakkeiden luovuttamiseen. Tilanne on kuitenkin rinnastettavissa tapauksissa, joissa osakepääoman palautus tapahtuu alentamalla osakkeiden nimellisarvoa, eikä tilanteeseen liity esimerkiksi osakkeiden lunastamista. Myös EVL 6 b §:n edellytyksien tulee olla voimassa, jotta verovapauden edellytykset ovat sovellettavissa.⁹² Keskusverolautakunnan ratkaisun lopputulokseen on varmasti vaikuttanut juurikin se tosiseikka, että EVL 6 b §:n edellytykset ovat olleet olemassa, jota kautta myös verovapaus on ollut mahdollinen. Mikäli EVL 6 b §:n edellytyksiä verovapaalle luovutukselle ei olisi ollut, ei tilannetta olisi todennäköisesti rinnastettu käyttöomaisuusosakkeiden luovutukseksi.

Yhden vuoden omistusaika herättää yleensä kysymyksiä juurikin yritysjärjestelytilanteissa. Keskusverolautakunnan ratkaisussa KVL 2005/50 on käsitelty omistusaikaa. Tapauksessa A Oy, B Oy ja C Oy harkitsevat sulautumista D Oy:hyn. Sulautuvat yhtiöt B Oy ja C Oy ovat muuttaneet yritysmuotoaan kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi ennen sulautumista. Mikäli osakeyhtiömuotoiset osakkaat haluavat luovuttaa sulautumisvastikkeenä saamansa D Oy:n osakkeita, lasketaan EVL 6b §:n 2 momentin 1 kohdassa oleva vuoden omistusaika siitä hetkestä, kun yhtiöt ovat hankkineet sulautuvan yhtiön osakkeet. Mikäli sulautuva yhtiö on muutettu kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi TVL 24 §:n

⁹¹ KVL 2005/12.

⁹² Keskitalo & Wisa, 2012, s. 396–397.

mukaan, lasketaan omistusaika kommandiittiyhtiön osuuden hankinnasta. KHO ei ole muuttanut ratkaisua 30.1.2006.⁹³

Edellä esitetystä tapauksesta on annettu siis ratkaisu yhtiömuodon muutoksen ja sulautumisen vaikutuksesta käyttöomaisuusosakkeen verovapaan luovutuksen omistusaikaan. Omistusajan laskemiseen vaikuttaa myös se, millä tavalla yhtiö on muuttunut kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi. Tapauksessa omistusaika on siis periytynyt jatkuvuusperiaatteen alaisessa järjestelyketjussa pidemmältä ajanjaksolta. TVL 24 § määrää, että yritysmuodon muutos ei katkaise omistusaikaa. Katsotaankin, että mikäli yhtiömuodon muutoksessa on saatu verovelvollisen aikaisempaa yhtiösuutta vastaavat uuden osakeyhtiön osakkeet, on omistusaika tällöin alkanut siitä, kun verovelvollinen on saanut tai hankkinut yhtiöosuutensa.⁹⁴ Keskusverolautakunta on siis TVL:n mukaisesti ratkaissut tilanteen, ja katsoo, että omistusaika alkaa siitä hetkestä, kun sulautuvan yhtiön osakkeet on hankittu.

Korkeimman hallinto-oikeuden tapaus 2010:50 käsittelee niin toiminnallista yhteyttä, kuin siitä aiheutuvaa tulkintaa omistusajasta ja osakkeen käyttöomaisuusluonteesta.

Ottaen huomioon A Oy:n toiminnan luonne verovuoden 1999 jälkeen ja sen ajanjakson pituus, jolloin B Oy:n ja C Oy:n sekä A Oy:n toiminnallinen yhteys oli katkenneena, A Oy:n verovuonna 2005 myymien B Oy:n ja C Oy:n osakkeiden ei katsottu säilyttäneen käyttöomaisuusluonnettansa, vaan ne olivat A Oy:n liiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta.

Tapauksessa oli kyse verovuoden 2005 verotuksesta A Oy:n luovuttamien B Oy:n ja C Oy:n osakkeiden luovutushinnasta. Yhtiöitä on verotettu muun toiminnan tulona, kun yhtiö on itse ilmoittanut luovutuksen käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksena. Verotuksen oikaisulautakunta on hylännyt yhtiön oikaisuvaatimuksen asiassa, ja katsonut luovutushinnan yhtiön muun toiminnan tuloksi. A Oy:n toiminta on muuttunut siitä, kun se on hankkinut B Oy:n ja C Oy:n osakkeet. Yhtiöiden välillä ei voida katsoa olleen luovutusta edeltävän viiden vuoden aikana toiminnallista yhteyttä. Osakkeiden omistuksen ei siis katsota palvelleen yrityksen elinkeinotoimintaa, vaan yksinomaan yrityksen omistajia.⁹⁵

⁹³ KVL 2005/50.

⁹⁴ Immonen, 2022, s. 116.

⁹⁵ KHO 2010:50.

Näin ollen osakkeet katsotaan kuuluvaksi liiketoiminnan ulkopuolisiin varoihin ja verotus tulisi hoitaa TVL säädösten mukaisesti. Verotuksen oikaisulautakunta on lausunut, että myydyt osakkeet ovat olleet pitkään yhtiön kirjanpidossa ja verotuksessa käyttöomaisuutena, mutta veroviranomaisella ei ole aiemmin ollut tarvetta tutkia osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta. Tästä syystä verovelvolliselle ei tulisi myöntää luottamuksensuojaa asiassa.⁹⁶

Hallinto-oikeus on hylännyt A Oy:n valituksen, jossa se on vaatinut osakkeiden luovutushinnan katsomista verovapaaksi tuloksi. Hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan muun muassa sillä, että asiakirjojen mukaan A Oy:n liiketoiminnallinen yhteys on katkennut B Oy:hyn ja C Oy:hyn jo useita vuosia ennen osakkeiden myyntiä. Tästä johtuen osakkeita ei ole voitu pitää käyttöomaisuutena, vaikka ne ovat joskus olleet A Oy:n käyttöomaisuutta. Hallinto-oikeus ei myöskään pidä epäselvänä sitä, ettei yhtiöillä ole ollut toiminnallista yhteyttä osakkeita myydessä. Vaikka yritys on olettanut osakkeiden pysyneen käyttöomaisuutena toiminnallisen yhteyden katkettuakin, ei se kuitenkaan tee osakkeista käyttöomaisuutta. A Oy ei ole saanut veroviranomaiselta ohjeistusta, jonka mukaan osakkeet edelleen olisivat käyttöomaisuutta. Tästä johtuen yhtiöllä ei ole oikeutta luottamuksensuojaan.⁹⁷

Korkeimmassa oikeudessa A Oy on vaatinut osakkeiden luovutushinnan katsomista verovapaaksi ja lisäksi luottamuksensuojaa ja oikeudenkäyntikuluja korvattavaksi. A Oy on perustellut asiaa muun muassa sillä, että A Oy:n ja myytyjen osakkeiden yhtiöiden välillä on ollut selkeä toiminnallinen yhteys vuoteen 1999 saakka. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on vastineessaan todennut muun muassa, että laissa ei ole säännöksiä koskien sitä, milloin omaisuuslaji voi muuttua käyttöomaisuudesta muuksi omaisuudeksi.⁹⁸

⁹⁶ KHO 2010:50.

⁹⁷ KHO 2010:50.

⁹⁸ KHO 2010:50.

Korkein hallinto-oikeus myönsi A Oy:lle valitusluvan ja tutkittuaan asian, hylkäsi A Oy:n valituksen. Näin ollen hallinto-oikeuden ratkaisua ei muuteta. Korkein hallinto-oikeus käsittelee perusteluissaan muun muassa sitä, että A Oy on osakeomistusten alussa tukenut B Oy:tä ja C Oy:tä muun muassa taloudellisessa tilanteessa. B Oy:n ja C Oy:n taloudellisten tilanteiden kehittyttyä eivät ne vuodesta 2000 lähtien ole tarvinneet A Oy:n apua liiketoimissa. A Oy:n hallituksen varsinainen jäsen on ollut H, joka on toiminut B Oy:n ja C Oy:n toimitusjohtajana. A Oy:n toiminta on vuodesta 2000 lähtien ollut esimerkiksi arvopapereiden myymistä ja osakehuoneistojen vuokrausta. Muuta toimintaa yhtiöllä ei ole ollut. Korkein hallinto-oikeus on katsonut, että yhtiöiden toiminnallinen yhteys on katkennut vuodesta 2000 lähtien. Käyttöomaisuutta ne ovat olleet vuoden 1999 loppuun asti, johon asti myös toiminnallinen yhteys on ollut olemassa. Näin ollen korkein hallinto-oikeus on katsonut, että osakkeet eivät ole olleet käyttöomaisuutta verovuonna 2005.⁹⁹

Tapauksessa on havaittavissa useiden eri käyttöomaisuusosakkeiden verovapaiden luovutusten edellytyksiä. Tulkintatilanteet eivät ole aina yksiselitteisiä ja niissä joudutaan huomiomaan useita eri kriteereitä arvioitaessa osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta ja edellytyksiä verovapaalle luovutukselle. Edellä mainitussa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa omistusaika on täytynyt yrityksen alkuaikoina, mutta ei enää myöhemmin yritysten toiminnan luonteiden muututtua. Näin ollen on merkitystä sillä, milloin osakeluovutukset tehdään. Tapaukseen on vaikuttanut myös se, että yritysten välinen yhteys on muuttunut. Aiemmin yrityksillä oli toiminnallinen yhteys, mutta luovutushetkellä toiminnallista yhteyttä ei enää katsottu olevan.

Ratkaisussa onkin erityisesti painotettu A Oy:n toiminnan luonnetta 1999 verovuoden jälkeen, sekä ajanjakson pituutta, jolloin B Oy:n, C Oy:n ja A Oy:n toiminnallisen yhteyden on katsottu katkenneen¹⁰⁰. Tapauksen ratkaisuun on vaikuttanut vahvasti siis se seikka, että korkein hallinto-oikeus on katsonut, että yritysten välinen liiketoiminnallinen yhteys on lakannut ja ratkaisevaa on nimenomaan liiketoiminnallisen yhteyden lakkaamisen

⁹⁹ KHO 2010:50.

¹⁰⁰ Huikuri ja muut, 2016, s. 171.

ajankohta. Voidaan arvioida, että ainakin joissain tapauksissa viiden vuoden sisällä yhteyden lakkaamisesta tehty luovutus katsottaisiin vielä käyttöomaisuusosakkeiden verovapaaksi luovutukseksi. Kuitenkin tämän jälkeen tehty luovutus tarkastellaan eri tavalla. Ratkaisussa on nimenomaan katsottu, etteivät osakkeet ole palanneet luovutuksen yhteydessä enää elinkeinotulonlähteeseen, kun yhteys on ollut katkenneena yli viisi vuotta.¹⁰¹

3.5 Toiminnallinen yhteys

Käyttöomaisuusosakkeiden verovapaa luovutus on edellyttänyt toiminnallista yhteyttä ennen tulolähdejaon uudistumista. Toiminnallisen yhteyden käsite on saanut alkunsa oikeuskäytännöstä¹⁰². Jotta tällainen toiminnallinen yhteys saadaan, tulee liiketoiminnan olla yhtiöiden välillä varsin laajaa. Lisäksi liiketoiminnan tulee olla yhtiöiden välillä merkittävää ja kestolta pitkäaikaista. Lisäksi hallinnollinen yhteys voidaan ottaa huomioon arvioidessa toiminnallista yhteyttä. Kuitenkin ainoastaan hallinnollisen yhteyden kautta kohdeyhtiön osakkeita ei voida laskea käyttöomaisuusosakkeiksi. Lisäksi pääsääntöisesti pienten yhtiöiden kohdalla ainoastaan talous-, hallinto, ja erilaisten konsulttipalveluiden tuottamista samassa konsernissa eri yhtiöille, ei ole pidetty toiminnallisena yhteytenä, vaikka toiminnasta perittäisiin maksu. Kokonaisarvioita tehdessä kyseiset toiminnot voidaan kuitenkin ottaa huomioon yhtenä tekijänä. Kokonaisarvioita tehdessä tarkastellaan esimerkiksi sitä, että myydäänkö kyseisiä palveluita myös ulkopuolisille tahoille. Lisäksi tarkastellaan sitä, että onko palveluja tuotettu myös muidenkin kuin osakastyöntekijöiden toimesta.¹⁰³

Tarkasteltaessa oikeuskäytäntöä, voidaan huomata, että liiketoiminnallisella yhteydellä tarkoitetaan omistusyhteydessä olevien yhtiöiden laskutusta toisilleen, mutta tämä huomioidaan ainoastaan yhtenä osatekijänä. Pelkästään laskutuksen perusteella ei siis kui-

¹⁰¹ Keskitalo & Wisa, 2012, s. 603.

¹⁰² Keskitalo & Vaininen, 2023, s. 609.

¹⁰³ Verohallinto, 2023, kohta 3.2.

tenkaan voida sanoa yhtiöiden olevan toiminnallisessa yhteydessä toistensa kanssa. Mikäli laskutus on kuitenkin suurimpana osana toiminnallisen yhteyden muodostumisessa, tulee laskutuksen olla sellaisesta elinkeinotoiminnasta, jota yhtiö myös muutenkin toteuttaisi.¹⁰⁴ Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja tarkastellessa on huomattavissa myös se, että harvaomisteisissa yhtiöissä edellytetään laajempaa liiketoimintaan, kuin laajemman omistus pohjan yrityksissä, jotta käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksen kriteerit täyttyvät.¹⁰⁵

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2012:74 on käsitelty toiminnallista yhteyttä käyttöomaisuusosakkeiden luovutukseen liittyen.

A Oy oli myynyt omistamansa 12,6 prosentin osuuden C Oy:n osakkeista. A Oy:n hallituksen puheenjohtaja ja pääosakas B oli toiminut C Oy:ssä konsulttina ja hallituksen jäsenenä. A Oy:n liikevaihto muodostui pörssiosakkeiden myynnistä kertyneistä noin 325 000 euron tuloista ja C Oy:n maksamista 8 000 euron konsulttitoiminnan palkkioista. A Oy:n ja C Oy:n välillä ei katsottu vallitsevan B:n hallitus- ja konsulttityöskentelyn perusteella sellaista toiminnallista yhteyttä, jonka perusteella A Oy:n myymät C Oy:n osakkeet olisivat olleet A Oy:n käyttöomaisuutta, vaan ne olivat A Oy:n liiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta.

Asiassa ei ollut ilmennyt, että veroviranomainen olisi antanut ohjetta siitä, että kysymyksessä olevat osakkeet olisivat A Oy:n käyttöomaisuutta tai että veroviranomainen olisi aikaisemmin tutkinut osakkeiden luonteen. A Oy oli verovuodelta 2006 antamassaan veroilmoituksessa siirtänyt C Oy:n osakkeet vaihto-omaisuudesta käyttöomaisuuteen eikä siihen ollut verotuksessa puututtu. Tämä seikka ei verotusmenettelystä annetun lain 26 §:n 6 momentin mukaisen tutkimisvelvollisuuden laajuus huomioon ottaen yksinään muodostanut sellaista viranomaisen noudattamaa käytäntöä, jonka nojalla A Oy:lle olisi syntynyt saman pykälän 2 momentissa tarkoitettu luottamuksensuoja. Verovuosi 2007.

Tapauksessa on käsitelty myös luottamuksensuojaa sen osalta, että onko A Oy saanut veroviranomaiselta ohjeistusta osakkeiden luonteen suhteen. Luottamuksensuojaa ei katsottu muodostuvan. Toiminnallista yhteyttä ei muodostunut B:n hallituksessa toimimisen tai konsultoinnin kautta. A Oy:n myymien osakkeiden ei katsottu kuuluvan A Oy:n käyttöomaisuuteen, vaan ne luettiin A Oy:n liiketoimintaan kuulumattomaan omaisuuteen.¹⁰⁶

¹⁰⁴ Keskitalo & Vaininen, 2023, s. 609–610.

¹⁰⁵ Keskitalo & Vaininen, 2023, s. 607–608.

¹⁰⁶ KHO 2012:74.

Pekka Nykänen on artikkelissaan käsitellyt verovelvollisen luottamuksensuojaa. Nykänen mainitsee artikkelissaan, että verovelvollinen saa luottamuksensuojan, kun Verohallinnon ohjeistuksessa on esitetty tarpeeksi täsmällisesti ja yksilöidysti kannanotot. Ohjeistusten vastaista verotusta ei siis voida suorittaa verovelvollista kohtaan, mikäli tapauksen tosiseikat ja olosuhteet ovat tismalleen samanlaiset, kuin ohjeistuksessa. Mikäli ohjeistuksessa ei ole otettu kantaa kysymyksessä olevaan seikkaan, ei luottamuksensuojaa voi saada.¹⁰⁷

Tapaus on hyvä esimerkki toiminnalliseen yhteyteen liittyen. Yritysten välillä on ollut konsulttitoimintaa ja lisäksi laskutusta. Koska yritysten välinen yhteys on perustunut yhden henkilön varaan, on tämä myös todennäköisesti voinut vaikuttaa ratkaisuun siitä, ettei yhtiöiden välillä ole katsottu olevan toiminnallista yhteyttä. Ratkaisun lopputulokseen on vaikuttanut myös se seikka, että elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtiön osakkeiden omistamista ja hallintaa ei sinänsä voida katsoa elinkeinotoiminnaksi. Eli esimerkiksi ainoastaan sijoituksia hallinnoiva holdingyhtiö ei ole EVL:n mukaista toimintaa harjoittava yhtiö ja näin ollen sellaisella yhtiöllä ei myöskään voi olla käyttöomaisuusosakkeita.¹⁰⁸ Näin ollen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa on päädytty siihen, että osakkeet eivät ole olleet käyttöomaisuutta, vaan liiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta.

Lainsäätäjän tarkoituksena on ollut soveltaa verovapaussäännöstä ainoastaan yhtiöihin, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaa, eikä tarkoitus ole ollut saattaa veroetua henkilöiden osakeomistuksia varten. Tasapuolisen kohtelun vuoksi kuitenkin, mikäli yhtiö täyttää objektiivisesti arvioituna elinkeinotoiminnan kriteerit, on myös sillä käytössään EVL:n mukaiset käyttöomaisuusosakkeen verovapaudet. Verovapaus ei siis riipu henkilö- tai yritysomisteisuudesta ja myös eri kokoisilla yhtiöillä on yhtäläiset mahdollisuudet veroetuuden käyttämiseen, mikäli ne täyttävät lainsäädännön kriteerit.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Nykänen, 2020, s. 625.

¹⁰⁸ Andersson & Penttilä, 2014, s. 232.

¹⁰⁹ Kulovaara, 2013, s. 43.

Korkeimman hallinto-oikeuden tapauksessa 2012:73 on käsitelty käyttöomaisuusosaketta, sekä toiminnallista ja hallinnollista yhteyttä.

A Oy oli ollut vuonna 1998 mukana perustamassa B Oy:tä, minkä jälkeen A Oy myi liiketoimintansa B Oy:lle. A Oy:lle oli kertynyt B Oy:n perustamisen yhteydessä solmittuun osakkuussopimukseen perustuvia rojaltituloja vuoteen 2006 mennessä yhteensä noin 236 000 euroa. B Oy oli toiminut tiloissa, jotka A Oy oli hankkinut ja remontoanut tarkoitusta varten ja vuokrannut B Oy:lle. A Oy oli vuokrannut B Oy:n työntekijöille asuntoja ja vuosina 2003 - 2006 B Oy:n käyttöön henkilöautoja. B Oy oli aloittanut liiketoimintansa 1.8.1998 osin A Oy:n koneilla ja kalustolla. A Oy oli luovuttanut tuotantokoneensa ja -kalustonsa B Oy:n käyttöön veloituksetta kolmen ensimmäisen vuoden ajaksi. Vuoden 2001 joulukuussa B Oy sitoutui maksamaan A Oy:lle tuotantokoneista ja -kalustosta yhteensä 410 000 markan korvauksen. A Oy oli myöntänyt B Oy:lle lainoja sekä taannut tämän lainoja. A Oy:n ainoa osakkeenomistaja ja hallituksen jäsen oli toiminut B Oy:n toimitusjohtajana sekä hallituksen jäsenenä B Oy:n perustamisesta osakkeiden myyntiin vuonna 2006 asti. Kun otettiin huomioon edellä mainitut seikat kokonaisuutena, A Oy:tä oli pidettävä elinkeinotoimintaa harjoittavana yhtiönä ja B Oy:n osakkeet olivat edellä kuvatun toiminnallisen ja hallinnollisen yhteyden perusteella kuuluneet A Oy:n käyttöomaisuuteen. Verovuosi 2006. Äänestys 4 - 1.

Hallinto-oikeus on päättänyt ratkaisussaan siihen, että yhtiön luovutetut osakkeet eivät ole olleet EVL:n mukaisia käyttöomaisuusosakkeita ja näin ollen niiden luovutusvoitto ei ole ollut verovapaata. Hallinto-oikeus on ratkaisussaan huomionnut sen, että A Oy:n aktiivista liiketoimintaa on ollut 1998 vuoden jälkeen ainoastaan kiinteistöjen vuokraus ja hallinta. Kiinteistöjen vuokraaminen ja hallinta luetaan TVL:n mukaan muun toiminnan tulonlähteeseen, ja näin ollen osakkeet eivät ole voineet kuulua verovapaiden käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksen piiriin. A Oy:llä on ollut lisäksi osinko- ja rojaltituottoja B Oy:ltä, joita on verotettu EVL:n mukaisena tulona. Hallinto-oikeus on katsonut, ettei A Oy ole harjoittanut B Oy:n osakkeiden omistusaikana elinkeinotoimintaa, jota B Oy:n osakkeet olisivat palvelleet. Toiminnallista yhteyttä ei ole katsottu muodostuneen sillä, että H on toiminut molempien yhtiöiden hallituksessa.¹¹⁰

Korkein hallinto-oikeus on katsonut, että A Oy:tä on pidettävä elinkeinotoimintaa harjoittavana yhtiönä ja B Oy:n osakkeet olivat A Oy:n käyttöomaisuutta toiminnallisen ja hallinnollisen yhteyden kautta. Korkein hallinto-oikeus perusteli ratkaisuaan esimerkiksi sillä, että EVL 53 §:n 1 momentin mukaan "...jos kiinteistöä käytetään yksinomaan tai

¹¹⁰ KHO 2012:73.

pääasiallisesti elinkeinotoimintaa välittömästi tai välillisesti edistäviin tarkoituksiin, kuten tehdas-, työpaja-, liike- tai hallintotarkoituksiin taikka henkilökunnan asumis- tai sosiaalitarkoituksiin, kiinteistö kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen.” Lisäksi korkein hallinto-oikeus perusteli ratkaisuaan hallituksen esityksellä Eduskunnalle yritys- ja pääomaverouudistukseksi (HE 92/2004 vp), jossa sanotaan, että käyttöomaisuusosakkeina voidaan pitää myös niin sanottuja strategisia omistuksia, joissa omistetaan esimerkiksi samalla tai lähialalla toimivan yhtiön osakkeita.¹¹¹

Tapauksessa on siis tulkittu kiinteistön omistamisen lisäksi myös toiminnallista ja hallinnollista yhteyttä, sekä niin sanottuja strategisia omistuksia. Korkein hallinto-oikeus on tapauksessaan päätenyt eri ratkaisuun hallinto-oikeuden kanssa. Korkein hallinto-oikeus on siis katsonut niin sanotusti yrityksen eduksi käyttöomaisuusosakkeen verovapaan luovutuksen, vaikka kyseessä on ollut henkilöomisteinen A Oy. Tapauksessa onkin kyse siitä, että siinä on arvioitu liiketoimintayhteyden elementtejä, joita tapaus on sisältänyt¹¹². Korkein hallinto-oikeus on päätenyt tekemäänsä ratkaisuun tapauksessa kokonaisarvioinnin perusteella. Ratkaisun lopputulokseen on vaikuttanut se, että A Oy:tä on päädytty pitämään elinkeinotoimintaa harjoittavana yhtiönä, esimerkiksi EVL 53 § 1 momentin perusteella. Kiinteistöjen on katsottu palvelleen elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia. Ratkaisuun on vaikuttanut varmasti lisäksi myös se, että osakkeiden omistamista on voitu pitää strategisena omistuksena, jonka hallituksen esitys 92/2004 vp on maininnut olevan sallittu osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta mietittäessä.

Tapauksessa KHO 2017:44 on käsitelty toiminnallista yhteyttä tuulivoimalahankkeen käynnistämisen ja kehittämisen kannalta.

A Oy oli käynnistänyt ja kehittänyt tuulivoimahankkeita. A Oy:llä itsellään ei ole ollut hankkeiden rakennus- ja toteuttamisvaiheissa tarvittavia pääomia, vaan yhtiön tarkoituksena on ollut, että kuhunkin hankkeeseen saadaan jossain vaiheessa mukaan ulkopuolinen kumppani, jonka asiantuntemuksella ja rahoituksella hanketta voidaan viedä eteenpäin rakennus- ja tuotantovaiheeseen. A Oy oli vuosina 2012 - 2014 perustanut X Oy:n, Y Oy:n

¹¹¹ KHO 2012:73.

¹¹² Kukkonen & Walden, 2020, s. 431.

ja kuusi muuta hankekehitysyhtiötä. A Oy oli syksyllä 2014 myynyt X Oy:n ja Y Oy:n osakekannat. Kahden tytäryhtiön kehityshankkeet olivat toistaiseksi keskeytyneet. Lisäksi yksi A Oy:n omistama hankekehitysyhtiö oli myynyt liiketoimintansa joulukuussa 2014.

A Oy:n katsottiin perustaneen X Oy:n ja Y Oy:n, jotta yhtiö voisi myydä uusiutuviin energialähteisiin perustuvia osakeyhtiöiden muodossa harjoitettuja hankkeita. X Oy:n ja Y Oy:n osakkeet olivat siten olleet A Oy:n vaihto-omaisuutta. Osakkeiden omaisuuslajia A Oy:n verotuksessa ei ollut arvioitava toisin sen tähden, että A Oy:n toimitusjohtaja ja muut yhtiön johtoon kuuluvat henkilöt toimivat hankekehitysyhtiöiden hallinnossa. A Oy:n osakkeista saamat luovutushinnat olivat sen veronalaisia tuloja. Ennakkoratkaisu verovuosille 2014 ja 2015.

A Oy oli esittänyt Verohallinnolle ennakkoratkaisuhakemuksessa kysymyksen, että onko X Oy:n ja Y Oy:n osakekannat EVL:n mukaisesti verovapaita tuloja yhtiölle. Verohallinto on lausunut ennakkoratkaisuhakemuksen ratkaisussaan, että X Oy:n ja Y Oy:n osakkeiden myynnistä saatu luovutushinta ei ole verovapaata tuloa A Oy:lle. Verohallinto on perustellut ratkaisuaan sillä, että esitettyjen seikkojen valossa yhtiön omistamien tytäryhtiöiden osakkeita ei ole tarkoitettu yhtiön pysyvään käyttöön, ja tätä kautta ne eivät ole yhtiön käyttöomaisuusosakkeita. Osakkeet katsotaan EVL 10 §:n mukaiseksi vaihto-omaisuudeksi.¹¹³

Hallinto-oikeus on kumonnut Verohallinnon ennakkoratkaisun. Hallinto-oikeuden mukaan X Oy:n ja Y Oy:n osakkeet ovat A Oy:n käyttöomaisuusosakkeita ja näin ollen niiden luovutus on A Oy:lle verovapaata. Hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan muun muassa sillä, että yhtiön toiminnan perusteella on ollut konkreettinen vaihtoehto, että tytäryhtiöosakkeet olisivat jääneet A Oy:n pitempiaikaiseen omistukseen.¹¹⁴

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan kumonnut hallinto-oikeuden päätöksen ja saattanut voimaan Verohallinnon antaman ennakkoratkaisun koskien luovutushintoja. Korkein hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan sillä, että yhtiön tarkoituksena on käynnistää ja kehittää tuulivoimahankkeita. Yhtiöllä itsellään ei ole tarvittavaa pääomaa, jotta se voisi kehittää hankkeita rakennus- ja toteutusvaiheeseen. Näin ollen A Oy:n perustamat tytäryhtiöt eivät ole olleet pysyvään käyttöön tarkoitettuja arvopapereita, vaan ne

¹¹³ KHO 2017:44.

¹¹⁴ KHO 2017:44.

ovat olleet A Oy:n vaihto-omaisuutta. Tytäryhtiöiden osakkeista ei tee käyttöomaisuus-osakkeita se, että A Oy:n toimitusjohtaja ja muut johtoon kuuluneet henkilöt ovat toimineet hankekehitysyhtiöiden hallinnossa. Myöskään se tosiseikka, että Z Oy on myynyt palveluita hankekehitysyhtiöille, ei tee tytäryhtiöosakkeista käyttöomaisuutta. Näin ollen tytäryhtiöiden osakkeiden luovutushinnat ovat A Oy:n veronalaista tuloa.¹¹⁵

Yllä esitellyssä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa käy ilmi se, että aina jonkinlainen toiminnallinen tai hallinnollinen yhteys ei automaattisesti tarkoita sitä, että yhtiön osakkeet olisivat käyttöomaisuutta. Jotta osakkeet olisivat käyttöomaisuutta ja niiden luovutus verovapaata, tulee muiden kriteereiden täytyä ja lisäksi yhtiön toiminnan tulee olla sellaista, että osakkeet tosiasiallisesti on tarkoitettu pitkäaikaiseen omistukseen. Yllä olevassa tapauksessa käy selväksi se, että A Oy:n ei ole ollut tarkoitus omistaa tytäryhtiöosakkeitaan pitkäaikaisesti.

Edellä esitetyssä ratkaisussa omistettuja osakkeita pidettiin siis vaihto-osakkeina. Osakkeita pidettiin vaihto-omaisuutena, koska niitä ei ollut tarkoitettu pysyvään käyttöön¹¹⁶. Ratkaisun lopputulokseen on vaikuttanut esimerkiksi se seikka, että A Oy on katsottu perustaneen hankekehitysyhtiöt, jotta A Oy:llä olisi mahdollisuus myydä osakeyhtiön muodossa hankkeita. Tästä syystä korkein hallinto-oikeus on katsonut, että hankekehitysyhtiöiden osakkeet eivät ole olleet pysyvään käyttöön tarkoitettuja osakkeita, vaan ne on laskettu A Oy:n vaihto-omaisuuteen. Se tosiseikka, että A Oy:n toimitusjohtaja ja muita yhtiön johtoon kuuluvia henkilöitä toimii hankekehitysyhtiöiden hallinnossa, ei muuta omaisuuslajia pois vaihto-omaisuudesta. Myöskään se tosiseikka, että yksi tytäryhtiöistä on myynyt palveluitaan hankekehitysyhtiöille ei muuta omaisuuslajia toiseksi.¹¹⁷ Näillä perusteilla korkein hallinto-oikeus on päättänyt ratkaisussaan siihen, etteivät osakkeet ole olleet käyttöomaisuutta. Tapauksessa on kohtuullisen selvää se, että yritys on perustanut tytäryhtiöitä vain, jotta se on saanut hankkeilleen rahoitusta. Näin ollen on ollut havaittavissa se, ettei osakkeita ole ollut tarkoitus omistaa pitkäaikaisesti.

¹¹⁵ KHO 2017:44.

¹¹⁶ Malmgren & Myrsky, 2020, s. 135.

¹¹⁷ KHO 2017:44.

Konsernin kohdalla omistajayhtiön ja kohdeyhtiön toiminnallinen yhteys voidaan katsoa muodostuvan myös välillisesti tytär- ja osakkuusyhtiöiden kautta. Toiminnallinen yhteys on voitu katsoa muodostuvan, mikäli merkittävä toiminnallinen yhteys muodostuu tytäryhtiöiden kautta. Tähän yhteyteen ei välttämättä tarvita merkittävää yhteyttä emoyhtiön ja kohdeyhtiön välillä. Kuten yhtiöiden välillä, myös konsernissa toiminnallista yhteyttä ja osakeomistusten käyttöomaisuusluonnetta tarkastellaan kokonaisarviona ja tapauskohtaisesti tarkastelemalla.¹¹⁸ Keskitalon ja Vainiainen artikkelissa todetaankin, että selvästi hallinnointitarkoitukseen perustetulla holdingyhtiöillä ei ole tarpeeksi elinkeinotoimintaa, jotta se saavuttaisi verovapauden. Käytännön tulkintatilanteet ovat kuitenkin monesti haastavia, sillä selvien holdingyhtiöiden ja aktiivisten emoyhtiöiden välissä on laajasti erilaisia omistusyhtiöitä, joiden kohdalla käyttöomaisuusluonteen tarkastelu ei ole kovinkaan selvää.¹¹⁹

Kokonaisarviota tehdessä ratkaistaan myös se, että kuuluvatko osakkeet käyttö- vai vaihto-omaisuuteen. Vaihto-omaisuusosakkeet voivat käyttöomaisuusosakkeen lailla olla omistuksessa pitkän ajanjakson ennen luovutusta. Myös vaihto-omaisuuden kohdalla omistaja- ja kohdeyhtiön välillä saattaa olla toiminnallinen ja hallinnollinen yhteys. Ratkaisu tehdään tässäkin tapauksessa tapauskohtaisesti jokaisessa tilanteessa suorittamalla kokonaisarviointi.¹²⁰

Keskitalo ja Vainianen ovat artikkelissaan tarkastelleet käyttöomaisuusosakkeiden omistusta. Artikkelin johtopäätöksissä todetaankin, että oikeuskäytännön vaihtelevuuden takia käyttöomaisuusosakkeiden luovutus ei ole yksiselitteinen tapahtuma. Tämä koskee erityisesti yhtiöitä, jotka eivät toimialoiltaan liity suoraan toisiinsa, tai niiden omistuspohja ei ole laaja.¹²¹ Lisäksi käytännön arviointitilanteissa usein esimerkiksi tavara-kauppa ja asiantuntijapalvelut arvioidaan eri tavalla. Laki ei sanamuodoltaan ole antanut

¹¹⁸ Verohallinto, 2023, kohta 3.3.

¹¹⁹ Keskitalo & Vaininen, 2023, s. 614.

¹²⁰ Verohallinto, 2023, kohta 3.4.

¹²¹ Keskitalo & Vainianen, 2023, s. 614.

tähän perusteita, mutta käytännössä tämä johtunee siitä, että asiantuntijapalveluiden kohdalla yhtiön on huomattavasti haastavampaa saada sisällytettyä omistamansa osakkeet käyttöomaisuudeksi. Tavarakauppaa harjoittavalla yhtiöillä tämä on huomattavasti helpompaa ja selkeämpää.¹²² Nuotio onkin maininnut toiminnallisen yhteyden korostamisen ongelmaksi sen, että yhteyttä tarkastellessa on yleensä korostettu kohdeyhtiöltä tapahtuvaan veloitukseen. Nuotion mukaan liiketoiminnan tunnusmerkkinä voidaan kuitenkin pitää riskin ottamista. Mikäli riski toteutuu, ei tuottoa ja veloitusta kerry. Tätä kautta toiminnallisen yhteyden merkityksen korostus voi sulkea perusteetta käyttöomaisuusosakkeiden piiristä ne osakkeet, joiden yritysten hankkeissa liiketoiminnan riski on realisoitunut.¹²³

Uusimpina ratkaisuna toiminnalliseen yhteyteen liittyen ovat korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut 2024:41, 2024:42 ja 2024:43. Kyseisiä ratkaisuja käsitellään seuraavassa luvussa. Kyseisten ratkaisujen kohdalla arvioidaan myös sitä, ovatko uudet ratkaisut vaikuttaneet siihen, onko toiminnallisen yhteyden arviointi ajankohtaista enää jatkossa pohdittaessa käyttöomaisuusosakkeiden verovapaita luovutuksia.

¹²² Keskitalo & Vainiainen, 2023, s. 615.

¹²³ Nuotio, 2024, dia 7.

4 Uudet ratkaisut käyttöomaisuusosakkeiden verovapaudesta

4.1 Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut

Korkein hallinto-oikeus antoi 26.3.2024 yhdeksän ratkaisua valituslupahakemuksiin koskien sitä, että ovatko osakkeet verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita. Kolmessa tapauksessa korkein hallinto-oikeus antoi ratkaisun ja kuudessa hakemuksessa korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituslupahakemuksen. Kolmessa hyväksytyssä valituslupahakemuksessa kyse oli siitä, että olivatko osakkeet lain tarkoittamia käyttöomaisuusosakkeita.¹²⁴

Seuraavissa kappaleissa käsitellään kolmea korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua, jotka annettiin 26.3.2024. Ratkaisuista kaksi korkein hallinto-oikeus on ratkaissut niin, että osakkeet ovat olleet yhtiön käyttöomaisuutta. Yksi ratkaisu puolestaan on ratkaistu niin, että osakkeita ei ole katsottu yhtiön käyttöomaisuusosakkeiksi.

4.1.1 Osakevaihdon muodostettu konsernisuhde ja konsernin hallintopalveluja tuottava emoyhtiö: KHO 2024:41

Tässä korkeimman hallinto-oikeuden tapauksessa arvioidaan osakevaihdon kautta muodostunutta konsernisuhdetta, konsernin hallintopalveluja ja sitä, ovatko osakkeet käyttöomaisuutta.

A Oy oli perustettu vuonna 2008. Yhtiön osakkaina oli ollut kolme veljestä ja kaksi heidän serkkuaan. Samojen henkilöiden omistama B Oy oli jakautunut Kiinteistöyhtiö C:ksi sekä kuljetusalalle tarkoitettujen yksilöllisten erikoisratkaisujen suunnittelua ja valmistusta harjoittavaksi D Oy:ksi. A Oy oli vuonna 2008 hankkinut osakkaina olleilta henkilöiltään osakevaihdon D Oy:n koko osakekannan. A Oy oli tarjonnut D Oy:lle yli kymmenen vuoden ajan taloushallintoon ja muuhun hallintoon liittyviä erilaisia palveluja, jotka oli tuottanut

¹²⁴ Korkein hallinto-oikeus, 2024.

A Oy:n osakskuntaan kuulumaton henkilö. A Oy oli myynyt hallintopalveluja myös Kiinteistöyhtiö C:lle.

Asiassa oli arvioitava, olivatko D Oy:n osakkeet palvelleet käyttöarvollaan A Oy:n elinkeinotoimintaa siten, että osakkeet oli katsottava A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 b ja 12 §:ssä tarkoitetuksi käyttöomaisuudeksi.

Korkein hallinto-oikeus oli aiemmassa käyttöomaisuusosakkeita koskevassa oikeuskäytännössään tarkastellut sitä, onko myyjäyhtiön ja myytävänä olevan yhtiön välillä vallinnut hallinnollinen ja toiminnallinen yhteys. Hallinnollisen ja toiminnallisen yhteyden perusteella oli arvioitu, ovatko kulloinkin esillä olleet osakkeet kuuluneet myyjäyhtiön elinkeinotoiminnan tulolähteen vai muun toiminnan tulolähteen varoihin. Koska elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia oli lailla 308/2019 muutettu siten, että lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun yhteisön harjoittaman muun toiminnan kuin maatalouden tulosta laskettaessa sovelletaan, mitä sanotussa laissa säädetään elinkeinotoiminnasta, A Oy:n verovuotta 2021 koskevassa asiassa osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta arvioitaessa vastaavaa painoarvoa ei ollut enää annettava sille seikalle, millainen hallinnollinen ja toiminnallinen yhteys A Oy:n ja D Oy:n välillä oli vallinnut. Sen sijaan merkitystä oli annettava entistä keskeisemmin sille, miten D Oy:n osakkeet ovat palvelleet A Oy:n elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että D Oy:n asema A Oy:n kokonaan omistamana tytäryhtiönä, osakkeiden omistusajan pituus ja A Oy:n osakskuntaan kuulumattoman henkilökunnan toimesta eri yhtiöille tuottamat palvelut puolsivat sitä, että D Oy:n osakkeet olivat A Oy:n käyttöomaisuutta.

Kun A Oy oli hankkinut osakevaihdolla D Oy:n osakekannan, henkilöosakkaiden välitön omistus D Oy:ssä oli muuttunut välilliseksi. Tämä seikka puolsi A Oy:n luonnehdintaa holdingyhtiöksi, jonka kautta oli järjestetty sukuomisteisen yhtiön osakeomistus.

D Oy:n osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta puoltavien ja sitä vastaan puhuvien seikkojen keskinäistä painoarvoa punnittaessa oli kiinnitettävä huomiota siihen, missä määrin konserniin perustuvalla omistusrakenteelle oli osoitettavissa yhtiöiden liiketoimintaan liittyviä syitä. D Oy harjoitti tuotannollista toimintaa. Henkilöosakkaita oli ollut alun perin viisi. Konsernirakenteelle, jossa oli toimittu vakiintuneesti useiden vuosien ajan, oli nähtävillä toiminnan johtamiseen, riskien hallintaan ja rahoituksen järjestämiseen liittyviä perusteita. Ei ollut aihetta katsoa, että konsernirakenne olisi palvelnut vain osakkeenomistajien sijoitusten hallinnointia.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että D Oy:n osakkeet olivat A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 b ja 12 §:ssä tarkoitettuja käyttöomaisuusosakkeita. A Oy:n D Oy:n osakkeista saama luovutushinta oli siten A Oy:n verovapaata tuloa. Ennakkoratkaisu verovuodelle 2021.

D Oy oli perustettu 2008 vuonna tapahtuneen jakautumisen yhteydessä¹²⁵. A Oy on ha-
kemuksessaan kertonut olevansa 2008 perustettu osakeyhtiö, joka on konsernin aktiivi-
nen emoyhtiö¹²⁶. A Oy oli toteuttanut 2020 vuonna omistajanvaihdoksen, joka oli osa
yhtiön tulevaa sukupolvenvaihdosta. Kaksi serkkua luopuivat omasta osuudestaan yhti-
ölle.¹²⁷ A Oy oli vuodesta 2011 lähtien antanut D Oy:lle lyhytaikaisia korottomia lainoja
kassanhallintaa varten. Vuosien 2017–2020 aikana lyhytaikaista lainaa oli annettu kah-
deksan kertaa. Lainojen suuruus oli 55 000 €–200 000 €. ¹²⁸ A Oy:n liikevaihto on ollut
vuosina 2016–2018 67 000 €. Vuosien 2019–2020 aikana liikevaihto on ollut 69 00 €.
Kummallakin ajanjaksolla 93 % liikevaihdosta on saatu D Oy:ltä.¹²⁹ A Oy suunnitteli D
Oy:n osakkeiden myyntiä 12 vuoden omistuksen jälkeen. Myynti on tarkoitus tehdä uu-
delle perustettavalle pääomasijoitusyhtiölle, jonka omistajaksi tulevat E:n suvun seu-
raava sukupolvi.¹³⁰

Verohallinto on lausunut ennakkoratkaisussaan 3.9.2021, että D Oy:n osakkeiden myyn-
nistä saatu luovutushinta ei ole EVL 6 b §:n mukaista verovapaata tuloa A Oy:n verotuk-
sessa. Verohallinto on perustellut ratkaisuaan muun muassa sillä, että A Oy:llä ei ole ollut
laajaa omaa liiketoimintaa, vaan yhtiö on ainoastaan tuottanut hallintopalveluita tytär-
yhtiöille ja toiselle A Oy:n intressipiiriin kuuluvalle yhtiölle. Verohallinto on maininnut
ratkaisunsa perusteluissa myös sen, että A Oy:llä ei ole ollut omaa ulkopuolisille tehtävää
liiketoimintaa, jonka suoritetuotannossa tytäryhtiön osakkeiden voidaan katsoa autta-
neen. Yhtiöiden välisestä laskutuksesta huolimatta, Verohallinto ei ole katsonut yhtiöi-
den välillä olleen liiketoiminnallista ja hallinnollista yhteyttä, joka olisi tehnyt D Oy:n
osakkeista A Oy:n käyttöomaisuusosakkeita.¹³¹

A Oy on valittanut asiasta hallinto-oikeuteen vaatien ennakkoratkaisun kumoamista ja
osakkeiden luovutuksen katsomista verovapaiksi EVL 6 §:n 1 momentin ja 6 b § tavalla.

¹²⁵ KHO 2024:41, kohta 4.

¹²⁶ KHO 2024:41, kohta 1.

¹²⁷ KHO 2024:41, kohta 2.

¹²⁸ KHO 2024:41, kohta 5.

¹²⁹ KHO 2024:41, kohta 9.

¹³⁰ KHO 2024:41, kohta 7.

¹³¹ KHO 2024:41, kohta 11–12.

Vaasan hallinto-oikeus on hylännyt A Oy:n valituksen. Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään sillä, että yhtiöiden välillä katsotaan olevan hallinnollinen yhteys, koska A Oy:n osakkaat osallistuivat D Oy:n johtoon ja hallitustyöskentelyyn. Kuitenkin hallinto-oikeus on ollut sitä mieltä, että yhtiöiden välillä ei ole ollut riittävää toiminnallista yhteyttä.¹³²

A Oy haki valituslupaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö vaati valituksen hylkäämistä. Korkein hallinto-oikeus on kysymyksenasettelussaan todennut, että ratkaistavana on se, ovatko D Oy:n osakkeet A Oy:n EVL 6 b §:n ja 12 §:n mukaista käyttöomaisuutta vai EVL 12 §:n tarkoittamaa muuta omaisuutta. Asiassa ei ole kysymys siitä, että osakkeet tulisi lukea A Oy:n rahoitus-, vaihto- tai sijoitusomaisuudeksi. Asiassa ei myöskään ole kyse siitä, etteivätkö EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 6b §:n verovapauden luovutuksen edellytykset täytyisi, mikäli osakkeet luetaan A Oy:n käyttöomaisuudeksi.¹³³

A Oy on kannanotossaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen lausunut seuraavaa. A perusteli, että sen on katsottu harjoittavan EVL 1 §:n 1 momentin mukaista elinkeinotoimintaa. Yhtiö on osakevaihdolla saanut D Oy:n osakkeet. Osakevaihdon jälkeen yhtiö on johtanut konsernia ja lisäksi tehnyt kaikki D Oy:n liiketoimintaa koskevat ratkaisut itse tai edustajiansa kautta. Näin ollen A Oy:n mielestä kyse ei ole passiivisesta holdingyhtiöstä, vaan aktiivisesta konsernin emoyhtiöstä. A Oy:n mielestä sillä on myös selvä toiminnallinen yhteys D Oy:hyn, sillä A Oy:n oma liiketoiminta ja konsernin harjoittama liiketoiminta ovat liittyneet toisiinsa.¹³⁴

Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö on lausunut, että osakkeilla tulisi olla riittävän laaja sekä toiminnallinen yhteys omistajan elinkeinotoimintaan, jotta osakkeet voitaisiin laskea käyttöomaisuusosakkeiksi. Koska A Oy:n liikevaihto on koostunut lähes kokonaan D Oy:lle tuotetuista taloushallintopalveluista, ei A Oy:llä katsottu olleen ulkopuolisiin tahoihin kohdistuvaa elinkeinotoimintaa, jota D Oy:n osakkeiden omistus olisi palvellut.

¹³² KHO 2024:41, kohdat 13–15

¹³³ KHO 2024:41, kohta 16–18.

¹³⁴ KHO 2024:41, kohdat 19–20.

Veronsaajien oikeudenvallvontayksikkö on katsonut, että A Oy:n toiminnassa on kyse suvun varoja hallinnoivasta holdingyhtiöstä, ja näin ollen D Oy:n osakkeet eivät ole olleet A Oy:n käyttöomaisuusosakkeita.¹³⁵

Korkein hallinto-oikeus on arvioinut, että ovatko D Oy:n osakkeet käyttöarvolla palvelleet A Oy:n elinkeinotoimintaa niin, että ne katsottaisiin EVL 6 b ja 12 §:ien mukaiseksi käyttöomaisuudeksi¹³⁶. Korkein hallinto-oikeus on sovellettujen oikeusohjeiden kohdalla perustellut ratkaisuaan muun muassa sillä, että HE 176/2008 vp jakso 2.1. on käsitellyt käyttöomaisuutta. Mainittu hallituksen esitys toteaa, että käyttöomaisuutta on EVL 12 §:n mukainen omaisuus. Käyttöomaisuuden kriteerinä on pidetty sitä, että hyödykkeen täytyy palvella käyttöarvollaan verovelvollisen elinkeinotoimintaa. Erona pitkäaikaisiin sijoituksiin käyttöomaisuudessa on se, että käyttöomaisuuden hankintameno on kohdistunut yrityksen varsinaiseen suoritustuotantoon ja on välttämätön sen kannalta. Mikäli arvopapereiden ei katsota liittyvän yrityksen varsinaiseen elinkeinotoimintaan, katsotaan ne verotuksessa henkilökohtaiseksi tulonlähteeksi.¹³⁷

Sovelletuissa oikeusohjeissa on mainittu myös HE 257/2018 vp, jakso 2.3.1., jossa on kerrottu, että ilman muun omaisuuden omaisuuslajia, eri osakesijoitukset tulisi lukea käyttöomaisuuteen myös niissä tapauksissa, kun ne eivät liity yhteisön varsinaiseen liiketoimintaan. Tällä tavalla toimimalla myös yhtiön osakesijoitukset katsottaisiin käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoiton verovapauteen kuuluvuksi. Kyseinen toiminta olisi ristiriidassa käyttöomaisuusosakkeiden verovapaiden luovutusten säännösten tarkoituksen kanssa. Säännöksen tarkoituksena ei ole ollut mahdollistaa yhtiöille niiden harjoittaman sijoitustoiminnan verovapaus, vaan tarkoitus on ollut tehdä konsernien toimintaympäristöstä kansainvälisesti kilpailukykyinen.¹³⁸

¹³⁵ KHO 2024:41, kohdat 21–22.

¹³⁶ KHO 2024:41, kohta 33.

¹³⁷ KHO 2024:41, kohta 31.

¹³⁸ KHO 2024:41, kohta 32.

Muun muassa edellä kerrottujen lain esitöiden perusteella korkein hallinto-oikeus katsoo arvopapereiden kuuluvan käyttöomaisuuteen esimerkiksi silloin, kun yritys on hankkinut osakkeet turvatakseen, helpottaakseen tai lisätäkseen omien suoritteiden menekkiä, tai jotta tuotannontekijöiden hankkiminen olisi edullisempaa tai varmempaa. Tämän perusteella tytäryhtiöosakkeet on voitu katsoa käyttöomaisuusosakkeiksi myös niissä tapauksissa, kun tytäryhtiö toimii eri toimialalla. Osakkeita ei kuitenkaan ole tarkoitus katsoa käyttöomaisuudeksi, kun omistava yhtiö on holdingyhtiö, jonka kautta järjestetään perhe- tai sukuomisteisen yhtiön osakeomistus.¹³⁹

Muiden seikkojen lisäksi korkein hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan sillä, että A Oy:n hankittua D Oy:n osakekannan, on henkilöosakkaiden välitön omistus D Oy:ssä muuttunut välilliseksi omistamiseksi. Tämä tosiseikka vahvistaa sitä, että A Oy:tä voidaan luonnehtia holdingyhtiöksi, jonka kautta sukuomisteisen yhtiön osakeomistus on järjestetty. Pohdittaessa D Oy:n osakkeiden luonnetta ja sitä ovatko osakkeet käyttöomaisuusosakkeita vai eivät, tulee korkeimman hallinto-oikeuden mukaan kiinnittää huomiota siihen, että kuinka paljon konserniin perustuvalle omistusrakenteelle on osoitettavissa yhtiöiden liiketoimintaan liittyviä syitä. Korkein hallinto-oikeus mainitsee D Oy:n harjoittavan tuotannollista toimintaa. Henkilöosakkaita sillä on ollut viisi. Korkein hallinto-oikeus katsookin, ettei ole aihetta katsoa, että konsernirakenne olisi palvelnut vain osakkeenomistajien sijoitusten hallintaa, sillä rakenteessa on toimittu vakiintuneesti usean vuoden ajan. Lisäksi nähtävissä on ollut perusteita, jotka liittyvät toiminnan johtamiseen, riskien hallintaan ja rahoituksen järjestämiseen.¹⁴⁰

Korkein hallinto-oikeus onkin ratkaisussaan päätenyt siihen, että D Oy:n osakkeet katsotaan A Oy:n EVL 6 b § ja 12 §:n mukaisiksi käyttöomaisuusosakkeiksi. Näin ollen korkein hallinto-oikeus kumoaa hallinto-oikeuden päätöksen ja Verohallinnon ennakkoratkaisun ja antaa uuden ennakkoratkaisun. Korkein hallinto-oikeus ei ole määrännyt A Oy:lle maksettavaksi oikeudenkäyntikuluja korkeimmassa hallinto-oikeudessa.¹⁴¹

¹³⁹ KHO 2024:41, kohta 36.

¹⁴⁰ KHO 2024:41, kohta 40–41.

¹⁴¹ KHO 2024:41, kohdat 42–44.

Asiasta on eri mieltä ollut oikeusneuvos Tero Leskinen, joka on lausunut valituslupahakemuksen hylkäämistä. Leskinen on perustellut kantaansa muun muassa sillä, että A Oy:n kaupparekisterin mukainen toimiala on toimia konsernin emoyhtiönä ja hoitaa konserniyhtiöiden hallintoa. Lisäksi yhtiöllä on mahdollista omistaa ja hallita kiinteää ja irtainta omaisuutta. Yhtiö voi myös käydä arvokauppaa. Lisäksi Leskinen on katsonut, että A Oy:n liikevaihdon ollessa varsin vähäistä ja koostuvan melkein kokonaan D Oy:ltä, puoltavat kyseiset seikat A Oy:n katsomista D Oy:n osalta holdingyhtiöksi. Näin ollen D Oy:n osakkeita ei voida Lehtisen mielestä katsoa A Oy:n EVL 6 b ja 12 §:n mukaisiksi käyttöomaisuusosakkeiksi. Lehtinen ei muuttaisi hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta.¹⁴²

Tapauksessa korkein hallinto-oikeus on siis päättänyt muuttamaan korkeimman oikeuden ratkaisua. Ratkaisu on mielenkiintoinen, sillä siinä on otettu huomioon myös korkeimman hallinto-oikeuden aiemmin antamia ratkaisuja samoihin asioihin liittyen. Tapauksessa on taustalla perheomisteinen yhtiö, tässä tapauksessa veljeksiä ja serkuksia. Tapauksessa osakkeita on hankittu osakevaihdoilla ja sillä tavoin saatu omistusosuus välilliseksi. Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan pohtinut myös sitä, että osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta pohdittaessa tulee pohdittavaksi myös se, kuinka paljon konserniin perustuvalla omistusrakenteelle on ollut osoitettavissa yhtiöiden liiketoimintaan liittyviä syitä.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan esittänyt, että se seikka, että A Oy on hankkinut osakevaihdoilla D Oy:n osakekannan ja henkilöosakkaiden välitön omistaminen on muuttunut välilliseksi, puoltaa sitä, että A Oy:tä luonnehdittaisiin holdingyhtiönä, jonka kautta sukuomisteisen yhtiön osakeomistus on järjestetty. Kuitenkin lopputulemassaan korkein hallinto-oikeus on tapauksesta sitä mieltä, että konsernirakenne on toiminut vakiintuneena useita vuosia ja siitä on nähtävillä esimerkiksi rahoituksen järjestämiseen liittyviä perusteita. Myös se seikka, että emoyhtiöllä on ollut tapauksessa myös muutakin toimintaa, kuin tytäryhtiöiden omistaminen, puoltaa sitä, ettei kyseessä ole holdingyhtiö, jolla

¹⁴² KHO 2024:41.

ei voisi olla käyttöomaisuusosakkeita. Se seikka, että konsernirakenteelle on nähty esimerkiksi riskien hallintaan ja rahoitukseen liittyviä perusteita, on puoltanut sitä, ettei konsernirakennetta ole perustettu ainoastaan osakkeenomistajien sijoitusten hallinnoimista varten. Puoltavana seikkana tälle ratkaisulle on varmasti ollut se, että emoyhtiö on tuottanut hallintopalveluita tytäryhtiöille.

4.1.2 Osakevaihdolla muodostettu konsernisuhde ja osakkeenomistajien sijoituksia hallinnoiva emoyhtiö: KHO 2024:42

Toinen korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 antama ratkaisu on KHO 2024:42. Tapauksessa on kyse osakevaihdolla muodostetusta konsernisuhteesta ja osakkeenomistajien sijoituksia hallinnoivasta emoyhtiöstä.

C ja D olivat omistaneet arkkitehtipalveluja tarjonneen B Oy:n koko osakekannan. He olivat lisäksi omistaneet vuonna 2014 perustetun A Oy:n osakekannan. A Oy oli hankkinut vuonna 2014 B Oy:n koko osakekannan osakevaihdolla. A Oy oli harjoittanut arvopaperikauppaa, ja lisäksi yhtiö oli tarjonnut B Oy:lle toimitusjohtajan palveluja sekä talous- ja palkkahallinnon palveluja. A Oy:llä oli talous- ja palkkahallinnon palveluiden tuottamista varten kaksi yhtiön osakaskuntaan kuulumatonta työntekijää. Vuosina 2017 — 2021 A Oy:n vuotuisten liikevaihtojen pääosa eli 74,4 — 86,2 prosenttia oli kertynyt muista tuotoista kuin palveluveloituksista B Oy:ltä. Lisäksi A Oy:n taseen 30.6.2021 mukaiset varat sisälsivät merkittävän määrän vaihto-omaisuutta ja erilaisia saamisia.

Asiassa oli arvioitava, olivatko B Oy:n osakkeet palvelleet käyttöarvollaan A Oy:n elinkeinotoimintaa siten, että osakkeet oli katsottava A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 b ja 12 §:ssä tarkoitetuksi käyttöomaisuudeksi.

Korkein hallinto-oikeus oli aiemmassa käyttöomaisuusosakkeita koskevassa oikeuskäytännössään tarkastellut sitä, onko myyjäyhtiön ja myytävänä olevan yhtiön välillä vallinnut hallinnollinen ja toiminnallinen yhteys. Hallinnollisen ja toiminnallisen yhteyden perusteella oli arvioitu, ovatko kulloinkin esillä olleet osakkeet kuuluneet myyjäyhtiön elinkeinotoiminnan tulolähteen vai muun toiminnan tulolähteen varoihin. Koska elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia oli lailla 308/2019 muutettu siten, että lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun yhteisön harjoittaman muun toiminnan kuin maatalouden tulosta laskettaessa sovelletaan, mitä sanotussa laissa säädetään elinkeinotoiminnasta, A Oy:n verovuosia 2022 ja 2023 koskevassa asiassa osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta arvioitaessa vastaavaa painoarvoa ei ollut enää annettava sille seikalle, millainen hallinnollinen ja toiminnallinen yhteys A Oy:n ja B Oy:n välillä oli vallinnut. Sen sijaan merkitystä oli annettava entistä keskeisemmin sille, miten B Oy:n osakkeet ovat palvelleet A Oy:n elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että B Oy:n asema A Oy:n kokonaan omistamana tytäryhtiönä, osakkeiden omistajan pituus sekä A Oy:n osakskuntaan kuulumattoman henkilökunnan toimesta tuottamat palvelut puolsivat sitä, että B Oy:n osakkeet ovat palvelleet käyttöarvollaan A Oy:n elinkeinotoimintaa.

A Oy harjoitti hallinnollisten palveluiden tuottamisen lisäksi arvopaperikauppaa, ja yhtiön noin 25 000 000 euron suuruiset varat koostuivat B Oy:n osakkeiden lisäksi vaihto-omaisuudesta sekä yhtiön liikevaihtoon nähden merkittävän määräisistä osakaslainasaamisista, muista saamisista ja rahavaroista. Yhtiön vuotuisten liikevaihtojen pääosa oli kertynyt muista tuotoista kuin veloituksista B Oy:ltä. Nämä seikat eivät osoittaneet sitä, että B Oy:n osakkeet olisivat A Oy:n käyttöomaisuutta.

Kun A Oy oli hankkinut osakevaihdolla B Oy:n osakekannan, C:n ja D:n välitön omistus B Oy:ssä oli muuttunut välilliseksi. Osakevaihdolla muodostetulle konsernirakenteelle ei ollut juurikaan esitetty yhtiöiden liiketoimintaan liittyviä syitä. Omistusrakenteen oli katsottava palvelleen lähinnä A Oy:n osakkeenomistajien etua ja yhtiön toiminnan tarkoituksen olleen sen osakkeenomistajien erilaisten sijoitusten hallinnointi.

B Oy:n osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta vastaan puhuvia seikkoja oli pidettävä merkitykseltään vahvempina kuin osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta puoltavia seikkoja. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että B Oy:n osakkeet olivat A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 12 a §:ssä tarkoitettua muuta omaisuutta. A Oy:n B Oy:n osakkeista saama luovutusuhinta oli siten A Oy:n veronalaista tuloa. Ennakkoratkaisu verovuosille 2022 ja 2023.

A Oy oli hakenut ennakkoratkaisua Verohallinnolta. A Oy on kertonut ennakkohakemuksessaan, että yhtiö on perustettu vuonna 2014. Yhtiön kaupparekisteriin merkitty toimialakuvaus on rakennus- ja yhdyskuntasuunnittelu, sekä niihin liittyvä tuotekehitys. Yhtiön toimialaksi on merkitty myös liikkeenjohdon taloushallinnon palvelut. Yhtiö voi siis esimerkiksi myydä kiinteistöjä ja käydä arvopaperikauppaa.¹⁴³ A Oy:n 30.6.2021 taseessa on 24 881 139,09 € suuruiset varat, jotka ovat koostuneet esimerkiksi pysyviin vastaaviin kirjatusta tytäryhtiöosakkeista 8 736 535,51 € edestä, 6604 € muita osakkeita, 9 795 777,95 € vaihto-omaisuus, 4 000 000 € saamia konserniyhtiöltä, 1 000 000 € osakslainaa ja 1 340 994 € pankkisaamia. Yhtiön liikevaihto on tilikaudella 1.7.2020–30.6.2021 ollut 1 428 792,3 € ja voitto tilikaudella 4 960 782,49 €. Yhtiö on työllistänyt keskimäärin 2 työntekijää, jotka ovat talouspäällikkö ja sihteeri. A-konserni muodostuu emoyhtiöstä A Oy, sekä sen kokonaan omistamasta tytäryhtiö B Oy:stä. A Oy on perustettu B Oy:n emoyhtiöksi ja se on vuonna 2014 hankkinut B Oy:n osakkeet osakevaihdolla.

¹⁴³ KHO 2024:42, kohta 1.

A-konsernia on ollut tarkoitus laajentaa hankkimalla myös muita rakennus- ja arkkitehti-toimistoalalla tai lähialalla toimivia yhtiötä sisar- tai tytäryhtiöksi.¹⁴⁴

B Oy:n liikevaihto on tilikaudella 1.7.2020–30.6.2021 ollut 10 871 661,12 € ja tilikauden voitto 3 669 643 €. B Oy on tilikaudella työllistänyt noin 70 työntekijää. B Oy:n hallitus on sama kuin A Oy:llä. Hallituksen puheenjohtajana on D ja hallituksen jäsenenä C. C on lisäksi myös B Oy:n toimitusjohtaja. A Oy on laskuttanut B Oy:tä palveluistaan 211 640 € tilikauden 1.7.2020–30.6.2021 aikana. 2017–2021 vuosien aikana A Oy:n palveluveloitukset B Oy:ltä ovat olleet noin 13,8–25,6 % yhtiön liikevaihdosta.¹⁴⁵

A Oy on ennakkoratkaisuhakemuksessaan Verohallinnolle esittänyt kysymyksen siitä, että ovatko A Oy:n omistamat B Oy:n osakkeet kuuluneet A Oy:n käyttöomaisuuteen ja näin olleet myös EVL 6b §:n mukaisia verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita. Verohallinto on ratkaisussaan lausunut, että A Oy:n omistamat B Oy:n osakkeet eivät ole kuuluneet A Oy:n EVL 6 b §:n mukaisiin käyttöomaisuusosakkeisiin, eli ne eivät myöskään ole verovapaasti luovutettavia osakkeita. Verohallinto on perustellut ratkaisuaan muun muassa sillä, että hakemuksessa esitettyjen seikkojen perusteella B Oy:n osakkeet eivät liity A Oy:n harjoittamaan arvopaperikauppaan niin, että niitä pidettäisiin sen perusteella käyttöomaisuutena. Myöskään se, että esimerkiksi B Oy:n hallituskokoonpano on sama, kuin A Oy:llä, ei sellaisenaan osoita yhtiöiden välille toiminnallista yhteyttä, jonka takia osakkeet olisivat A Oy:n EVL 12 §:n mukaista käyttöomaisuutta. Verohallinto on lisäksi todennut, että A Oy on hankkinut osakkeet ajankohtana, jolloin A Oy:llä ei ole itsellään ollut mitään toimintaa. Tästä johtuen Verohallintoon katsonut, ettei osakkeita ole hankittu esimerkiksi lisäämään, turvaamaan tai helpottamaan A Oy:n suoritteiden menekkiä. Näin ollen osakevaihdolla on muutettu henkilökohtaista osakeomistusta välittömästä välilliseksi.¹⁴⁶

¹⁴⁴ KHO 2024:42, kohdat 2–3.

¹⁴⁵ KHO 2024:42, kohdat 4–6.

¹⁴⁶ KHO 2024:42, kohdat 7–10.

A Oy on hallinto-oikeudelle tekemässään valituksessa vaatinut ennakkoratkaisun kumoamista ja uutta ennakkoratkaisua, jossa katsotaan B Oy:n osakkeiden kuuluvan A Oy:n elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen ja näin ollen olevan A Oy:lle verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita. Helsingin hallinto-oikeus on ratkaisussaan päätenyt siihen, että se hylkää yhtiön valituksen. Hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan sillä, että A Oy:llä ei ole ollut elinkeinotoimintaa, jota B Oy:n osakkeet olisivat edistäneet. Hallinto-oikeus on katsonut, ettei yhtiöiden välillä ole keskinäistä yhteyttä ja B Oy:n osakkeet ovat käytännössä palvelleet A Oy:n osakkaiden sijoitusten hallitsemista. Hallinto-oikeus on myös todennut, että B Oy:n osakkeita ei voida pitää A Oy:n EVL 12 §:n mukaisina käyttöomaisuusosakkeina, vaan ne ovat EVL 12 a §:n mukaista muuta omaisuutta, koska yhtiöiden välillä ei voida katsoa olevan tarpeeksi laajaa toiminnallista yhteyttä. Huomiioon on otettu myös se, että A Oy on nostanut B Oy:ltä huomattavia osinkoja viime vuosina.¹⁴⁷

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa A Oy on pyytänyt valituslupaa hallinto-oikeuden päätöksestä ja valituksessaan vaatinut hallinto-oikeuden päätöksen kumoamista. Uutena ennakkoratkaisuna A Oy pyytää lausumaan, että B Oy:n osakkeet katsotaan kuuluvaksi A Oy:n käyttöomaisuuteen ja näin ollen ne olisivat verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita EVL 6 b §:n mukaisesti. A Oy on myös vaatinut hallinto-oikeudesta ja korkeimmasta hallinto-oikeudesta aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja korvattavaksi. Korkein hallinto-oikeus on kysymyksenasettelussaan todennut seuraavaa. Asiassa tulee ratkaistavaksi, että ovatko A Oy:n omistamat B Oy:n osakkeet EVL 6 b ja 12 §:ien mukaisia käyttöomaisuusosakkeita, vai 12 a §:n mukaista muuta omaisuutta. Asiassa ei ole kysymys siitä, että tulisiko osakkeet lukea A Oy:n rahoitus-, vaihto- tai sijoitusomaisuudeksi, tai etteivätkö EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 6 b §:n mukaiset osakeluovutuksen edellytykset täytyisi, mikäli osakkeet katsotaan käyttöomaisuudeksi.¹⁴⁸

¹⁴⁷ KHO 2024:42, kohdat 11–14.

¹⁴⁸ KHO 2024:42, kohdat 15–17.

A Oy on korkeimmassa hallinto-oikeudessa esittänyt, että yhtiö on alun perin perustettu B Oy:n emoyhtiöksi ja sen tarkoituksena on ollut osallistua aktiivisesti tytäryhtiön liiketoiminnan kehitykseen esimerkiksi hallinnollisten tekijöiden kautta. A Oy:n mukaan näin on myös tehty. A Oy on perustellut, että on tavanomaista, ettei emoyhtiöllä ole välttämättä mitään liiketoimia ulospäin, vaan emoyhtiö harjoittaa liiketoimia tytäryhtiöiden kautta. A Oy:n mielestä toiminnallinen yhteys ei vaadi sitä, että omistajayhtiöllä olisi jo kohdeyhtiötä hankkiessaan liiketoimintaa, jonka esimerkiksi turvaamista varten tytäryhtiön osakkeet hankittaisiin. A Oy on perusteluissaan myös maininnut, että A Oy:n ja B Oy:n välillä on ollut vahva liiketoiminnallinen yhteys jo konsernirakenteen muodostuksesta lähtien. A Oy:lle on maksettu merkittäviä osinkoja, koska se on onnistunut B Oy:n liiketoiminnan tukemisessa ja näin ollen B Oy on voinut maksaa merkittäviä osinkoja.¹⁴⁹

Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on lausunut, että B Oy:n osakkeiden omistaminen on pääasiallisesti tapahtunut osakkaiden intressien takia. Kyse ei siis ole ollut strategisesta omistuksesta, vaan osakkaiden lukuun tapahtuvasta osakeomistusten hallinnoinnista. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö katsoo, että osakkeita ei ole hankittu esimerkiksi turvaamaan A Oy:n suoritteiden menekkiä. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö katsoo, että B Oy:n osakkeet eivät liity A Oy:n harjoittamaan arvopaperikauppaan. Tästä johtuen veronsaajien oikeudenvallontayksikkö katsoo, että B Oy:n osakkeet tulisi lukea A Oy:n EVL 12 a §:n mukaiseksi muuksi omaisuudeksi.¹⁵⁰

Korkein hallinto-oikeus on sovellettavissa oikeusohjeissa ja lainvalmisteluaineistossa maininnut samoja seikkoja, kuin KHO 2014:41 tapauksen vastaavissa osioissa, joita on käyty läpi tämän työn luvussa 4.1.1. Korkein hallinto-oikeus arvioi asiassa sitä, ovatko B Oy:n osakkeet palvelleet käyttöarvollaan A Oy:n elinkeinotoimintaa, niin, että ne tulisi katsoa A Oy:n EVL 6 b ja 12 §:ien mukaisiksi käyttöomaisuusosakkeiksi¹⁵¹. Korkein hallinto-oikeus perustelee ratkaisuaan sillä, että sen ratkaisussa kerrottujen lain esitöiden perusteella se katsoo arvopapereiden kuuluvan käyttöomaisuuteen niissä tapauksissa,

¹⁴⁹ KHO 2024:42, kohdat 18–19.

¹⁵⁰ KHO 2024:42, kohdat 20–21.

¹⁵¹ KHO 2024:42, kohta 32.

kun yritys on hankkinut osakkeet turvatakseen, helpottaakseen tai lisätäkseen omien suoritteiden menekkiä, tai jotta tuotannontekijöiden hankkiminen olisi edullisempaa tai varmempaa. Tämän perusteella tytäryhtiöosakkeet on voitu katsoa käyttöomaisuusosakkeiksi myös niissä tapauksissa, kun tytäryhtiö toimii eri toimialalla. Osakkeita ei kuitenkaan ole tarkoitus katsoa käyttöomaisuudeksi, mikäli omistava yhtiö on holdingyhtiö, jonka kautta järjestetään perhe- tai sukuomisteisen yhtiön osakeomistus.¹⁵²

Korkein hallinto-oikeus perustelee ratkaisuaan seuraavilla tosiseikoilla. A Oy on toiminut konsernin emoyhtiönä ja harjoittanut arvopaperikauppaa. A Oy:n yhdeksän vuotta omistama B Oy on tarjonnut arkkitehtipalveluja. A Oy:n osakkeet omistavat D ja C. A Oy on hankkinut B Oy:n osakekannan D:ltä ja C:ltä 2014 vuonna toteutetulla osakevaihdolla. C toimii B Oy:n toimitusjohtajana. A Oy:n B Oy:ltä veloittamat palvelut talous- ja palkkahallinnosta on tuottanut A Oy:n osakaskuntaan kuulumattomat talousjohtaja ja sihteeri. Kyseinen seikka ja se, että B Oy:n asema A Oy:n kokonaan omistamana tytäryhtiönä ja osakkeiden pitkä omistusaika puoltavat sitä, että osakkeet on hankittu tarkoituksena omistaa ne pitkäaikaisesti. Lisäksi korkein hallinto-oikeus katsoo, että osakkeet ovat palvelleet käyttöarvollaan A Oy:n elinkeinotoimintaa.¹⁵³

Korkein hallinto-oikeus katsoo, että se seikka, että A Oy on veloittanut B Oy:tä toimitusjohtajan palveluista, ei osoita, etteivätkö B Oy:n osakkeet ole A Oy:n käyttöomaisuutta. Myös A Oy:n liikevaihto ja se mistä se koostuu, ei osoita sitä, että B Oy:n osakkeet eivät olisi A Oy:n käyttöomaisuutta. Korkein hallinto-oikeus on kuitenkin katsonut, että B Oy:n osakkeiden hankkiminen osakevaihdolla ja tätä kautta muodostettu konsernirakenne ei ole juurikaan perustunut liiketoimintaan liittyviin syihin. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että omistusrakenne on palvellut lähinnä A Oy:n osakkeenomistajien etua ja A Oy:n yhtiön toiminnan tarkoituksena on ollut osakkeenomistajien erilaisten sijoitusten hallinnointi. B Oy:n käyttöomaisuusluonnetta vastaan puhuvia seikkoja on korkeimman hallinto-oikeuden mielestä pidettävä merkitykseltään vahvempina, kuin puoltavia seikkoja.

¹⁵² KHO 2024:42, kohta 35.

¹⁵³ KHO 2024:42, kohdat 36–38.

Korkein hallinto-oikeus siis katsoo, että B Oy:n osakkeet ovat A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 12 a §:ssä tarkoitettua muuta omaisuutta. Näin ollen korkein hallinto-oikeus katsoo, että hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiselle ei ole perusteita.¹⁵⁴

Yllä käsitellyssä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2024:42 korkein hallinto-oikeus ei siis ole muuttanut hallinto-oikeuden ratkaisua, ja näin ollen ratkaisu on ollut yrityksen kannalta negatiivinen. Korkein hallinto-oikeus on katsonut useampia hallinto-oikeuden käsittelemiä seikkoja eri tavalla, kuin hallinto-oikeus. Kuitenkin korkein hallinto-oikeus on päätenyt kokonaisharkintaa tehdessään siihen, että käyttöomaisuusosakkeita puoltavia seikkoja on pidettävä heikompina, kuin käyttöomaisuusosakkeita vastaan puhuvia seikkoja.

Tapauksessa omistajapohja on henkilöomisteinen. Tässä tapauksessa yhteneväistä edellä käsitellyn KHO 2024:41 ratkaisun kanssa on se, että tässäkin tapauksessa osakkeita on hankittu osakevaihhdolla ja muutettu henkilöomistajien omistusosuus välilliseksi perustamalla A Oy emoyhtiöksi ja hankkimalla B Oy:n osakkeet sen kautta. Tapauksessa A Oy on hankkinut B Oy:n osakekannan ja näin ollen C:n ja D:n välitön omistus on muuttunut välilliseksi B Oy:n kohdalla. Yritys ei ole esittänyt mitään liiketoimintaan liittyviä syitä, jonka perusteella konsernirakenne on ollut tarpeellinen.

Näin ollen korkein hallinto-oikeus on katsonut omistusrakenteen palvelleen lähinnä A Oy:n osakkeenomistajien etua ja että yhtiön toiminnalla on ollut tarkoitus hallita osakkeenomistajien erilaisia sijoituksia. Tapauksen ratkaisuun on vaikuttanut edellä esitetyt seikat. Merkittäväksi ratkaisussa on varmasti noussut se tosiseikka, että konsernirakenteella ei ole ollut osoitettavissa liiketoiminnallista syytä ja konsernirakenne on vaikuttanut perustetun ainoastaan verotuksellisista syistä. Korkein hallinto-oikeus on ratkaisus-

¹⁵⁴ KHO 2024:42, kohdat 39–45.

saan päätyneet siihen, että konsernirakenne vaikuttaa perustetun palvelemaan osakkeenomistajien etuja. Korkeimman hallinto-oikeuden tulkinnan mukaan emoyhtiön tarkoituksena on ollut osakkeenomistajien sijoitusten hallinnointi.

4.1.3 Pörssiyhtiö, strateginen sijoitus ja omistusaika: KHO 2024:43

Kolmantena ratkaisuna korkein hallinto-oikeus on antanut ratkaisun KHO 2024:43, jossa on käsitelty pörssiyhtiön osaketta, suurinta osakkeenomistajaa, strategista sijoitusta ja omistusaikaa.

A Oy oli A-konsernin emoyhtiö. Konserniin kuului muun muassa teräsliiketoimintaa harjoittanut C Oy. A Oy oli vuoden 2019 lopussa ostanut eräiltä rahastoilta 12,33 prosenttia valmistustoimintaa harjoittavan pörssinoteeratun B Oyj:n osakekannasta 9,25 euron osakekohtaisella kauppahinnalla. Osakekauppojen jälkeen A Oy oli B Oyj:n suurin osakkeenomistaja.

Vuonna 2019 tehtyjen osakekauppojen jälkeen C Oy oli alkanut myydä teräslevyjä B Oyj:n harjoittamaa valmistustoimintaa varten. C Oy oli vuonna 2020 ostanut D Oy:n koko osakekannan ja E Oy:n teräspalveluliiketoiminnan. D Oy oli myös alkanut myydä teräslevyjä B Oyj:lle. Vuonna 2021 C Oy oli ostanut teräspalvelukeskus F Oy:n koko osakekannan. Syyskuussa 2021 A Oy oli luovuttanut hankkimiaan B Oyj:n osakkeita 52,00 euron osakekohtaisella kauppahinnalla siten, että luovutetut osakkeet olivat vastanneet noin 7,94 prosenttia B Oyj:n ulkona olleista osakkeista.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa arvioitavana, olivatko B Oyj:n osakkeet palvelleet käyttöarvollaan A Oy:n elinkeinotoimintaa siten, että osakkeet oli katsottava A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 b ja 12 §:ssä tarkoitetuksi käyttöomaisuudeksi.

Korkein hallinto-oikeus katsoi A Oy:n olevan liiketoimintaa harjoittavan konsernin emoyhtiö. Konserni oli laajentanut teräsliiketoimintaansa yrityskauppojen avulla. Kun otettiin huomioon, että B Oyj oli terästuotteita valmistustoiminnassaan käyttävä yhtiö ja että A-konsernin yhtiöt olivat myyneet tuotteitaan B Oyj:lle, B Oyj oli A-konsernin teräsliiketoimintaan nähden lähialalla toimiva yhtiö, ja B Oyj:n osakkeiden hankinnan oli katsottava tukeneen A-konsernin tavoitetta laajentaa konsernin teräsliiketoimintaa. Kun lisäksi otettiin huomioon A Oy:n suurimman osakkeenomistajan asema B Oyj:ssä, B Oyj:n osakkeet olivat A Oy:n strateginen sijoitus. A Oy:n B Oyj:n osakkeista saama luovutushinta oli elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 6 b §:ssä säädettyllä tavalla A Oy:n verovapaata tuloa ja hankintameno vähennyskelvotonta menoa siltä osin kuin A Oy oli luovuttanut yli vuoden ajan omistamiaan B Oyj:n osakkeita. Asiaa ei ollut arvioitava toisin sen vuoksi, että A Oy oli luovuttanut pääosan omistamistaan B Oyj:n osakkeista alle kahden vuoden omistusaajan jälkeen. Ennakkoratkaisu verovuodelle 2021.

Tapauksessa on siis kyse siitä, että A Oy on ennakkoratkaisuhakemuksessaan Verohallinnolle, pyytänyt ratkaisua siihen, että katsotaanko A Oy:n B Oyj:n osakkeet verovapaan luovutuksen alaisiksi osakkeiksi EVL 6 ja 6 b §:ien mukaisesti niiltä osin, kun A Oy on luovuttanut yli vuoden ajan omistuksessa olleita osakkeita¹⁵⁵. A Oy on ennakkoratkaisuhakemuksessaan kertonut, että sen konsernin liiketoiminta on alkanut noin sata vuotta sitten aloitetusta vesijohtoalan urakoinnista. Myöhemmin A Oy:n toiminta on laajentunut LVI- ja sähköalan tukkukauppaan, sekä teräслиiketoimintaan. Hakemuksessaan A Oy on kertonut, että konsernin aiempi emoyhtiö on vuonna 2018 jakautunut. Jakautumisen yhteydessä on perustettu A Oy, jolle on siirretty C Oy:n osakekanta ja kiinteistöomistuksia. Lisäksi A Oy:n tytäryhtiöksi perustettiin 2021 toteutetuilla liiketoimintasiirroilla H Oy. H Oy harjoittaa kiinteistöjen kehittämistä, sekä vuokrausta. Lisäksi samassa yhteydessä H Oy:n kanssa on perustettu I Oy, jonka toimintana on harjoittaa sijoitustoimintaa, sekä arvopaperikauppaa.¹⁵⁶

C Oy:n toiminta on ollut itsenäistä vuodesta 2016 lähtien, jolloin sille on siirretty liiketoimintakaupalla suurin osa konsernista harjoitetusta teräслиiketoiminnasta. C Oy:n tarkoituksena on ollut kasvattaa markkinaosuutta ja toimintaansa. Vuonna 2020 C Oy on ostanut D Oy:n koko osakekannan ja lisäksi E Oy:n teräspalveluliiketoiminnan. 2021 C Oy on ostanut teräspalvelukeskus F Oy:n. Kyseisen oston kautta C Oy on pystynyt laajentamaan tuotevalikoimaansa. C Oy:n palveluksessa on 215 henkilöä. C Oy:n liikevaihto on ollut vuonna 2020 57 000 000 € ja vuonna 2021 170 000 000 €.¹⁵⁷

A Oy on ostanut vuonna 2019 kaikki G Oyj:n rahastojen omistamat B Oyj: osakkeet, eli 12,33 % osuuden B Oyj:n osakekannasta. Kyseisenä ajankohtana B Oyj:n osakkeiden arvo on ollut pörssissä hiukan alle yhdeksän euroa kappaleelta. A Oy:stä tuli osakekaupan myötä B Oyj:n suurin osakkeenomistaja. B Oyj:n toimialana on ollut kiuas- ja saunakom-

¹⁵⁵ KHO 2024:43, kohta 9.

¹⁵⁶ KHO 2024:43, kohdat 1–2.

¹⁵⁷ KHO 2024:43, kohdat 3–4.

ponenttien valmistus. A Oy on hankkinut osakkeet, koska se on tukenut A Oy:n päämäärää konsernin kehittämistä ja kasvattamisesta. A Oy:n tarkoituksena on kehittää B Oyj:tä pitkällä tähtäimellä.¹⁵⁸

A Oy:n tytäryhtiöistä C Oy ja sen tytäryhtiö D Oy ovat myyneet teräslevyjä B Oyj:n valmistustoimintaa varten. 2021 liikevaihto kyseisiltä osin on ollut yhteensä noin 800 000 €. 2020 vuonna D Oy on myynyt B Oyj:lle noin 240 000 €:lla teräslevyjä. 2020 vuodesta alkaen A Oy:llä on ollut edustus B Oyj:n hallituksessa ja osakkeenomistajien nimitystoytikunnassa.¹⁵⁹

Vuoden 2021 syyskuussa A Oy on myynyt pörssikaupoissa B Oyj:n osakkeita 52 € osakekohtaisella hinnalla. Osakkeet ovat vastanneet noin 7,94 % osuutta kaikista B Oyj:n ulkona olleista osakkeista. Osakeluovutuksen jälkeen A Oy omisti 4,4 % B Oyj:n osakekannasta. A Oy on edelleen suurin yksittäinen B Oyj:n osakkeenomistaja.¹⁶⁰

Verohallinto on ennakkoratkaisussaan lausunut, että A Oy:n omistamia B Oyj:n osakkeita ei pidetä EVL 6 ja 6 b §:ien mukaisina verovapaasti luovutettavina käyttöomaisuusosakkeina. Näin ollen A Oy:n luovuttamista osakkeista saama hinta on veronalaista tuloa A Oy:lle ja hankintameno vähennyskelpoista menoa. Verohallinto on perustellut ratkaisuaan muun muassa sillä, että A Oy:tä ei ole pidettävä EVL:n 6 §:n mukaisena pääomasijoitustoimintayhtiönä. Verohallinto on sitä mieltä, että A Oy:n ja sen konserniyhtiöiden, sekä B Oyj:n välillä ei ole ollut toiminnallista yhteyttä. Omistusosuus ja omistuksen kesto huomioiden B Oyj:n osakkeita ei voida katsoa hankituksi A Oy:n elinkeinotoiminnan pysyvästi palvelevaa käyttöä varten, eikä osakkeita näin ollen voida katsoa EVL 12 §:n mukaiseksi käyttöomaisuudeksi.¹⁶¹

¹⁵⁸ KHO 2024:43, kohdat 5–6.

¹⁵⁹ KHO 2024:43, kohta 7.

¹⁶⁰ KHO 2024:43, kohta 8.

¹⁶¹ KHO 2024:43, kohdat 10–11.

A Oy on valittanut asiasta hallinto-oikeuteen. Valituksessaan A Oy on vaatinut ennakkoratkaisun kumoamista ja uutta ennakkoratkaisua. A Oy katsoo, että sen omistamien B Oyj:n osakkeet tulisi katsoa yhtiön käyttöomaisuuteen kuuluvaksi ja B Oyj:n osakkeiden luovutushinta tulee olla EVL 6 ja 6 b §:ien mukaista verovapaata tuloa. Helsingin hallinto-oikeus on hylännyt A Oy:n valituksen. Hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan muun muassa sillä, että A Oy:n tytäryhtiöiden kautta välillisesti tekemä myynti B Oy:lle on liikevaihtoon nähden hyvin vähäistä. Näin ollen hallinto-oikeus on katsonut, ettei teräspalvelutuotteiden myynti ole muodostanut riittävää toiminnallista yhteyttä yhtiöiden välillä. Hallinto-oikeus on katsonut, että pelkkä omistettavan yhtiön hallintoon ja toiminnan kehittämiseen osallistuminen ei myöskään muodosta liiketoiminnallista yhteyttä yhtiöiden välillä. Myös hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan sillä, että osakkeiden omistusaika ja myyntiajankohta eivät puolla sitä, että osakkeet olisi hankittu yhtiön elinkeinotoimintaa pysyvästi palvelemaan käyttöön.¹⁶²

A Oy on pyytänyt lupaa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituksessaan A Oy on vaatinut hallinto-oikeuden päätöksen kumoamista ja uutena ennakkoratkaisuna lausumaan, että A Oy:n vuonna 2021 luovuttamat B Oyj:n osakkeista saatu luovutusvoitto on EVL 6 § 1 momentin 1 kohdassa kerrotulla tavalla A Oy:n verovapaata tuloa. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö on kannanotossaan vaatinut A Oy:n valituksen hylkäämistä.¹⁶³

Korkein hallinto-oikeus on myöntänyt A Oy:lle valitusluvan ja ottaa asian käsiteltäväkseen. Korkein hallinto-oikeus on kysymyksenasettelussaan kertonut ratkaistavana tässä asiassa olevan sen, että ovatko B Oyj:n osakkeet A Oy:n EVL 6 b §:ssä tarkoitettuja käyttöomaisuusosakkeita, jotka on mahdollista vähintään yhden vuoden omistamisen jälkeen luovuttaa verovapaasti. Korkein hallinto-oikeus mainitsee kysymyksenasettelussaan, että B Oyj ei ole sanotun pykälän 2 momentin 2 kohdan tarkoittama kiinteistöyhtiö

¹⁶² KHO 2024:43, kohdat 12–14.

¹⁶³ KHO 2024:43, kohdat 15–16.

ja asiassa ei ole väitetty, että A Oy olisi pääomasijoitustoimintaa harjoittava osakeyhtiö.¹⁶⁴

A Oy on korkeimman hallinto-oikeuden kannanotossaan kertonut, että B Oyj:n osakkeiden omistuksessa on ollut kyse strategisesta omistamisesta. A Oy kertoo strategisen omistamisen täyttävän yhden käyttöomaisuusosakkeen tunnusmerkin. A Oy mainitsee myös, että A Oy:n kokonaan omistaman tytäryhtiön C Oy:n ja B Oyj:n väliset liiketoimet alkoivat vasta A Oy:n ostettua B Oyj:n osakkeita. Näin ollen B Oyj:n osakkeiden omistamisella on ollut merkitystä C Oy:lle ja A Oy:lle. A Oy katsoo, että yhden vuoden omistusaika on ylittynyt tapauksessa selvästi. Lisäksi A Oy mainitsee kannanotossaan, että käyttöomaisuusosakkeiden kriteerien täyttymistä tulisi tarkastella kokonaisarvioinnin perusteella. Hallinto-oikeus on kuitenkin tarkastellut asiaa vain siltä kannalta, että onko yhtiöiden välillä ollut toiminnallista yhteyttä. A Oy kertoo osakkeiden myymisen syyksi sen, että se on ostanut B Oyj:n osakkeet 9,25 € kappalehinnalla. Osakkeiden arvon noustua ei A Oy:llä ole ollut enää alkuperäisen suunnitelman mukaista mahdollisuutta lisätä omistusosuuttaan B Oyj:stä. Tämän takia A Oy on myynyt osakkeitaan niin, että se on kuitenkin edelleen jäänyt B Oyj:n suurimmaksi osakkeenomistajaksi.¹⁶⁵

Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö on lausunut, että B Oyj:n toiminta ei ole liittynyt C Oy:n ja sen alakonsernien B Oyj:lle myymien tuotteiden lisäksi muulla tavoin konserneissa harjoitettuihin toimintoihin. Tästä syystä A Oy:n ja B Oyj:n välille ei katsota muodostuneen toiminnallista yhteyttä vähäisen myynnin kautta. Lisäksi A Oy on myynyt B Oyj:n osakkeista yli puolet alle kahden vuoden omistuksen jälkeen. Näin ollen Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö katsoo, että B Oyj:n osakkeiden hankinta ei ole toteutettu, jotta ne palvelisivat A Oy:n elinkeinotoimintaa pitkäaikaisesti.¹⁶⁶

¹⁶⁴ KHO 2024:43, kohta 17.

¹⁶⁵ KHO 2024:43, kohdat 18–19.

¹⁶⁶ KHO 2024:43, kohdat 20–21.

Korkein hallinto-oikeus on sovellettavissa oikeusohjeissa ja lainvalmisteluaineistossa maininnut samoja seikkoja, kuin KHO 2024:41 ja KHO 2024:42 tapauksen vastaavissa osioissa, joita on käyty läpi tämän työn luvussa 4.1.1. Korkein hallinto-oikeus on lausunut tapauksessa arvioitavana seikkana olevan sen, että ovatko B Oyj:n osakkeet palvelleet käyttöarvollaan A Oy:n elinkeinotoimintaa niin, että ne katsotaan A Oy:n EVL 6 b ja 12 §:ien mukaiseksi käyttöomaisuudeksi¹⁶⁷.

Korkeimman hallinto-oikeuden oikeudellisessa arvioinnissa on käsitelty muun muassa seuraavia seikkoja. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan arvopaperit palvelevat käyttöarvollaan verovelvollisen elinkeinotoimintaa muun muassa silloin, kun yhtiö on hankkinut arvopaperit esimerkiksi strategiseksi osakeomistukseksi. Strategisiksi omistuksiksi katsotaan esimerkiksi samalla tai lähialalla toimivien yhtiöiden osakkeet.¹⁶⁸ A-konsernin tavoitteena on ollut laajentaa teräsliiketoimintaansa. Tämän ovat mahdollistaneet A Oy:n tekemät yrityskaupat. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että B Oyj:n käyttäessään terästuotteita omien tuotteidensa valmistuksessa ja A-konsernin yhtiöiden myydessä tuotteita B Oyj:lle, voidaan B Oyj katsoa A-konsernin teräsliiketoimintaan nähden lähialalla toimivaksi yhtiöksi. Näin ollen B Oyj:n osakkeiden hankinnan on katsottu tukeneen A-konsernin tavoitteita teräsliiketoiminnan laajentamisesta. Liiketoiminnan tukemista puoltavaksi seikaksi on korkein hallinto-oikeus katsonut myös sen, että A Oy on ollut B Oyj:n suurin osakkeenomistaja myös osakekauppojen jälkeen.¹⁶⁹

Edellä esitetyillä perusteilla korkein hallinto-oikeus on katsonut, että B Oyj:n osakkeet ovat olleet A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain esitöissä kerrottu strateginen sijoitus. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että A Oy:n myytyä 7,94 % vastaavan osuuden B Oyj:n osakekannasta, ei osakkeiden luonnetta strategisena sijoituksena tule arvioida toisin. EVL 6 b §:n 2 momentin 1 kohdassa osakkeiden verovapaan luovutuksen edellytykseksi on kerrottu yhden vuoden yhtäjaksoinen omistus. B Oyj:n osakkeiden luonnetta strategisena sijoituksena ei siis tule arvioida toisin myöskään siitä syystä, että

¹⁶⁷ KHO 2024:43, kohta 29.

¹⁶⁸ KHO 2024:43, kohta 32.

¹⁶⁹ KHO 2024:43, kohdat 38–39.

se on luovuttanut pääosan omistuksestaan alle kahden vuoden omistamisen jälkeen. Korkein hallinto-oikeus kumoaa siis hallinto-oikeuden päätöksen ja Verohallinnon ennakkoratkaisun.¹⁷⁰ Uutena ratkaisuna korkein hallinto-oikeus lausuu A Oy:n B Oyj:n osakkeiden luovutuksesta saaman luovutushinnan olevan EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 6 b §:n mukainen verovapaa luovutus ja hankintamenon olevan vähennyskelvoton niiltä osin, kun A Oy on luovuttanut yli vuoden omistuksessa olleita B Oyj:n osakkeita.¹⁷¹

Tässä kolmannessa korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 antamassa ratkaisussa korkein hallinto-oikeus on päättänyt muuttamaan hallinto-oikeuden ja Verohallinnon ratkaisuja. Korkein hallinto-oikeus on tarkastellut Verohallinnon antaman ennakkoratkaisun seikkoja ja hallinto-oikeuden perusteluja päinvastoin, kuin ne ovat tarkastelleet ja perustelleet ratkaisujaan.

KHO 2024:43 ratkaisussa oli kyse siitä, että olivatko osakkeet palvelleet käyttöarvollaan elinkeinotoimintaa, niin että ne katsottaisiin verovapaasti luovutettaviksi käyttöomaisuusosakkeiksi¹⁷². Ratkaisussa tultiinkin siihen lopputulokseen, että B Oyj on käyttänyt valmistustoiminnassaan terästuotteita, joita A-konsernin yhtiöt ovat sille myyneet, ovat yhtiöt toimineet lähialalla ja näin ollen osakkeet ovat palvelleet A-konsernin tavoitteita laajenemisesta¹⁷³. Ratkaisussa onkin siis havaittavissa se, että myös pörssinoteeratun osakeyhtiön osakkeet on mahdollista luovuttaa verovapaina käyttöomaisuusosakkeina. Lisäksi ratkaisussa on vahvistettu se tosiseikka, että EVL 6 b §:n 2 momentin 1 kohdassa on mainittu verovapaan luovutuksen edellytykseksi yhden vuoden yhtäjaksoinen omistusaika, joka saa olla päättynyt enintään vuosi ennen osakeluovutusta. KHO 2024:43 tapauksessa omistus on kestänyt alle kaksi vuotta, mutta yli vuoden.¹⁷⁴ Näin ollen korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan vahvistanut sen, että osakkeet ovat mahdollista lain säännösten mukaisesti myydä verovapaasti yhden vuoden omistamisen jälkeen, muiden

¹⁷⁰ KHO 2024:43, kohdat 40–43.

¹⁷¹ KHO 2024:43.

¹⁷² KHO 2024:43, kohta 29.

¹⁷³ KHO 2024:43, kohta 38.

¹⁷⁴ KHO 2024:43, kohta 42.

kriteereiden täytyessä. Osakkeiden pysyvään käyttöön hankkimisen arviointiin ei pitäisi siis vaikuttaa sen tosiseikan, että osakkeet on myyty vuoden omistamisen jälkeen.

Näin ollen omistusaikakaan ei ole ollut esteenä sille, etteivätkö osakkeet olisi verovapaasti luovutettavia, koska niiden omistusaika on lain mukaisesti kestänyt yli vuoden. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun ovat vaikuttaneet ne tosiseikat, että tapauksessa on ollut paljon seikkoja, jotka ovat puoltaneet sitä, että osakkeet ovat käyttöomaisuusosakkeita, kuten esimerkiksi omistusaika ja se, että osakkeet palvelevat käyttöarvoltaan yrityksen elinkeinotoimintaa. Tapauksesta ei ole havaittavissa korkeimman hallinto-oikeuden mukaan seikkoja, jotka olisivat todistaneet osakkeet muiksi kuin käyttöomaisuusosakkeiksi, tai etteivät ne olisi verovapaasti luovutettavia. Tapaus on myös mielenkiintoinen siitä syystä, että siinä on katsottu myös pörssiyritysten osakkeiden voivan olla strategisia sijoituksia. Korkeimman hallinto-oikeuden tulkintaan strategisista sijoituksista lienee vaikuttanut se, että tapauksessa konserniin kuuluvat muut yhtiöt ovat myyneet ydinliiketoimintaan liittyviä tuotteita. Konsernia on myös pyritty kasvattamaan, sillä liiketoiminta-alueella, jossa hankittu yritys on toiminut.

Edellä läpi käydyissä kolmessa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuissa on selvästi yhteneväisyyksiä toisiinsa, mutta myös eroavaisuuksia. Tapauksessa KHO 2024:41 korkein hallinto-oikeus on päätenyt siihen, että osakkeet ovat olleet verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita, kun taas puolestaan tapauksessa KHO 2024:42 on päädytty siihen, että osakkeet eivät ole olleet verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita, vaan muuta omaisuutta. Onkin mielenkiintoista, että samoja elementtejä sisältävissä tilanteissa on nähty kaksi erilaista ratkaisua. Tästä voidaankin päätellä, että konsernirakenteen muodostuksella on merkitystä, varsinkin sillä, että onko siihen esitettävissä selviä liiketoiminnallisia syitä, niin kuin KHO 2024:41 tapauksessa, vai eikä syitä ole esitetty ollenkaan, niin kuin ratkaisussa KHO 2024:42.

4.2 Ratkaisujen eroavaisuus aiempaan käytäntöön

Korkein hallinto-oikeus on kaikissa kolmessa ratkaisussaan KHO 2024:41, KHO 2024:42 ja KHO 2024:43 maininnut aiempaa oikeuskäytäntöä oikeudellisen arvioinnin kohdalla. Ratkaisuissa mainitaan, että korkein hallinto-oikeus on aiemmassa oikeuskäytännössään tarkastellut EVL 6 b §:n tarkoittamia käyttöomaisuusosakkeita. Tarkastelussaan korkein hallinto-oikeus on pohtinut myyjäyhtiön ja myytävänä olevan yhtiön välillä vallinnutta hallinnollista ja toiminnallista yhteyttä.¹⁷⁵ Hallinnollinen ja toiminnallinen yhteys ovat keskeisessä osassa myös nyt annetuissa uusissa ratkaisuissa KHO 2024:41, KHO 2024:42 ja KHO 2024:43.

Korkein hallinto-oikeus käsittelee tapausten oikeudellisessa arvioinnissa muun muassa tässä tutkielmassa aiemmin esiteltyä tapausta KHO 2010:50. Kyseissä tapauksessa korkein hallinto-oikeus on katsonut, että myytävät osakkeet ovat olleet myyjäyhtiön liiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta, koska tapauksessa olleiden yhtiöiden välillä ollut toiminnallinen yhteys oli katsottu muuttuvan myyjäyhtiön toiminnan luonteen muuttumisen takia. Toiminnallisen yhteyden oli katsottu katkenneen noin viisi vuotta ennen osakkeiden myyntiä.¹⁷⁶ Kyseissä tapauksessa yrityksillä oli ollut toiminnallinen yhteys, mutta sen katsottiin muuttuneen. Toiminnallinen yhteys ei siis ole yksiselitteinen. Tämä on huomattavissa myös KHO:n antamassa ratkaisussa 2024:42. Siinäkin korkein hallinto-oikeus on löytänyt käyttöomaisuusluonnetta puoltavia seikkoja, mutta lopulta pitänyt kuitenkin vastaan puhuvia seikkoja voimakkaampana.¹⁷⁷ Korkein hallinto-oikeus on tarkastellut samalla tavalla tapauksissa sitä tosiseikkaa, että yhtiön harjoittaessa hallinnollisten palveluiden tuottamista ja arvopaperikauppaa, ei tätä katsota käyttöomaisuusluonnetta puoltavana seikkana¹⁷⁸.

¹⁷⁵ KHO 2024:41, kohta 34; KHO 2024:42, kohta 33; KHO 2024:43, kohta 30.

¹⁷⁶ KHO 2024:41, kohta 34; KHO 2024:42, kohta 33; KHO 2024:43, kohta 30.

¹⁷⁷ KHO 2024:42, kohta 43.

¹⁷⁸ KHO 2024:42, kohta 41; KHO 2010:50.

Korkein hallinto-oikeus on KHO 2024:41–2024:43 ratkaisujen oikeudellisessa arvioinnissa maininnut myös verovuotta 2007 koskevan vuosikirjapäätöksen KHO 2012:74. Ratkaisuissa KHO kertoo aiemmin antamastaan ratkaisustaan KHO 2012:74, että siinä korkein hallinto-oikeus on katsonut, että elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtiön osakkeiden omistus ja hallinta ei riitä siihen, että osakkeet katsottaisiin omistajayhtiön elinkeinotoiminnaksi. Osakkeilla tulisi ratkaisun mukaan olla lähtökohtaisesti toiminnallinen yhteys omistajan elinkeinotoimintaan, jotta ne luettaisiin elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen.¹⁷⁹ KHO 2012:74 ratkaisussa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun johtopäätöksissä kerrotaan, että ”Elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtiön osakkeiden omistamista ja hallintaa ei sinänsä voida katsoa omistajayhtiön elinkeinotoiminnaksi.”¹⁸⁰ Korkein hallinto-oikeus on esittänyt kyseisen tapauksen tuoreissa ratkaisuisaan, sillä se on käyttänyt tapausta esimerkkinä aiemmasta oikeuskäytännöstä. KHO 2012:74 ratkaisussa käsitellyllä verovuonna yhteisöllä on voinut olla elinkeinotoiminnan tulolähde ja muun toiminnan tulolähde. Aiemmin korkein hallinto-oikeus on siis voinut arvioida hallinnollisen ja toiminnallisen yhteyden kautta, kumman tulolähteen varoja osakkeet ovat olleet. Tulolähdejaon vuoden 2019 muutoksen takia, ei tällaista arviointia kuitenkaan enää tehdä. Painoarvoa tulee antaa verovuodesta 2021 lähtien sille, että miten osakkeet palvelevat osakkaana olevan yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia.¹⁸¹

Puolestaan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2024:41 korkein hallinto-oikeus on perustellut ratkaisuaan seuraavasti. Emoyritys A Oy on veloittanut tytäryhtiö D Oy:tä hallintopalveluista, joita on tuottanut yhtiöön palkattu talousjohtaja, joka ei ole ollut yhtiön osakas. Muun muassa kyseinen seikka ja se, että A Oy oli tarjonnut tapauksessa tilapäisiä lainoja D Oy:lle, on katsottu puoltavaksi sille, että osakkeet ovat palveleet käyttöarvollaan emoyhtiö A Oy:n liiketoimintaa.¹⁸²

¹⁷⁹ KHO 2024:41, kohta 34; KHO 2024:42, kohta 33; KHO 2024:43, kohta 30.

¹⁸⁰ KHO 2012:74.

¹⁸¹ KHO 2024:41, kohta 35; KHO 2024:42, kohta 34; KHO 2024:43, kohta 31.

¹⁸² KHO 2024:41, kohta 39.

26.3.2024 annettujen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen oikeudellisessa arvioinnissa on mainittu myös verovuotta 2014 koskeva tapaus KHO 2019:61. Kyseisessä tapauksessa korkein hallinto-oikeus on katsonut myyjäyhtiön ja osakekaupan kohteena olevan yhtiön välillä olleen toiminnallinen ja hallinnollinen yhteys. Tapauksessa on ollut riidatonta myös se, että myytyjä osakkeita ei ole pidetty vaihto-, rahoitus- tai sijoitusomaisuutena, vaan myytyjä osakkeita on pidetty elinkeinotoiminnan käyttöomaisuutena.¹⁸³ Tapauksessa korkein hallinto-oikeus on katsonut, että hyödykkeen välillinen elinkeinotoiminnan edistäminen katsotaan riittäväksi sille, että hyödyke voidaan lukea elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen. Näin ollen tapauksessa myydyt osakkeet ovat välillisen palvelleet myyjäyrittystä ja näin ollen ne voidaan lukea elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen. Koska osakkeet on voitu lukea elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen ja yritysten välillä on ollut toiminnallinen ja hallinnollinen yhteys, on osakkeet voitu lukea käyttöomaisuusosakkeiksi. Myös muiden edellytysten täytyttyä, ovat osakkeet olleet tapauksessa yritykselle verovapaa luovutus.¹⁸⁴

Korkein hallinto-oikeus onkin tuonut ratkaisuisaan esille sen, että edellä esitetyillä aiemmillä vuosikirjapäätöksillä yhteisöllä on voinut olla elinkeinotoiminnan tulonlähde ja myös muun toiminnan tulonlähde. Korkein hallinto-oikeus on antamissaan ratkaisuisaan hallinnollisen ja toiminnallisen yhteyden avulla arvoinut, kumpaan tulonlähteeseen kussakin tapauksessa esillä olleet osakkeet ovat kuuluneet. Lakia elinkeinotulon verottamisesta on muutettu lailla 308/2019. Muutoksesta on lausuttu seuraavaa: "...lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön harjoittaman muun toiminnan kuin maatalouden tuloista laskettaessa sovelletaan, mitä sanotussa laissa säädetään elinkeinotoiminnasta..." Tästä syystä korkein hallinto-oikeus on lausunut, että 26.3.2024 annetuissa ratkaisuisaan on ollut käsittelyssä verovuoden 2021 osakkeiden käyttöomaisuusluonteen arviointi. Tästä syystä ei tule enää antaa samanlaista painoarvoa hallinnollisen ja toiminnallisen yhteyden olemassaololle myyjäyhtiön ja kaupan kohteena olevan yhtiön välillä. Korkein hallinto-oikeus lausuu, että suurempi merkitys tulee antaa entistä enemmän sille seikalle,

¹⁸³ KHO 2024:41, kohta 34; KHO 2024:42, kohta 33; KHO 2024:43, kohta 30.

¹⁸⁴ KHO 2019:61.

että kuinka osakkeet palvelevat osakkaana olevan yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia.¹⁸⁵

Korkeimman hallinto-oikeuden edellä kerrottu ratkaisussa annettu kannanotto on siinänsä yllättävä, sillä hallituksen esityksessä 257/2018 vp on otettu kantaa siihen, että mikä vaikutus lain muutoksella tulisi olemaan. Hallituksen esityksessä on mainittu, että yhteisöjen tulolähteiden yhdistäminen tai kaavailtu uusi muun omaisuuden omaisuuslaji, eivät vaikuttaisi vakiintuneisiin tulkintoihin elinkeinotulolähteen muiden omaisuuslajien sisällöstä. Lisäksi vaikutusten kohdalla on kyseisessä hallituksen esityksessä mainittu myös, että käyttöomaisuusosakkeen käsite tulisi pysymään lakimuutoksen jälkeen siltikin ennallaan. Hallituksen esitys myös mainitsee, että aiempi oikeuskäytäntö olisi edelleen sovellettavissa, kun ratkaistavana olisi se, että kuuluvatko osakkeet käyttöomaisuuteen. Myös verovapaasti luovutettavien osakkeiden luovutuksesta aiheutuva voitto tai tappio tulisi verottaa jatkossakin samalla tavalla.¹⁸⁶ Nyt 26.3.2024 annettujen ratkaisujen valossa aiempi oikeuskäytäntö ei olisi enää tietyiltä osin relevanttia ajatellen 2020 ja myöhempien verovuosien verotusta.

Merkittävä eroavaisuus aiempaan oikeuskäytäntöön onkin se, että 26.3.2024 annetuissa ratkaisussa korkein hallinto-oikeus on antanut painoarvoa sille, että miten osakkeet ovat palvelleet elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia. Aiemmissa vastaavissa tapauksissa painoarvoa on monesti annettu enemmän sille, että onko yhtiöiden välillä ollut toiminnallinen ja hallinnollinen yhteys, kuten esimerkiksi tapauksissa KHO 2017:44, jossa ei ollut toiminnallista ja hallinnollista yhteyttä, tai tapaus KHO 2012:73, jossa oli toiminnallinen ja hallinnollinen yhteys. Korkeimman hallinto-oikeuden painotus toiminnalliselle ja hallinnolliselle yhteydelle toiminnallisen yhteyden sijasta johtuu tulolähdejaon poistumisesta. Tulolähdejaon poistumisen myötä tullut muun omaisuuden omaisuuslaji on vaikuttanut käyttöomaisuusosakkeen luonteen arviointiin.

¹⁸⁵ KHO 2024:41, kohta 35; KHO 2024:42, kohta 34; KHO 2024:43, kohta 31.

¹⁸⁶ HE 257/2018 vp, s. 25.

Korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 antamissa ratkaisuisa on myös havaittavissa eroavaisuuksia toisistaan, josta syystä korkein hallinto-oikeus onkin antanut ratkaisut kaikista kolmesta tapauksesta. Tapauksessa KHO 2024:41 merkittävää on ollut se, että sukuomisteisuus ei ole ollut esteenä osakkeiden määrittelylle käyttöomaisuusosakkeiksi. Tapauksessa on ollut havaittavissa se, että kun sukuomisteiselle yhtiölle on osoitettavissa liiketoiminnallisia syitä, on osakkeet mahdollista lukea käyttöomaisuusosakkeiksi muiden kriteereiden täytyessä.

Tapauksessa KHO 2024:42 merkittävää on ollut se, että vaikka käyttöomaisuusluonnetta puoltavia seikkoja on löytynyt, on käyttöomaisuusosaketta vastaan puhuvia seikkoja pidetty merkittävämpinä. Tapauksessa käyttöomaisuusluonnetta vastaan on puhunut se seikka, että osakevaihdon muodostetulle konsernirakenteelle ei ollut osoitettu juurikaan yhtiön liiketoimintaan liittyviä syitä. Puolestaan tapauksessa KHO 2024:43 merkittävänä seikkana voidaan pitää sitä, että myös strateginen sijoitus voidaan lukea käyttöomaisuusosakkeeksi.

4.3 Ratkaisujen vaikutus

Verohallinto on antanut 12.7.2024 päivitetyn ohjeistuksensa yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelusta. Ohjeistusta on päivitetty korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 antamien ratkaisujen johdosta, sekä keskusverolautakunnan ennakkoratkaisun vuoksi. Ohjeeseen on lisäksi tehty joitain pieniä teknisiä täsmennyksiä.¹⁸⁷ Korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 annetuilla ratkaisuilla on ollut merkitystä, koska Verohallintokin on päivittänyt omaa ohjeistustaan asiaan liittyen.

Verohallinnon päivitettyssä ohjeessa kerrotaan heti aluksi, että ohjeistuksen kolmatta luku on päivitetty annettujen ratkaisujen johdosta. Ohjeen alussa kerrotaan, että ratkai-

¹⁸⁷ Surakka, 2024.

sut eivät kavenna käyttöomaisuuden käsitettä ja näin ollen ohjeen luvussa kolme esitetäviä käyttöomaisuusluonteen arviointiin käytettäviä painotuksia sovelletaan vasta tulo-lähdejaon poistamisen jälkeisinä verovuosina. Ohjeita sovelletaan siis verovuodesta 2020 lähtien. Verovuoteen 2019 asti sovelletaan käyttöomaisuusluonteen arviointiin Verohallinnon aiempaa ohjetta VH/5186/00.01.00/2023 painotusten osalta.¹⁸⁸

Verohallinnon ohjeen luku 3 käsittelee käyttöomaisuusosakkeen käsitettä. Kuten jo edellä tässä tutkielmassa on käsitelty, ei korkein hallinto-oikeus ole ratkaisuisaan ollut linjassa hallituksen esityksen kanssa siitä, että aiempi oikeuskäytäntö olisi edelleen sovellettavissa ratkaistaessa osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta. Oikeuskäytäntö ei liene täysin sovellettavissa myöskään niiltä osin, kun arvioidaan osakkeiden luovutuksesta aiheutuvaa voiton tai tappion verokohtelua. Samaan tulkintaan on selvästi päätyntä myös Verohallinto, kun se on päivittänyt ohjettaan.

Verohallinto on ohjeistuksestaan muuttanut vanhassa ohjeessa ollutta kohtaa: ”Myös kokonaan omistetun tytäryhtiön osakkeet voivat kuulua käyttöomaisuuden sijaan esimerkiksi EVL 12 a §:n muuhun omaisuuteen, *jos osakkeiden omistaminen ei palvele käyttötärvöllään verovelvollisen omaa elinkeinotoimintaa*.” Kyseinen lause on muutettu seuraavanlaiseksi: ”Myös kokonaan omistetun tytäryhtiön osakkeet voivat kuulua käyttöomaisuuden sijaan esimerkiksi EVL 12 a §:n muuhun omaisuuteen, *jos osakkeiden omistaminen palvelee lähinnä muita kuin osakkaana olevan yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia*.”¹⁸⁹ Ohjeistukseen onkin muutettu ratkaisuisa merkittäväksi nousnut seikka, eli se, että osakkeiden tulee palvella yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia, mikäli osake luetaan käyttöomaisuusosakkeeksi. Näin ollen ohjeistukseen on muutettu se seikka, että osake kuuluu muuhun omaisuuteen, mikäli omistaminen palvelee lähinnä muita kuin osakkaana olevan yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia.

¹⁸⁸ Verohallinto, 2024, alkusanat.

¹⁸⁹ Verohallinto, 2024, kohta 3.1.

Verohallinnon uudessa ohjeistuksessa käsitellään alaluvussa 3.2.1 käyttöomaisuusluonnetta koskevaa oikeuskäytäntöä. Luvussa käsitellään sitä, että oikeuskäytännössä on nyt annettu käyttöomaisuusluonnetta arvioidessa keskeistä merkitystä sille, että miten kohdeyhtiön osakkeet ovat palvelleet osakkaana olleen yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia. Tällä tarkoitetaan korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 antamia ratkaisuja KHO 2024:41–KHO 2024:43. Verohallinto on ohjeissaan kirjoittanut, että pelkkä osakkeiden omistaminen ja hallinto ei osoita sitä, että osakkeet kuuluisivat omistajayhteisön käyttöomaisuuteen. Ohjeessa on myös mainittu, että mikäli osakkeiden omistaminen on perustunut siihen, että osakkeet ovat palvelleet yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia, on tällöin kyse käyttöomaisuuteen kuuluvista osakkeista. Ohjeessa on myös kerrottu, missä tilanteissa osakkeet voivat olla yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä. Verohallinto kertoo, että sitä seikkaa, ovatko osakkeet palvelleet yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia, arvioidaan aina tapauskohtaisesti kokonaisarviointin perusteella.¹⁹⁰

Ohjeistuksen luvussa 3.2.2 on käyty läpi tarkemmin seikkoja, jotka ovat merkityksellisiä arvioitaessa sitä, ovatko osakkeet edistäneet omistajayhtiön elinkeinotoimintaa. Verohallinto on ohjeistuksessaan maininnut muun muassa sen, että tyypillisessä tapauksessa omistajayhtiön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia ilmenee yhtiöiden välisenä laajana, merkittävänä, sekä kestoaltaan pitkäaikaisena keskinäisenä liiketoimintana. Pelkkä hallinnollinen yhteys ei osoita sitä, että kohdeyhtiön osakkeet palvelisivat omistajayhtiön elinkeinotoimintaa. Näin ollen siis pelkän hallinnollisen yhteyden kautta osakkeet eivät voi olla käyttöomaisuutta.¹⁹¹ Vesa Pekka-Nuotio on myös käsitellyt asiaa esityksessään 29.5.2024. Nuotio on esityksessään maininnut osakeyhtiölain (21.7.2006/624, OYL) 1 luvun 6 b §:n. Sen mukaan osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Nuotio on esityksessään kertonut, että näin ollen osakkeenomistajien ja osakeyhtiön välillä vallitsee aina jollakin tavalla hallinnollinen yhteys. Tästä syystä hallinnollinen yhteys ei osoite osakkeenomistajan omistamien osakkeiden olevan käyttöomaisuutta.¹⁹²

¹⁹⁰ Verohallinto, 2024, kohta 3.2.1.

¹⁹¹ Verohallinto, 2024, kohta 3.2.2.

¹⁹² Nuotio, 2024, dia 6.

Verohallinto mainitsee ohjeissaan myös sen, että lähtökohtana on myös se tosiseikka, että pelkkä talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottaminen kohdeyhtiöille, sekä niistä perittävät maksut, eivät merkitse sitä, että kohdeyhtiön osakkeet olisivat palvelleet omistajayhtiön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia. Kuitenkin muita seikkoja huomioiden, kuten tapauksessa KHO 2024:41, voi talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tarjoaminen merkitä sitä, että osakkeet kuuluvat käyttöomaisuuteen. Verohallinnon ohjeistuksessa korostetaan kuitenkin sitä, että jotta kyseisten palveluiden tuottaminen puoltaisi käyttöomaisuusluonnetta, tulee palveluiden olla järjestetty luovuttajayhteisön osakaskuntaan kuulumattoman palkatun henkilön toimesta.¹⁹³

Verohallinnon ohjeistuksen 3.2.2 luvun lopussa kerrotaan vielä, että käyttöomaisuusluonnetta arvioitaessa Verohallinto tekee aina kokonaisarvioinnin, jossa se arvioi käyttöomaisuusluonnetta puolesta ja vastaan puhuvia seikkoja. Lisäksi Verohallinto kertoo, että arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös siihen, onko omistusrakenteen muodostumiselle ja toimimiselle ollut osoitettavissa yhtiöiden liiketoimintaan liittyviä syitä. Tätä arvioidaan kokonaisarvioinnilla omistusaikana vallinneiden tosiasiallisten olosuhteiden perusteella.¹⁹⁴

Verohallinto on päivitetyn ohjeensa luvussa 3.2.3 käsitellyt omistusrakenteelle osoitettavissa olevia yhtiöiden liiketoimintaan liittyviä syitä. Luvussa on käsitelty muun muassa korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 ratkaisujen perusteella, miten yhtiön omistusrakenne vaikuttaa käyttöomaisuusluonteen arviointiin. Näiden lisäksi Verohallinto on ohjeessaan esittänyt, että omistusrakenteelle osoitettavissa olevia syitä voivat olla esimerkiksi liiketoiminnan johtamiseen liittyvät syyt. Esimerkkinä kerrotaan esimerkiksi suuri konserni, jossa on esimerkiksi eri toimialoja ja markkina-alueita. Suuressa konsernissa emoyhtiö yleensä vastaa esimerkiksi koko konsernin ohjaustehtävistä ja rahoituksesta.

¹⁹³ Verohallinto, 2024, kohta 3.2.2.

¹⁹⁴ Verohallinto, 2024, kohta 3.2.2.

Kyseisen kaltaisessa tilanteessa on yleensä osoitettavissa yhtiöiden liiketoimintaan liittyviä syitä ja on selvää, että omistusrakenne ei ole muodostettu luovuttajayhteisön osakkeenomistajien henkilökohtaisesta intressistä.¹⁹⁵

Puolestaan kun kyseessä on pieni ja liiketoimiltaan ja osakkailtaan suppea konserni, ovat liiketoimintaan liittyvät syyt yleensä vähemmän ilmeisiä. Tällaisissa tapauksissa luovuttajayhteisöltä vaaditaan tarkempaa näyttöä. Verohallinto mainitsee kuitenkin, että omistusrakenteella osoitettavissa olevia yhtiöiden liiketoimintaan liittyviä seikkoja ei ratkaista ainoastaan sillä perusteella, että kuinka laajaa liiketoiminta on, tai kuinka paljon konserniyhtiöitä on. Edellä mainitut seikat on kuitenkin mahdollista ottaa huomioon arvioinnissa. Lisäksi omistusrakennetta ja sen muodostumista voidaan arvioida liiketoiminnan laajentumiseen esitettävillä syillä. Tällöin kohdeyhtiön osakkeet voivat olla KHO 2024:43 tapauksessakin käsiteltyjä niin sanottuja strategisista sijoituksista. Verohallinnon ohjeistuksessa kuitenkin mainitaan, että mikäli laajentumistarkoitusta ei ole selvitetty, esimerkiksi sillä miten laajentumista on pyritty edistämään ja miksei tavoite ole välttämättä toteutunut, ei pelkkä laajentumistarkoitus ole syy sille, miksi omistusrakenne palvelisi yhtiöiden liiketoimintaa.¹⁹⁶

Edellä käsitellyt muutokset ovat niitä, jotka Verohallinto on päivittänyt omaan ohjeistukseensa korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 antamien ratkaisujen johdosta. Ohjeistuksesta on pääteltävissä, että jatkossa Verohallinto ei arvioi osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta toiminnallisen ja hallinnollisen yhteyden kautta, vaan yhdeksi perusteeksi tulee se, että miten osakkeet ovat palvelleet omistajayhtiön elinkeinotoimintaa. Lisäksi on tuotu esille ero siitä, että pienempiä konserneja voidaan mahdollisesti arvioida eri tavalla, kuin suurempia konserneja, mikäli kyseessä on niin sanottu strateginen sijoitus.

Verohallinnon päivittämiä ohjeistusta on mielestäni koonnut hyvin yhteen ne merkittävimmät muutokset, joita korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut aiheuttavat. Onkin hyvä,

¹⁹⁵ Verohallinto, 2024, kohta 3.2.3.

¹⁹⁶ Verohallinto, 2024, kohta 3.2.3.

että Verohallinto on reagoinut asiaan ja päivittänyt ohjettaan jopa kohtuullisen nopeasti, sillä ratkaisut on annettu 26.3.2024 ja uusi ohjeistus on julkaistu 12.7.2024. Verohallinnon uusi ohjeistus varmasti vähentää tulkintaongelmia asian tiimoilta, ja toisaalta tuo esiin Verohallinnon uuden kannan käyttöomaisuusosakkeiden luonteeseen ja siihen, miten se on reagoinut korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun. Verohallinnon ohjeistus ei ole vahvasti velvoittava, mutta siitä on tässä tapauksessa hyvin poimittavissa korkeimman hallinto-oikeuden antamien ratkaisujen mahdollisia vaikutuksia käyttöomaisuusosakkeiden verovapauden tulkintaan jatkossa.

Korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 ratkaisut vaikuttavat siltä, että enää jatkossa verovuoden 2020 ja sitä myöhemmillä verovuosilla verotusratkaisuissa ei olisi enää painoarvoa toiminnallisella yhteydellä. 26.3.2024 ratkaisuisa painoarvoa on annettu liiketoiminnalliselle yhteydelle toiminnallisen yhteyden sijaan. Tästä on pääteltävissä se, että jatkossa myös Verohallinto arvioi käyttöomaisuusosakkeiden verovapaita luovutuksia liiketoiminnallisen yhteyden kautta, toiminnallisen yhteyden sijaan. Onkin mielenkiintoista nähdä tulevaa oikeuskäytäntöä aiheeseen liittyen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen johdosta.

Vesa-Pekka Nuotio on 29.5.2024 pitämässään esityksessä koonnut yhteen osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta puoltavia ja vastaan olevia seikkoja. Yhtiön puoltaviksi seikoiksi Nuotio on maininnut esimerkiksi KHO 2024:43 ratkaisussakin olevan saman toimialan tai toimialat, jotka liittyvät toisiinsa. Puoltavaksi seikaksi on mainittu myös pysyvä ja pitkäaikainen omistus, kuten tapauksessa KHO 2024:43. Myös esimerkiksi merkittävä osakasasema kohdeyhtiössä ja palveluveloitukset kohdeyhtiöltä on mainittu puoltaviksi seikoiksi. Osakkeiden käyttöomaisuusluonnetta vastaan oleviksi seikoiksi mainitaan esimerkiksi omistajayhtiön toiminnan luonteen passivisuus, tai omistajayhtiön palvelut ovat olleet lähinnä toimitusjohtaja- ja hallitusjäsenyyspalveluita. Vastaan oleviksi seikoiksi mainitaan myös esimerkiksi vähäinen osakasasema kohdeyhtiössä ja se, että olo-

suhteista on muuten havaittavissa, ettei osakkeita ole hankittu elinkeinotoiminnan pysyvään käyttöön.¹⁹⁷ Nuotio listauksesta on havaittavissa, että vaikka korkeimman hallinto-oikeuden uudet ratkaisut voidaan ajatella merkittäviksi ja niiden voidaan ajatella muuttaneen oikeuskäytäntöä ainakin verovuotta 2020 myöhäisemmiltä verovuosilta, on kuitenkin käyttöomaisuusosakkeiden verovapauteen liittyvää oikeuskäytäntöä, joka on edelleen pätevää. Erityisesti arvioitaessa käyttöomaisuusosakkeiden luonnetta.

Nuotio on esityksessään maininnut myös, että OYL:n mukaisesti osakeyhtiön tavoite on tuottaa voittoa osakkeenomistajille. Täten omistettujen osakkeiden arvonnousu tai kertyvät osingot eivät tarkoita sitä, ettei osakkeita voitaisi lukea käyttöomaisuusosakkeiksi. Tämä ilmenee myös uusista ratkaisuista KHO 2024:43 ja KHO 2024:42¹⁹⁸. KHO 2024:43 ratkaisussa käy ilmi myös se, että olosuhteiden muuttuessa voi olla perusteltua luovuttaa osakkeita. Tätä ei kuitenkaan tule katsoa automaattisesti esteeksi osakkeiden käyttöomaisuusluonteelle. KHO 2024:41 ja KHO 2024:43 ratkaisuista käy ilmi, että vaikka yhtiön osakkaat olisivatkin sukulaisia keskenään, ei se automaattisesti ole este osakkeiden käyttöomaisuusluonteelle. Pääsääntönä kuitenkin on, että perhe- tai sukuomaisuuden hallinnointitoimintaan liittyvät osakeomistukset eivät ole käyttöomaisuutta. KHO 2024:43 ratkaisussa havaitaan myös se, että vaikka elinkeinotoimintaa harjoittavalla konsernilla olisi paljon varoja, joilla harjoitetaan muuta sijoitustoimintaa tai arvopaperikauppaa, ei tämä ole este sille, että käyttöarvolla elinkeinotoimintaa palvelevat osakkeet voivat olla käyttöomaisuutta.¹⁹⁹

Nuotio on esityksessään arvioinut sitä, ovatko korkeimman hallinto-oikeuden antamat ennakkopäätökset muuttaneet oikeustilaa. Nuotio on päätenyt samankaltaisiin ajatuksiin, kuten tässäkin tutkielmassa on edellä esitetty. Uudet korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut ovat tuoneet muutosta siltä osin, että jatkossa keskinäisten veloitusten sijaan huomiota on kiinnitettävä siihen, että ovatko kohdeyhtiön osakkeet palvelleet verovelvollisen yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia ja miten tämä on tapahtunut.

¹⁹⁷ Nuotio, 2024, diat 17–18.

¹⁹⁸ Ks. KHO 2024:43, kohta 41 ja KHO 2024:42, kohta 40.

¹⁹⁹ Nuotio, 2024, dia 19.

Huomiota on kiinnitettävä jatkossa myös siihen, onko kohdeyhtiön osakkeiden hankintaan osoitettavissa liiketaloudellisia syitä. Lisäksi kohdeyhtiön osakkeiden hankintavalla on merkitystä. Nuotio on esittänyt vertailukohdiksi sen, että onko osakevaihdolla hankittu omilta osakkailta yhtiö, vai onko kyseessä itse perustettu tytäryhtiö tai kolmanelta taholta ostettu yhtiö. Nuotio mainitseekin, että käyttöomaisuusluonnetta pohdittaessa, kohdistuu pohdinta usein siihen, että punnitaan käyttöomaisuusluonnetta puolestaan puhuvia seikkoja ja käyttöomaisuusluonnetta vastaan puhuvia seikkoja.²⁰⁰

²⁰⁰ Nuotio, 2024, dia 20.

5 Yhteenveto ja pohdinta

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut KHO 2024:41, KHO 2024:42 ja KHO 2024:43 ratkaisut ovat poikenneet korkeimman hallinto-oikeuden aiemmin linjaamasta, ja ovat siten merkittäviä ratkaisuja ja tekevät tutkielman aiheesta ajankohtaisen. Ratkaisut poikkeavat aiemmasta korkeimman hallinto-oikeuden linjasta siinä, että aiemmin huomiota on kiinnitetty toiminnalliseen ja hallinnolliseen yhteyteen, kun taas puolestaan nyt painoarvo on sillä, että miten mahdolliset käyttöomaisuusosakkeet palvelevat omistajayhtiön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia. Uudet ratkaisut vaikuttavat esimerkiksi Verohallinnon ohjeistukseen käyttöomaisuusosakkeiden verovapaiden luovutusten edellytyksistä elinkeinoverotuksessa.

Kyseinen painotuksen muuttuminen johtuu siitä, että lakia elinkeinotulon verottamisesta on muutettu lailla 308/2019. Muutoksen johdosta korkein hallinto-oikeus on arvioinut verovuoden 2021 osakkeiden käyttöomaisuusluonteen arviointia eri tavalla, kuin aiemmin. Korkein hallinto-oikeus on 26.3.2024 antamissaan ratkaisuissa kertonut, ettei jatkossa 2020 ja sitä myöhemmille verovuosille tulee antaa painoarvoa sille, että miten osakkeet ovat palvelleet osakkaana olevan yhteisön elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut ovat myös sen puolesta merkittäviä, että lakia elinkeinotulon verottamisesta muutettaessa on lain esitöissä, hallituksen esitys 257/2018 vp, otettu kantaa siihen, että lain muututtua, olisivat aiemmat vakiintuneet lain tulkinnat edelleen käytettävissä myös jatkossa. Hallituksen esityksessä on erikseen mainittu, että myös oikeuskäytäntö siitä, kuuluvatko osakkeet käyttöomaisuuteen, olisi sovellettavaa käytäntöä myös lain uudistuksen jälkeen.²⁰¹ Korkein hallinto-oikeus on siis tulkinnut toisin, kuin hallituksen esityksessä on ajateltu. Antamallaan ratkaisuilla KHO 2024:41, KHO 2024:42 ja KHO 2024:43 on tulkinnut lakia uudella muuttuneella tavalla, verrattuna aiempaan käytäntöön.

²⁰¹ HE 257/2018 vp, s. 25.

Korkeimman hallinto-oikeuden muuttunutta tulkintaa voidaan pitää merkittävänä, sillä jatkossa verovuodesta 2020 eteenpäin, eivät aiemmat vakiintuneet lain tulkinnat käyttöomaisuusosakkeiden osalta ole välttämättä enää täysin sovellettavissa. Esimerkiksi hallinnolliselle ja toiminnalliselle yhteydelle ei anneta jatkossa painoarvoa, joten tämä mahtanee vaikuttaa myös yritysten mahdollisiin osakekauppoihin, ainakin niiltä osin, jos käyttöomaisuusosakkeen verovapaan luovutuksen on ajateltu perustuvan pääosin toiminnalliseen ja hallinnolliseen yhteyteen. Erityisesti tällä on merkitystä pienemmille perheomisteisille konserneille, sillä toteahan Verohallintokin päivitettyssä ohjeistuksessaan, että strategista omistusta arvioitaessa voidaan tarkastella esimerkiksi tytäryhtiöiden määrää. Tämän toki mainitaan olevan ainoastaan yksi tarkasteltava seikka, ja arvio tehdään kokonaisvaltaisesti. Kyseisestä ohjeistuksen kohdasta on kuitenkin havaittavissa se, että pienempi perheomisteinen yhtiö joutuu varmasti perustelemaan enemmän, mikäli se perustaisi käyttöomaisuusosakkeen verovapaan luovutuksen strategisen sijoituksen varaan.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun KHO 2024:43 käsiteltiin strategisia sijoituksia. Ratkaisussa on vahvistettu sitä tosiseikkaa, että myös pörssilistatun yhtiön osakkeet voidaan lukea käyttöomaisuusosakkeiksi. Lisäksi ratkaisulla on vahvistettu myös sitä, että laissa mainittua yhden vuoden omistusaikaa noudatetaan myös oikeuskäytännössä. Tapauksessa osakkeet on omistettu alle kaksi vuotta. Yhden vuoden omistusaika on kuitenkin täyttynyt ja myös muiden edellytysten täytyttyä on osakkeet katsottu verovapaasti luovutettavaksi. Ratkaisussa nähdään myös se, että huolimatta siitä, että osakkeet on omistettu hyvin lyhyen aikaa, on niiden katsottu edistäneen omistajayhtiön liiketoimintaa.

Edellä mainitut seikat vastaavatkin tutkimuskysymykseen ”Millä edellytyksillä käyttöomaisuusosakkeen luovutus on verovapaa?” Edellytykset ovat muuttuneet korkeimman hallinto-oikeuden antamien ratkaisujen myötä. Ratkaisujen myötä myös Verohallinto on

tarkentanut omissa ohjeistuksissaan verovapauden edellytyksiä. Vastaus toiseen tutkimuskysymykseen ”Mitä tarkoitetaan käyttöomaisuusosakkeella” on tullut ilmi tämän tutkielman luvuissa kaksi ja kolme.

Verohallinto päivitti ohjeistuksensa kohtuullisen pian korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen jälkeen, ja uusi ohjeistus annettiin 12.7.2024. Verohallinnon ohjeistuksesta onkin havaittavissa merkittävimmät muutokset ratkaisujen johdosta. Ohjeistuksen lukua kolme on päivitetty laajalti ja siinä on myös käsitelty esimerkkeinä ratkaisuja KHO 2024:41, KHO 2024:42 ja KHO 2024:43. Verohallinnon nopea reagointi annettuihin ratkaisuihin on varmasti tärkeä sen kannalta, että yritykset pystyvät ohjeistuksen avulla tulkitsemaan myös omien tuleviensa verovuosien toimenpiteitä, mikäli heillä on tulossa käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksia.

Päivitetty ohjeistus helpottaa varmasti yrityksiä tulkitsemaan sitä, että kuuluvatko niiden osakkeet jatkossa käyttöomaisuuteen. Ohjeistus helpottanee varmasti myös tulkintaa siitä, että minkä kriteereiden tulee täytyä, jotta osake täyttää käyttöomaisuuden kriteerit, mutta toisaalta myös verovapaan luovutuksen kriteerit. Verohallinnon päivitetty ohjeistus on koonnut kattavasti verovapaiden luovutusten edellytyksiä ohjeistuksiinsa, ja ohjeistuksia on päivitetty ratkaisuiden johdosta.

Onkin mielenkiintoista jäädä seuraaman korkeimman hallinto-oikeuden antamien ratkaisuiden vaikutuksia 2020 ja sitä uudemmille verovuosille. Lienee mahdollista, että ratkaisut poikivat uusia ennakkoratkaisuhakemuksia Verohallinnolle. Tätä kautta saadaan varmasti Verohallinnon ja hallinto-oikeuden ratkaisuja, jotka pohjautuvat korkeimman hallinto-oikeuden 26.3.2024 antamiin ratkaisuihin. Onkin mielenkiintoista nähdä, että millaiseksi ennakkoratkaisut ja oikeuskäytäntö jatkossa muovautuu 26.3.2024 annettujen ratkaisujen pohjalta.

Jatkotutkimusaiheena nyt tehdystä tutkielmasta voisi tarkastella esimerkiksi parin vuoden päästä Verohallinnon ennakkoratkaisuhakemuksia, sekä myös hallinto-oikeuden ja

korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja asiaan liittyen. Parin vuoden päästä tehtävällä tarkastelulla voitaisiin havainnoida sitä, että onko annetuilla ratkaisuilla ollut millaista merkitystä, ja kuinka ne ovat mahdollisesti muovanneet oikeuskäytäntöä. Tutkimisen arvoista voisi olla myös jonkinlainen tilasto- tai haastattelututkimus, jossa tarkasteltaisiin ovatko annetut ratkaisut vaikuttaneet pienempien konsernien mahdollisuuteen luovuttaa käyttöomaisuusosakkeitaan verovapaasti. Myös strategisia käyttöomaisuusosakkeita voisi tarkemmin tutkia, sekä sitä, kuinka niiden perusteella saatu verovapaus on jakautunut eri kokoisten konsernien kohdalla.

Lähteet

- Andersson, E. Penttilä, S. 2014. *Elinkeinoverolain kommentaari*. Alma Talent.
- Engblom, A., Frände, J., Holla, J., Järvinen, J., Kokko, A., Lepistö, M., Nieminen, K., Noras, J., Paronen, V., Sandelin, E., Torkkel, T. & Äimä, K. (2020). *Elinkeinoverotus*. KPMG ja Edita Publishing Oy.
- HE 92/2004 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle yritys- ja pääomaverouudistukseksi.
- HE 172/1967 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.
- HE 176/2008 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä tuloverolain 45 §:n muuttamisesta.
- HE 257/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.
- Hirvonen, A. (2011). *Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan*. Noudettu 26.5.2024 osoitteesta https://issuu.com/arihirvonen/docs/mitk_dit_paino
- Holkeri, K. (2021). Rajat ylittävä sulautuminen osakkeenomistajan verotuksessa. *Verotus*, 4/2021, s. 467–474.
- Huikuri, H., Karsio, T., Turo, K., Vartiainen, K. (2016). *Yritystoiminnan uudelleenjärjestely*. ST-Akatemia Oy.
- Husa, J., Mutanen, A., Pohjalainen, T. (2010). *Kirjoitetaan juridiikkaa*. Talentum.
- Immonen, R. (2018). *Yritysjärjestelyt*. Alma Talent Oy.
- Immonen, R. (2022). *Yritysjärjestelyt*. Alma Talent Oy.
- Keskitalo, K. & Vaininen, A. (2023). Käyttöomaisuusosake: omistuksen tarkoitus. *Verotus*, 5/2023, s. 602–615.
- Keskitalo, S. & Wisa, M. (2012). *Osakeyhtiön verovapaat osakeluovutukset*. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja, A-sarja N:o 308.
- Knuutinen, R. (2017). *Hyvät pahat verot*. Docendo Oy.
- Korkein hallinto-oikeus. (2024, 26. maaliskuuta). *KHO arvioi osakeomistusten käyttöomaisuusluonnetta kolmessa osakeluovutusten verokohtelua koskevassa vuosi-*

kirjapäätöksessä. Noudettu 3.8.2024 osoitteesta <https://www.kho.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2024/khoarvioiosakeomistustenkayttoomaisuus-luonnettakolmessaosake-luovutustenverokohteluakoskevassavuusikirjapaatoksessa.html>

- Kukkonen, M. (2007). *Yrityksen luovutusvoittojen verotus*. Talentum Media Oy.
- Kukkonen, M. & Walden, R. (2011). *PK-yrityksen verosuunnittelu*. WSOYpro Oy.
- Kukkonen, M. & Walden, R. (2020). *Elinkeinoverolaki käytännössä*. Alma Talent Oy.
- Kulovaara, V. (2013). *Liiketoimintaa vai ei? EVL:n ja TVL:n rajanvetokriteerit pk-yrityksissä*. Edita Publishing Oy.
- Niskakangas, H. (2007). Käyttöomaisuusosakkeen käsitteestä. *Verotus*, 1/2007, s. 4–15.
- Nuotio, V-P. (2024, 29. toukokuuta). *Käyttöomaisuusosakkeet verotuksessa*. Esitys Verosioiden teemapäivä -seminaarissa 29.5.2024, Tuomioistuinvirasto.
- Malmgren, M. & Myrsky, M. (2020). *Elinkeinotulon verotus*. Alma Talent Oy.
- Myrsky, M. (2011). *Ennakkopäätökset verotuksessa*. Alma Talent Oy.
- Nykänen, P. (2020). Verohallinnon ohjeet käytännön verotuksen ja vero-oikeudellisen tutkimuksen oikeuslähteenä. *Verotus*, 5/2020, s. 619–629.
- Penttilä, S. (2019). Uudistettu yhteisöjen tulolähdejaottelu. *Verotus*, 2/2019, s. 132–145.
- Siltala, R. (2003). *Oikeustieteen tieteenteoria*. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisu, A-sarja N:o 234.
- Siltala, R. (2004). *Oikeudellinen tulkintateoria*. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisu, A-sarja N:o 234.
- Surakka, J. (2024, 12. heinäkuuta). Päivitetty ohje: Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. *Edilex*. Noudettu 11.8.2024 osoitteesta [https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/uutiset/91682?allWords=12.7.2024&offset=1&page=20&sort=relevance&typelds\[\]=127%3Afi&searchSrc=2&advancedSearch-Key=2000870](https://www.edilex-fi.proxy.uwasa.fi/uutiset/91682?allWords=12.7.2024&offset=1&page=20&sort=relevance&typelds[]=127%3Afi&searchSrc=2&advancedSearch-Key=2000870)
- Torkkel, T. (2023). Eräiden tuloverolain tulon ja menon jaksottamista koskevien säännösten kirjanpitosidonnaisuudesta. *Verotus*, 1/2023, s. 51–59.
- VaVM 12/2004 vp. Valtiovarainkunnan mietintö 12/2004 vp Hallituksen esitys yritys- ja pääomaverouudistukseksi.

Verohallinto. (2023). Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. Di-
aarinumero VH/5186/00.01.00/2023. Noudettu 18.6.2024 osoitteesta
[https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteison-
kayttoomaisuusosakkeiden-luovutusten-verokohtelu3/](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteison-kayttoomaisuusosakkeiden-luovutusten-verokohtelu3/)

Verohallinto. (2024). Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. Di-
aarinumero VH/2668/00.01.00/2024. Noudettu 11.8.2024 osoitteesta
[https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteison-
kayttoomaisuusosakkeiden-luovutusten-verokohtelu4/](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteison-kayttoomaisuusosakkeiden-luovutusten-verokohtelu4/)

Oikeustapausluettelo

Korkein hallinto-oikeus:

18.11.2005 taltio 3000	KHO 2005:74	s. 28
9.5.2007 taltio 1195	KHO 2007:30	s. 31–33
26.8.2010 taltio 1914	KHO 2010:50	s. 42–43 ja 76
7.9.2012 taltio 2350	KHO 2012:73	s. 48–49 ja 79
7.9.2012 taltio 2352	KHO 2012:74	s. 46 ja 77
22.3.2017 taltio 1328	KHO 2017:44	s. 49–51 ja 79
6.5.2019 taltio 1920	KHO 2019:61	s. 78
30.6.2021 taltio 392	KHO 2021:93	s. 38–39
26.3.2024 taltio 757	KHO 2024:41	s. 6, 53–54, 56–60, 67, 73, 75–80, 82–83, 86, 88 ja 90
26.3.2024 taltio 758	KHO 2024:42	s. 6, 53, 61–67, 73, 75–80, 86, 88 ja 90
26.3.2024 taltio 759	KHO 2024:43	s. 6, 53, 68–74, 76–80, 82, 84–86 ja 88–90

Hallinto-oikeudet:

Helsingin HAO 8.10.2010 taltio 10/1509/3		s. 29
--	--	-------

Keskusverolautakunta:

23.2.2005	KVL 2005/12	s. 40–41
22.6.2005	KVL 2005/50	s. 41–42
2.6.2010	KVL 2010/24	s. 33–34
28.3.2012	KVL 2012/19	s. 35–36